

KYLKIRAUTA

Maanpuolustuksen ja johtamisen erikoislehti

1/2006

Kadettikunta 85v

Constantem Decorat Honor

Range Rover Sport alk. 76 000

Maasturiksi pyrkii nykyisin kovinkin monta henkilöautoa. Kokemuksesta voimme kertoa, että siihen tarvitaan paljon muutakin kuin isot pyörät.

www.landover.fi

KAKSI VELJESTÄ, YKSI JA SAMA VISIO

Roverin tehtailla työskennelleet veljekset Spencer ja Maurice Wilks halusivat luoda toisen maailmansodan jälkeisessä Britanniassa uudentyyppisen ajoneuvon. Tavoitteena oli yhdistää hyötyajoneuvon yksinkertainen rakenne ja karu, mutta luotettava laatu.

Päätäväisten veljesten työn tuloksena näki ensimmäinen nelivetoinen Land Rover päivänvalon vuonna 1948. Uusi malli oli heti välitön menestys. Land Roverista muodostui jo 50-luvun puolivälissä synonyymi kestävyydelle ja maastoajokelpoisuudelle.

Niin armeija, maanviljelijät kuin vaativat hälytysajoneuvojen käyttäjät löysivät Land Roverissa juuri tarvitsemansa ominaisuudet.

Uusi tähti oli syttynyt

Land Rover Defender alk. 32 800

HYÖTYAJONEUVOISTA HERRASPIIREIHIN

Luotettavien nelivetoisten ajoneuvojen kysyntä lisääntyi merkittävästi 60-luvulla. Vastatakseen kasvavaan kysyntään Land Rover ryhtyi suunnittelemaan uutta mallia, jossa olisi perheauton mukavuus ja ajettavuus sekä Land Roverin ylivoimaiset maasto-ominaisuudet.

Lopputulema oli vuonna 1970 esitelty Range Rover, kaikkien premium-maastureiden kiistanon edelläkävijä ja selkeä suunnannäyttävä.

Auto oli paljon muutakin kuin vain tyylikäs ja mukava. Eräs Britannian armeijan majuri ajoi Range Roverilla ongelmitta yhtä soittoa Alaskasta aina Argentiinaan.

Range Rover alk. 128 000 (Supercharged 165 000)

Varsin rankka puolen vuoden kestotesti, jossa useimmat muut autot olisivat hyytyneet moneen otteeseen matkan varrelle.

TEKNISTÄ KEHITYSTÄ JA UUSIA MALLEJA

Land Roverin tekninen kehitys jatkui vahvasti 70- ja 80-luvuilla, jolloin merkki saavutti mainetta mm. moottoriurheilun kestävyyslajeissa, kuten Paris-Dakar -rallissa.

Frankfurtin autonäyttelyssä 1989 esitellystä Land Rover Discoverystä tuli lyhyessä ajassa suosikki ja johtava malli suurten maastureiden luokassa.

Discoveryä seurasi vuonna 1997 esitelty Freelander, jossa näkyi selkeästi Land Roverin perinteinen DNA aivan uudessa kokoluokassa. Freelander nousi kaksi vuotta myöhemmin Euroopan eniten ostetuksi maasturiksi.

Land Rover Freelander alk. 42 500

JÄLLEEN UUSI LUKU MERKIN HISTORIASSA

Marraskuussa 2004 esitelty täysin uusi Discovery 3 viitoittaa oivallisesti Land Roverin tulevaa kehitystä. Suuntana on entistä enemmän premium-luokan tuotteet, kuitenkin unohtamatta ylivoimaisia maasto-ominaisuuksia.

Discovery 3 on jo nyt saavuttanut enemmän palkintoja ja kunniamainintoja kuin mikään muu automalli. Discovery 3:n myötä Land Rover toi markkinoille ainutlaatuisen Terrain Response™ -pidonhallintajärjestelmän.

Land Rover Discovery 3 alk. 59 900

VIIDES MALLISARJA TÄYDENTÄÄ PALETIN

Tuorein osoitus Land Roverin ylivoimaisesta osuamisesta on uusi Range Rover Sport. Auto, joka on yhtä kotonaan suurissa nopeuksissa autobahnilla kuin vaativassa maastoajossa.

Land Rover on edelleen ainoa valmistaja maailmassa, joka tuottaa vain ja ainoastaan jatkuva-toimisella nelivedolla varustettuja ajoneuvoja.

Kenties kaikkein painavin osoitus onnistuneesta konseptista on, että 70% kaikista koskaan valmistetuista Land Rovereista on yhä edelleen käytössä. Siihen eivät monet pysty.

Tervetuloa tutustumaan aitoon ja alkuperäiseen Land Roveriin!

Päätä ylempänä muita.

Kansallinen etu ja koodisanat

Suomen turvallisuuspolitiikkaa on hoidettu äärimmäisellä viisaudella. Suomalaiset itsenäistyivät suurvalasta. Kykenimme sodissa puolustamaan elämäntapaamme, raskain uhrauksin. Olemme tänä päivänä monilla mittareilla mitattuna maailman paras maa asua. Sotilaallinen uhka ei ole välitön. Sota tuntuu siten hyvin kaukaiselta. Historiamme tuntien tiedämme, että moni asia voi politiikassa kuitenkin muuttua nopeasti.

Kylmän sodan puolueettomuuspolitiikan aikana kansalaiset ja media eivät kyseenalaistaneet virallista linjaamme eikä muutoksen perään haikailtu. Kansalaiskeskustelu turvallisuuspolitiikasta oli vähäistä.

Muistan opettaneeni varusmiehille 1980-luvun lopulla puolueettomuuspolitiikkaa. Virallisen turvallisuuspoliittisen linjan opettaminen oli luutnantille haaste. Opettaminen meni lähinnä virallisen retorikan toistamiseksi. Sillä ei siitä koodistosta nuori upseeri oikein meinannut saada tolkkua. Turvallisuuspolitiikan oppitunnit yleensä pitivätkin korkearvoisemmat upseerit.

Jo vuosia on turvallisuuspoliittinen johto rohkaissut käymään laajalti turvallisuuspoliittista keskustelua. Sotilaatkaan eivät saa olla sen ulkopuolella. Valmiudet viisaasti keskustella riippuvat meistä itsestämme. Kysyminen on hyvä tapa lisätä ymmärrystä. Kylmän sodan ajalta voidaan näin jälkepäin kriittisesti kysyä, kuinka kykenimme olemaan puolueettomia, kun Suomella oli YYA-sopimus Neuvostoliiton kanssa. Tätä politiikkaa avataan erityisen hyvin Kadettikunnan lähikuukausina valmistuvassa suurhankkeessa ”Suomi kylmässä sodassa”.

Kenraali Jaakko Valtasen näkemykset hankkeen esitelytilaisuudessa tammikuussa 2006 olivat avartavia. YYA-sopimus rauhoitti idänsuhteemme. Samoin suurlähettiläs Klaus Törnuddin uusi kirja *Turvallisuus on oven avaamista* päästää lukijan kurkistamaan turvallisuuspolitiikassa käytettyjen sanojen ja koodien taakse. Yhteistyön korostaminen itäblokkiin tähtäsikin etäisyyden pitämiseen. Minulle on jäänyt vaikutelma, että puolueettomuuspolitiikka samalla mahdollisti Suomelle poliittista toimintavapautta länteen.

Turvallisuuspolitiikan koodien ymmärtäminen vaatii mahdollisuuksia nähdä kulissien ja koodattujen sanojen taakse. Aikalaisihmisten ajatusten kuuleminen on siten tärkeää. Siksi myös Tamminiemi-kirjaa kannattaa lukea uudelleen. Sieltä löytyy nimittäin yksi turvallisuuspolitiikkamme pysyvistä ja kantavista periaatteista: kansallisen edun ensisijaisuus. Se tuli ennen puolueettomuuttakin.

Sotilaallinen liittoutumattomuus on yksi turvallisuuspolitiikkamme keskeisimpiä koodisanoja, jota julistettiin

vuoden 1995 selonteossa. Se oli meille keino eikä poliittinen päämäärä. Hallituksen ohjelmassa vuodelta 2003 todetaan, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu sotilaalliseen liittoutumattomuuteen ja uskottavaan maanpuolustukseen. Juuri näistä kahdesta turvallisuutemme peruskivistä ja koodisanasta halutaan tänä päivänä keskustella, sillä se palvelee isänmaan etuja. Sotilaallisen liittoutumattomuuden käsite on myös erinomainen esimerkki turvallisuuspoliittisesta muutoksesta. Sisällöt muuttuvat, mutta termi elää.

Vuoden 2004 selonteossa sotilaallisen liittoutumattomuuden merkitys väheni. Diplomatian koodikieltä tulkittaessa voi-

daan puhua turvallisuuspoliittisen linjan muutoksesta. Kansalaisten tasolla muutokseen ei ollut valmiutta, sillä usko omaan itsenäiseen puolustamiseen oli jopa vahvistunut. Itsetuntonne noususta - ajatellen siirtymistä tiiviimpään yhteistyöhön avautuneen maailman kanssa - oli muodostumassa haaste turvallisuuspoliittiselle johtajuudelle. Johtamisen osalta mielenkiintoista on tuntuma, että turvallisuuspolitiikan kysymys sotilaallisen liittoutumattomuuden päättämisestä tai sen jatkamisesta olisi annettu kansan käsiin.

Sotilaallinen yhteistyö sotilasliiton kanssa on vuosien saatossa lisääntynyt samalla, kun puhuminen sotilaallisesta liittoutumattomuudesta on vähentynyt. Yhteensopivuutta Naton kanssa on kehitetty käytännössä jo 1990-luvulta alkaen. Aluksi Naton PfP-ohjelmassa hyvin pienin askelin. Myöhemmin tehtiin todellinen suuri päätös, kun tavoitteeksi asetettiin puolustusvoimien saattaminen niin materiaalisesti kuin toiminnallisesti Nato-yhteensopiviksi. Tänäkin olemme mukana Nato-johtoisessa sotilasoperaatiossa terrorismin suoja-alueella kaukana Afganistanissa. Puolustusvoimamme on saavuttanut monella alueella eittämättä paremman Nato-yhteensopivuuden kuin moni Nato-maa konsanaan. Olimmepa Natossa tai sen ulkopuolella, joukot ovat aina omassa päätösvallassamme. Se on turvallisuuspoliittista vapautta.

Sotilaallisen liittoutumattomuuden sisällöistä on viime vuosina keskusteltu paljonkin, ja koodisanaa on purettu useissa yhteyksissä auki. Perussanoma on, että pidämme varsinaisen puolustuksen omissa käsissä. Sotilaallinen liittoutumattomuus tarkoittaa, että emme ole sotilasliiton jäsen. Osallistumme toistaiseksi sotilasliiton kanssa vain kriisinhallintaan. Mielenkiintoisia ovat määritelmät, joiden mukaan sotilaallinen liittoutumattomuus kuvaa ainoastaan puolustusratkaisuaamme eikä enää ulkopoliittista linjaamme.

Suomen uskottavan ja itsenäisen puolustuksen kannalta

on huolestuttavaa, että sotilaallisia voimavarojamme on reippaasti vähennetty monella rintamalla: varuskuntia, reservejä ynnä muuta. Tahto-rintamaa koetellaan. Taloudelliset voimavarat maanpuolustukseen eivät tulevaisuudessa lisääny. Taloudellisteknologiseen tehokkuusajatteluun perustuvilla arvoilla etenevä kehitys ei voi olla vaikuttamatta siihen millainen puolustusratkaisumme tulevaisuudessa on. Luulen, että johtajamme ovat vielä suurempien päätöksentekohaasteiden edessä lähitulevaisuudessa, vaikka suuria päätöksiä on jo tehty. Yhteiskunnallinen muutos pakottaa meidät muuttumaan, sillä muutos haastaa uskottavan puolustuksen. Tällöin mielestäni keskeinen kysymys on peruskysymys: Mikä on kansallinen etumme?

Turvallisuuspolitiikan koodisanat eivät avaudu helposti, sillä ne ovat monivivahteisempia kuin suoraviivainen sotilaallinen toiminta. Siksi niiden ymmärtäminen vaatii erityisiä

ponnisteluja ja tahtoa. Turvallisuuspoliittisen viestinnän läpinäkyvyys on lisääntynyt. Tätä kehityskulkua kannattaa tukea. Sillä turvallisuuskysymysten verkostoituessa ja monimutkaistuessa vastaaminen vaatii laaja-alaista ymmärrystä, jota keskustelevalta ilmapiiri edistää.

Kansallinen etu on periaate, joka ei turvallisuuspolitiikasta katoa vaikka koodisanat muuttuvat. Turvallisuuspolitiikka onkin juuri siksi paitsi kiintoisaa myös haasteellista. Suomalaisen kansallinen turvallisuus ja uskottava puolustus eivät saa jäädä hyvántahtoisuuden, toiveiden eikä vapaaehtoisuuden varaan.

Jari Rantapelkonen

jari.rantapelkonen@mil.fi

FY-COMPOSITES

MONISUOJAJÄRJESTELMÄ

Uusi, helppokäyttöinen suoja liikkuville joukoille

- Kaksi perusmodulia: kolmio ja neliö, sivut 950 mm
- Neliö 18 kg, kolmio 8 kg
- Mahdollistavat monimuotoiset suojarakenteet
- Lisävarusteilla lisää monipuolisuutta
- $V_{50} > 600$ m/s
- Pysäyttää 9 mm kp-luodin (7,5g) nopeudella 420 m/s
- Korkeamman tason luotisuusojaus kahdella tai useammalla panelilla

FY-Composites Oy
Nosturikatu 7, 37150 Nokia

puh. (03) 342 9900
faksi (03) 342 9914

contacts@fy-composites.com
www.fy-composites.com

*Vyötti miekan vyötärölle
kupeellensa Kylkیرaudan.*

*Teiss on taiston tulta peistä
kylmyyttä myös Kylkیرaudan.
(Eino Leino)*

- 1 Kansallinen etu ja koodisanat
Jari Rantapelkonen
- 4 Kadettikunta 85 vuotta
Ilkka Aspara
- 5 Puolustusvoimain komentajan tervehdys
- 6 Minne menet Suomen puolustuspolitiikka
Seppo Kääriäinen
- 8 Sotilaallisen maanpuolustuksen tulevaisuus
Kari Rimpi
- 10 Kenraali Jaakko Valtasen haastattelu
Arto Kotro & Jari Rantapelkonen
- 18 Kadettikunta turvallisuuspolitiikan ”tietopankki”
Jarmo Myyrä & Pekka Rapila & Jyrki Berner
- 22 Turvallisuuspolitiikan opetus
Aslak Lindström
- 24 Rekrytointi upseeriksi
Timo Jaakola
- 25 85 kadettiveljeä meistä kaikista
Jari Rantapelkonen
- 30 Euroopan puolustuksen tulevaisuus
Leif Blomqvist
- 34 Eurooppalaista turvallisuuspolitiikkaa Afrikassa
Hanna Ojanen
- 38 Eurooppalainen Nato
Tuomas Forsberg
- 42 Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen
Pertti Hyvärinen
- 46 Verkostopuolustus
Jyrki Heinonen
- 48 Puolustusvoimien maakuntajoukot
Jorma Jokisalo
- 52 Maamme-laulu
Urpo Jokinen
- 54 Everstilutnantti ja kapteeni väittelivät
- 56 Pääsihteerin palsta ja kevätkokouskutsu
- 75 Kolumni ja In memoriam

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n jäsenlehti
vuodesta 1935, N:o 230, 1/2006
ilmestyy neljä kertaa vuodessa
painos 6000 kappaletta

Päätoimittaja

Jari Rantapelkonen
ye-everstiluutnantti, valtiotieteiden lisensiaatti
Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen
laitos, PL 7, 00861 Helsinki
Puh. 09-181 46519
jari.rantapelkonen@mil.fi

Tilaukset, osoitteen- muutokset ja laskutus

Marjukka Lehtinen
Puh. 09-490 759, Fax. 09-446 262
marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi
Kadettikunnan toimisto
Eino Leinon katu 12 E 64, 00250 Helsinki

Kotisivut: www.kadettikunta.fi

Artikkelitoimittaja

Arto Kotro
Puh. 050-307 9454
arto.kotro@kadettikunta.fi

Toimitusneuvosto

Sami Aarnio (pj), Pekka Rapila (vpj),
Tapio Skog, Olli Vuorio, Jarno Limnell,
Panu Pokkinen, Jari Rantapelkonen,
Arto Kotro, Liisa Knudsen

Kuvatoimittaja

Liisa Knudsen
liisa.knudsen@kolumbus.fi
Umpiaidanpolku 4 D 20, 00840 Helsinki
Puh/fax 09-677 715, 050-587 1318

Tilauhinnat

Vuosikerta 25,00 eur, Irtonumero 8,00 eur

Kansikuva: Jaana Saurén-Lauronen/
Kylkیرauta

Ulkoasu

Toimitussihteeri Sabina Krogars
sabina.krogars@ankkurikustannus.inet.fi

Painopaikka

Uusimaa Oy, Porvoo 2006
ISSN 0454-7357

Seuraava numero

Seuraavaan numeroon tarkoitettun materiaalin on oltava päätoimittajalla 5.5. mennessä, kuvamateriaali 5.5. kuvatoimittajalla. Tekstit tulee toimittaa digitaalisessa jpg-muodossa, kuvat mieluummin paperikuvina, jos diginä niin resoluutio 300 dpi. Ei internet-kuvia. Paperikuvia ei palauteta.

Ilmoitushankinta

Pertti Kukkonen, ADspace Oy
Puh. 050-577 3177
pertti.kukkonen@kadettikunta.fi

Kadettikunta 85 vuotta

Kadettikunnan, kadettiupseerien maanpuolustusaatteellisen veljesjärjestön, perustamisesta tuli 27.1.2006 kuluneeksi 85 vuotta. Kadettikunnan perustivat itsenäisen Suomen Kadettikoulun ensimmäisen kadettikursin upseerit. Perustamisen keskeinen lähtökohta oli Kadettikoulusta valmistuneiden upseereiden tarve ylläpitää ja vaalia elinikäisesti kadettikurssin aikana muodostunutta, lujaan yhteishenkeen ja yhteenkuuluvuuteen perustuvaa kadettiveljeyttä. Ajatuksen yhdistyksen perustamisesta esitti vänrikki Yrjö Valkama kurssin valmistumispäivän iltajuhlassa 31.3.1920. Hän esitti kurssin myöhempää kokoontumista ja yhdistyksen perustamista. Ajatus oli kypsynyt kadettien keskuudessa kurssin aikana tavalla, jota saman kurssin kadetti, myöhempi majuri Leo Franck kuvaa kirjassaan ”Ensimmäinen kadettikurssi” sanoin: ”Erityisesti ylistettiin sitä tavattoman hyvää toveruutta, joka oli koko ajan vallinnut meidän kadettien kesken. Päätimme säilyttää tämän toveruuden läpi elämämme. Harvoin on mikään päätös kestänyt niin lujasti kuin tämä maaliskuun 29. ja 30. päivien välisenä yönä tehty. Päätimme myös yrittää kokoontua aina silloin tällöin”.

Vajaata vuotta myöhemmin, 27.1.1921, kurssi kokoontui. Paikalla oli 42 upseeria valmistuneista 56:sta. Kokouksen puheenjohtajana oli luutnantti Matti Alftan ja sihteerinä luutnantti Yrjö Karhunen. Kokouksen asialistalla oli yhdistyksen perustaminen, ja sääntöehdotusta valmistelemaan valittiin toimikunta. Käytännössä Kadettikunta tuli tässä kokouksessa perustetuksi, vaikkakin sääntöjen muokkauksen ja käsittelyn sekä erinäisten viivytysten vuoksi säännöt merkittiin yhdistysrekisteriin vasta 23.1.1924.

Ensimmäisen kadettikurssin merkitys Kadettikunnan historiassa on keskeinen. Paitsi, että se perusti Kadettikunnan, se myös johti järjestöä sen ensimmäiset 25 vuotta, puheenjohtajan ja monien hallituksen jäsenten ollessa ensimmäiseltä kadettikurssilta. Sillä seikalla, että juuri ensimmäinen kadettikurssi perusti veljesjärjestöme, on suuri periaatteellinen merkitys. Kadettikoulun johdossa ja kadettien opettajina olivat tuohon aikaan Haminan Kadettikoulun kasvatit ja jääkäriupseerit. Heillä olivat omat veljesjärjestönsä ja uuden upseeriryhmän, kadettiupseerien, sulautuminen nuoren tasavallan vielä hajanaiseen, monenlaisen koulutuksen saaneeseen upseeristoon oli vaikeaa. Kadettikunta tuli heti alusta alkaen merkitsemään yhteistä nimittäjää kaikille Kadettikoulusta valmistuneille upseereille.

Nuoren Kadettikunnan toiminta keskittyi aluksi upseeriston yhtenäisyyttä rakentaviin toimintoihin ja jäsenistön arkipäivän asioihin, mutta siihen lisättiin myös avustustoiminta

taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden jäsenten ja leskien avustamiseksi. Myös etujärjestötoiminta kuului Kadettikunnan toimenkuvaan alkuvuosina, kunnes edunvalvonta siirtyi luontevasti Upseeriliiton vastuulle.

Kadettikunta, joka perustettiin selkeästi jäsenistönsä yhteenkuuluvuuden ja kadettiveljeyden lujittamiseksi, otti toimintansa toiseksi keskeiseksi sisällöksi maanpuolustusaatteellisen toiminnan. Tavoitteena oli, jakamalla oikeaa tietoa maanpuolustuksesta, poistaa kansalaisten keskuudessa vallitsevaa tiedon puutetta ja korjata virheellisiä käsityksiä. Erityisesti koulunuorisoon kohdistuva tiedon jakaminen, yhteistyössä opetusviranomaisten ja opettajien kanssa, on tuottanut vuosikym-

menten mittaan erittäin merkittäviä tuloksia. Suuri merkitys tässä on ollut Kadettikunnan tuottamalla korkeatasoisella oppimateriaalilla.

Viime vuosina Kadettikunta on nostanut esille voimakkaasti veteraaniemme perinnön taltioimisen ja vaalimisen. Se, jos mikä, on maanpuolustusaatteellista työtä parhaimmillaan!

Tänään Kadettikunta on vakiinnuttanut asemansa maamme johtavien maanpuolustusaatteellisten järjestöjen joukossa. Kadettikunta nauttii suurta arvostusta yhteiskunnassa ja on saanut laajalti tunnustusta työstään maanpuolustustietouden levittäjänä ja veteraanien perinnön vaalijana. Järjestöme tärkein tehtävä on kuitenkin toiminta jäsenistön suuntaan. Kadettikunta on perustettu ja olemassa nimenomaan jäsenistöään varten ja sen tarpeisiin. Meidän ei tule unohtaa tätä jatkossakaan. Kadettiveljeyden, yhteenkuuluvuuden ja yhteishengen ylläpitäminen ja lujittaminen koko kadettiupseeriston keskuudessa ovat edelleen yhdistyksemme toiminnan keskeisin sisältö. Kadettikuntaan kuuluu tänä päivänä 80 % kaikista kadettiupseereista. Luku on korkea, mutta tavoitteenamme on kasvattaa tuota prosenttia!

Kadettikunnan 85 vuoteen on mahtunut monenlaisia vaiheita. On ollut, vaihtelevasti, voimakkaan kehityksen vuosia, hiljaiselon, jopa toiminnan taantumisen aikoja. Aina on kuitenkin löytynyt henkilöitä, jotka ovat vetäneet järjestön uuteen nousuun. Vastuullisissa tehtävissä on vuosikymmenien mittaan toiminut satoja kadettiupseereita. Kaikille heille sekä Kadettikunnan laajalle tukijoiden joukolle, yhteisöille ja yksityisille, Kadettikunnan hallitus haluaa kohdistaa kunnioittavan kiitoksensa!

Constantem decorat honor - kunnia kestävän palkka!
Onneksi olkoon 85-vuotias Kadettikunta!

Ilkka Aspara

Puolustusvoimain komentajan tervehdys

Kadettikunnan aatteellisena tavoitteena on jo 85 vuoden ajan ollut upseeriston yhtenäisyys. Kadettikunnan toiminta kansalaisten maanpuolustustahdon lujittamiseksi on laajentanut tavoitteen koskemaan koko yhteiskuntaa. Turvallisuuspoliittisen tietouden levittäminen on samalla vahvistanut veteraanisukupolven kunnioitusta ja kansallista identiteettiämme.

Kadettikunta elää aikaansa seuraten. Viime vuosisadan alkupuolella haasteena oli arvopohjaltaan yhtenäisen upseeriston luominen eri tahoilla koulutetuista upseereista. Tänä ja tulevaisuudessa haasteena on uusien upseerien sitouttaminen yhteisiin arvoihin ja toimintaan.

Nuorten maailmankuva voi olla täysin erilainen, he saattavat arvostaa erilaisia asioita. Perusarvot ovat kuitenkin samat. Esimerkillisyys, luottamus ja vastuunkanto ovat suomalaisen johtamisen perustekijöitä. Yhteiset arvot asettavat suuntaviivat ja marginaalit sille, mihin suuntaan ja kuinka paljon olemme valmiit hyväksymään muutoksia. Arvot ja perinteet ovat puolustuskykymme henkinen perusta. Suomen puolustus perustuu kansamme tahtoon, ja maamme puolustaja on tulevaisuudessakin suomalainen sotilas. Hän odottaa esimiehiltään Kadettikunnan arvojen mukaista johtajan otetta. Yhteishengen luomisessa perinteiden voima on vahva. Puolustusvoimat on huomattavassa kiitollisuudenvelassa Kadettikunnalle sen arvokkaasta perinnetyöstä.

Meidän on pidettävä huoli siitä, että edeltäjiltämme

saama perintö välittyvä oikeassa hengessä nuoremmille polville. Suvaitsevaisuus on edellytys sille, että kurssien yli ulottuva kadettiveljeys säilyy voimavarana ja turvaverkkona kaikille kadettiupseereille. Kadettiveljen on arvoon ja asemaan katsoomatta oltava avoin tovereidensa ajatuksille.

Lujan yhteishengen taustalla oleva periaate on vanha tuttu: kaveria ei jätetä yksin vaikeuksien hetkellä. Alaisten on voitava luottaa siihen, että heistä pidetään huolta. Esimiesten on tunnettava, että heitä tuetaan. Työtovereiden epätasaisesti jakautunutta työkuormaa on tasattava. Kadettiveljeydellä ja rehdillä toveruudella on olennainen merkitys upseerien julki-

suuskuvaan. Yhtenäinen upseerikunta herättää luottamusta. Se on merkittävä rekrytointikeino. Puhuttaessa henkisistä arvoista ei ole merkitystä, onko upseeri palveluksessa tai reservissä.

Kansalaisten kiinnostus sotahistoriaan on suuri. Tämä tarjoaa Kadettikunnalle mahdollisuuden toimia sillan rakentajana veteraanien ja nuorison välillä. Veteraanien perinnön ja isänmaanrakkauden välittäminen nuorille sukupolville on kutsumuksen sävyttämää, pyyteetöntä työtä. Se lujittaa kadettiupseerien tietoisuutta perusarvoistaan ja irrottaa heidät arkipäivän rutiineista.

Onnittelten 85 vuotta täyttävää Kadettikuntaa ja toivotan sen jäsenistölle menestystä tärkeässä tehtävässään upseeriston, puolustusvoimien ja koko yhteiskuntamme hyväksi.

Jarmo Karhu

Minne menet

Suomen puolustuspolitiikka

Kuten vuonna 2004 julkaistussa turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa arvioidaan, on Suomen lähialueiden vakaus vahvistunut Euroopan unionin ja Naton laajentumisen myötä. Samalla kansainvälinen tilanne yleisesti ja myös Suomen kannalta on haasteellisempi. Maamme turvallisuuteen vaikuttavat enenevässä määrin paitsi sotilaallinen myös taloudellinen ja poliittinen kehitys Euroopassa sekä maailmanlaajuisesti. Seuraava laaja arvio tapahtuu vuoden 2008 selonteon yhteydessä.

Vaikka lähitulevaisuudessa maamme vastaan ei kohdistune välitöntä sotilaallista uhkaa, ylläpidetään lähiympäristössämme merkittävää sotilaallista potentiaalia. Tämä edellyttää Suomen sotilaallisen puolustuskyvyn ylläpitämistä ja pitkäjänteistä kehittämistä. Tässä tarkoituksessa tehdään puolustusministeriössä pitkän aikavälin strategista suunnittelua, jossa erilaisia kehityssuuntauksia pyritään hahmottamaan jopa 20-25 vuoden ajankänteellä. Strategiatyön tuloksena olemme päätyneet tiettyihin sekä kansainvälistä että kotimaista toimintaympäristöämme koskeviin johtopäätöksiin, jotka Suomen on syytä ottaa huomioon tulevaisuuden puolustuspolitiikkaan liittyvissä suunnitelmissa.

Yhteistyön uudet mahdollisuudet

EU-maiden keskinäinen solidaarisuus vahvistaa Euroopan vakautta ja Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Tämä edellyttää Suomelta täysimääräistä panostusta EU:n syventyvään yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä solidaarisuutta muita jäsenmaita kohtaan. EU:n kehitys puolustusyhteistyön saralla on positiivinen suuntaus, joka avaa Suomelle uusia mahdollisuuksia sekä kansallisen puolustuskykymme kehittämisessä että kansainväliseen toimintaan osallistumisessa.

Samalla on hyvä pitää kirkkaana mielessä myös se, että sotilaalliset turvatakuut

Seppo Kääriäinen
Puolustusministeri, VTT

on saatavissa ainoastaan Nato-jäsenyyden kautta, sillä EU:n käyttöön osoitetut sotilaalliset voimavarat ja unioniin luodut sotilaalliset rakenteet soveltuvat tietyin rajoituksin kriisinhallintatehtäviin - ei jäsenmaiden alueen puolustamiseen.

Sotilaallisen kriisinhallinnan vaatimus kasvaa entisestään. Sen haasteena ovat nopeaa liikkeellelähtöä edellyttävät, usein sotilaallisesti vaativat ja kaukana Euroopasta toteutettavat tehtävät. Kyky rakentaa konfliktin jättämille raunioille toimiva yhteiskunta nousee kehittyneiden valtioiden näkökulmasta yhtä tärkeäksi kuin kyky käydä sota, mikä korostaa tiivistä koordinaatiota siviili- ja sotilastoimijoiden välillä. Kansainväliseltä yhteisöltä se edellyttää merkittäviä resursseja ja pitkäkestoista sitoutumista. Tarve yhteistoimintakyvyn ja uusien joukkotyyppien kehittämiseen kasvaa, mikä merkitsee panostamista korkeaan teknologiaan, laatuun ja erikoisosaamisalueiden hallitsemiseen.

Yhä useammat kansalliset strategiset turvallisuusedut eivät ole enää sidoksissa oman valtion alueeseen. Euroopan

maiden puolustusratkaisut perustuvat tiivistyvään monikansalliseen yhteistyöhön, lisääntyvään ammattimaisuuteen, pieneneviin joukkomääriin ja moderniin sotateknologiaan. Niiden painopiste on siirtymässä kansallisesta puolustuksesta kansainväliseen kriisinhallintaan. Suomen puolustusvoimia kehitetään entistä yhteistoimintakykyisemmäksi ja samalla syvenevällä kansainvälisellä yhteistoiminnalla tuetaan puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämistä.

Turvallisuusuhkien ja konfliktien muutos

Myös turvallisuusongelmien vaikutukset välittyvät globalisaation myötä rajojen yli entistä nopeammin ja laajemmalle alueelle. Globalisaatiosta syrjäytyneet valtiot voivat muuttua nopeasti leviäviksi konfliktipesäkkeiksi. Toisaalta, globalisaatio myös liittii maailman kehittyneimmät valtiot yhä kiinteämmäksi yhteiseksi, jossa jaetut taloudelliset intressit tekevät valtioiden välisen sotilaallisen konfliktin entistä epätodennäköisemmäksi. Tulevaisuuden sotilaalliset konfliktit ovatkin valtioiden välisten avoimien konfliktien sijaan pääosin alueellisesti rajoittuneita tai valtioiden sisäisiä.

Sotilaallisten uhkakuvien ohella maamme turvallisuuteen ja hyvinvointiin vaikuttaa yhä laajempi kirjo ei-sotilaallisia tekijöitä, jotka ovat luonteeltaan moniulotteisia ja koskettavat huomattavasti Suomea laajempaa aluetta. Esimerkiksi energiavarojen hallinta on poliittinen- ja turvallisuuskysymys. Energian saatavuuden ja siirtoreittien strateginen merkitys kasvaa ja tuottaja-alueiden vakaus vaikuttaa energian hintaan sekä saatavuuteen. Maailmanlaajuisen väestönkasvun jatkuminen, luonnonvarojen kasvava kulutus sekä taloudellinen kilpailu voimistavat ympäristöongelmia. Laajamittaisilla ympäristöönnettomuuksilla, luonnonkatastrofeilla sekä hitaasti kehittyvillä ympäristömuutoksilla voi olla maailmanlaajuisia heijastusvaikutuksia ja

ne voivat edesauttaa avoimien konfliktien syntymistä.

Teknologian kehitys ja uusien teknologioiden käyttöönotto nopeutuvat, jolloin korkean teknologian hallinta on keskeinen poliittis-taloudellisen vaikutusvallan lähde niin valtioille kuin ei-valtiollisille toimijoillekin. Pääsääntöisesti vaikutukset ovat positiivisia, mutta samalla uusien teknologioiden väärinkäyttö helpottuu muodostaen kasvavia turvallisuusriskejä. Teknologian leviäminen, vuotavat rajat ja puolustusteollisuuden siirtymisen ulkomaisille markkinoille kannattavuuden ylläpitämiseksi vaikeuttavat asevalvontaa. Riski esimerkiksi joukkotuhoseiden joutumisesta sotaikäyvien valtioiden tai länsimaille vihamielisten ei-valtiollisten toimijoiden käsiin kasvaa. Myös ydinaseiden käytön uhka säilyy aserajotussopimusten ja todentamisjärjestelmien kehittämisestä huolimatta.

Suomen tulee muiden kehittyneiden valtioiden tapaan osallistua aktiivisesti kansainvälisten turvallisuusongelmien ratkaisuun. Kansainvälinen terrorismi, joukkotuhoseiden leviäminen, informaatioodankäynti, tietoverkkoihin kohdistuva häirintä ja hyökkäykset sekä alueelliset konfliktit voivat ulottaa heijastusvaikutuksiaan Suomeen.

Kotimaiset toimintaedellytykset

Suomessa julkisen ja yksityisen sektorin roolit ovat murroksessa. Julkisessa hallinnossa keskitytään lähivuosina yhä enemmän ydintoimintojen toteuttamiseen. Puolustuspolitiikassakin tulee seurata yhteiskuntaa kohtaavia muutoksia ajantasaisesti ja yhteiskunnan yleisiä tavoitteita tukien. Myös puolustushallinto joutuu tarkastelemaan toimintojaan kriittisesti ja etsimään uusia toimintatapoja, joissa korostuvat yhteiskunnan eri toimijoiden erikoistumisen ja osaamisen monipuolinen hyödyntäminen.

Puolustuskyvyn ylläpitämisen ja kehittämisen haasteeksi on noussut hallinnonalalla käytössä olevien resurssien riittävyys. Puolustusmateriaalin hinta nousee vuosittain noin seitsemän prosentin vauhdilla. Puolustuskykymme

kannalta ensiarvoisen tärkeään uuteen materiaaliin investoiminen merkitsee tulevaisuudessa lisääntyviä kustannuspaineita ja edellyttää puolustusvoimien toiminnan rationalisointia.

Suomessa on meneillään merkittävä väestörakenteen muutos: väestö vanhenee. Muutos vaikuttaa talouskehitykseen

Kuva Puolustusvoimat.

sekä työllisyyteen ja sillä on mittavia julkistaloudellisia seurauksia. Ikääntyvän väestön oloissa puolustushallinnon on kyettävä houkuttelemaan, pitämään palveluksessaan ja tarjoamaan kehittymismahdollisuuksia osaavalle henkilöstölle tietoyhteiskunnan kiristyvässä työvoimakilpailussa. Tämän vuoksi on huolehdittava hyvän työnantajan menettelytavoista yleisestä työnantajakuvasta, tehtävien houkuttelevuudesta, kannustavien palkkausjärjestelmien kehittämisestä ja toimivuudesta sekä hyvästä työilmapiiristä.

Ydintehtävä kirkkaana mielessä

Kansainvälisesti puolustuspolitiikan ja sotilaallisen toiminnan painopiste siirtyy yhä enemmän nopeaan toimintaan oman alueen ulkopuolella, kriisinhallintaan ja

sisäisen turvallisuuden takaamiseen soveltuvien sotilaallisten voimavarojen kehittämiseen. Uusien tehtävien lisääntymisessäkin asevoimien ydintehtävänä pysyy kyky puolustaa omaa aluetta hyökkäystä tai sen uhkaa vastaan. Uusista uhkakuviasta huolimatta valtiot varautuvat myös perinteisiin sotilaallisiin uhkiiin.

Kokonaismaanpuolustuksen ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen painoarvo ja samalla hallinnonalojen välisen yhteistyön merkitys kasvavat. Uusien uhkakuvien myötä puolustusvoimien sotilaallisia suorituskykyjä on kyettävä käyttämään myös muiden viranomaisten tukena ei-sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan sekä niiden seurausten hallintaan ja jälkihoitoon kotimaassa tai tarvittaessa maan rajojen ulkopuolella. Puolustushallinnon on kyettävä tiiviiseen vuorovaikutukseen ja yhteistoi- mintaan yhteiskunnan ja viranomaisten kanssa hallinnon eri tasoilla. Korostan tässäkin, että puolustusvoimien tärkeimpänä tehtävänä pysyy Suomen sotilaallinen puolustaminen.

Suomessa puolustuspolitiikan perusteista on vallinnut aina laaja konsensus. Suomen puolustusratkaisu, jonka peruselementteinä ovat yleinen asevelvollisuus, koko maan puolustaminen ja tiivis kansainvälinen yhteistyö, perustuu laajaan kansalaisten hyväksyntään. Tuo hyväksyntä on säilynyt erilaisten mitausten mukaan korkeana koko toisen maailmansodan jälkeisen ajan.

Eduskunta päätti vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa käsitellessään, että puolustusratkaisumme perusteet säilytetään nykyisellään. Tämä ei tietenkään merkitse sitä, että kieltäydyttäisiin kaikista muutoksista ja uudistuksista. Suomen puolustuspolitiikka elää ajan hermoilla ja sen on oltava valmis vastaamaan myös uusiin haasteisiin ja alati muuttuviin olosuhteisiin. Parhailaankin toteutamme sodanjälkeisen ajan ehkä laajinta muutosprosessia puolustusjärjestelmässämme, jotta puolustusvoimat säilyisi päätehtävänsä nähden suorituskykyisenä 2010-luvun vaatimusten edessä. □

Sotilaallisen maanpuolustuksen tulevaisuus

Puolustusministeri Seppo Kääriäinen on omassa kirjoituksessaan analysoinut kansainvälisen toimintaympäristön muutosta sekä sen vaikutusta Suomeen ja sotilaalliseen maanpuolustukseen. Pyrin omassa osuudessa keskittymään puolustusministeriön hallinnonalan keskeisimpiin tavoitteisiin ja sotilaallisen maanpuolustuksen kehityssuuntiin.

Hallinnonalan keskeisimmät tavoitteet

Suomen puolustuksen päämääränä on maan itsenäisyyden ja valtionjohdon toimintavapauden takaaminen sekä kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa. Suomen puolustuskyky mitoitetaan siten, että koko maata pystytään puolustamaan.

Suomen sotilaallista puolustusta ja osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan kehitetään turvallisuusympäristön muutoksia seuraten. Samalla mahdollistetaan tuki muille viranomaisille erilaisissa ei-sotilaallisissa häiriö- ja kriisitilanteissa.

Puolustusministeriön hallinnonalan keskeisimmät tavoitteet voidaan kiteyttää kolmeen kokonaisuuteen. Ensimmäisenä tavoitteena on kansallisen puolustuksen ylläpitäminen ja pyrkimys sen kehittämiseen niin, että se vastaa muuttuvan turvallisuusympäristömme vaatimuksiin. Keskeisimmäksi haasteeksi on noussut käytössä olevien resurssien riittävyys. Suomen sotilaallisen puolustuksen uskottavuuden ylläpitäminen nykyresursseilla käy yhä haasteellisemmaksi kustannusten jatkuvasti noustessa.

Toisena tavoitteena on kehittää puolustusministeriön hallinnonalan ja muiden viranomaisten yhteistoimintaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja kohteiden turvaamiseksi. Puolustusvoimien kykyä antaa virka-apua muille turvalli-

Kari Rimpi
Kansliapäällikkö,
puolustusministeriö

suusviranomaisille parannetaan erityisesti ei-sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan liittyen.

Kolmantena tavoitteena on kehittää kykyä kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Sotilaallista kriisinhallintakykyä kehitetään kansainvälisten sitoumusten ja toimintaympäristön muutosten mukaisesti.

Sotilaallista puolustusta kehitetään niin, että Suomi voi toimia aktiivisena jäsenenä Euroopan unionin muodostamassa turvallisuusyhteisössä ja osoittaa tarvittavat sotilaalliset voimavarat unionin veloitteiden edellyttämiin toimiin. Sotilaallisen puolustuksen kehittämisessä varmistetaan, ettei Suomen mahdollisuudelle osallistua EU:n yhteiseen puolustukseen tai poliittiselle päätökselle hakea Naton jäsenyyttä muodostu käytännön esteitä.

Syvenevällä kansainvälisellä yhteistoiminnalla tuetaan myös puolustusvoimien kansallisen suorituskyvyn

kehittämistä. Kansainvälisen sotilaallisen yhteistoiminnan mahdollistamiseksi kehitetään puolustusvoimien toiminnallista ja materiaalista yhteensopivuutta Nato-standardien ja -normien mukaisesti.

Sotilaallisen maanpuolustuksen kehityssuuntia

Puolustusministeriön hallinnonalan laaja-alaisessa strategiatyössä pohditaan näiden tavoitteiden kehittämiseen vaikuttavia yleisiä kehityssuuntia ottaen huomioon pidemmälläkin aikavälillä tapahtuvat muutokset turvallisuusympäristössämme sekä suomalaisessa yhteiskunnassa.

1. Lisääntyvä keskittyminen valtakunnan toiminnan kannalta keskeisten toimintojen, alueiden ja -kohteiden sotilaalliseen puolustukseen

Maamme sotilaallisessa puolustuksessa jouduttaneen keskittymään entistä enemmän, paitsi valtakunnan avainalueiden ja -kohteiden, myös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden turvaamiseen. Tähän vaikuttavat muun muassa suomalaisen yhteiskunnan haavoittuvuuden lisääntyminen, sodan kuvan yleiset muutokset, sotateknologian kehittyminen sekä niukkenevat taloudelliset, henkilö- ja materiaaliresurssit.

Suuntaus ei tarkoita tinkimistä puolustusvoimien päätehtävän suorittamisesta, alueellisen puolustusjärjestelmän perusrakenteista tai koko valtakunnan puolustamisesta. Kyse on yksinkertaisesti periaatteesta, jossa luodaan painopisteet ja kyky voiman joustavaan keskittämiseen kulloisenkin tarpeen sanelemalla tavalla. Lopputulosta voidaan kutsua uudistuvaksi 2010-luvun alueelliseksi puolustusjärjestelmäksi.

Puolustusjärjestelmän rungon 2010-

luvulla muodostanevat maa-, meri- ja ilmavoimien valmiusyhtymät sekä uusi, puolustushaarojen yhteisoperaatiot mahdollistava tiedustelun-, valvonnan- ja johtamisen tilannekuvajärjestelmä yhdessä kehittyvän alueellisen puolustusjärjestelmämme kanssa.

2. Ei-sotilaallisiin uhkiin varautumisen sekä virka-apuroolin merkityksen korostuminen muun yhteiskunnan tukemisessa ja kokonaisturvallisuuden ylläpidossa

Sotilaallisia voimavaroja on kyettävä käyttämään myös puolustusvoimiin tai suomalaisiin kriisinhallintajoukkoihin kohdistuvien ei-sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan sekä niiden seurausten hallintaan ja jälkihoitoon kotimaassa tai tarvittaessa maan rajojen ulkopuolella. Esimerkkeinä tällaisista ei-sotilaallisista uhkista voidaan mainita terrori-iskut pahimmassa tapauksessa joukkotuhoasein, tietojärjestelmiin kohdistuvat uhkat sekä informaatioodankäynti.

Kansallisesti ei-sotilaallisiin uhkiin varautuminen konkretisoi- tuu erityisesti puolustusvoimien virka-apuroolina yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ylläpidossa. Puolustusvoimien suorituskykyä kehitettäessä on tarkoituksenmukaista jatkossakin panostaa sellaisiin joustaviin kykyihin, jotka soveltuvat laajasti muidenkin kuin sotilaallisten kriisien hoitamiseen niin kansallisissa kuin kansainvälisissäkin puitteissa.

Tällaista osaamista ja kalustoa puolustusvoimat kykenee tarjoamaan muiden päävastuullisten viranomaisten tueksi laajalti jo nyt. Konkreettiset velvoitteet tämän suuntaiseen toimintaan ovat lisääntyneet ja tulevat lisääntymään myös jatkossa niin kansallisessa lainsäädännössä kuin kansainvälisten yhteistoimintavelvoitteiden muodossakin.

3. Lisääntyvä kansainvälistyminen

Kansainvälistyminen lisääntyy merkittävästi puolustusministeriön hallinnonalan toiminnassa. Tässä mielessä puolustusministeriön hallinnonala ei tee poikkeusta muista yhteiskunnallisen toi-

minnan osa-alueista. Globalisoituvassa maailmassa ja osana Euroopan unionia tämä kehityssuunta on riippumaton siitä, onko Suomi sotilaallisesti liittoutumaton vai liittoutunut. Suomella on myös pitkät ja kunniakkaat perinteet vaalittavana rauhanturvaamistoiminnassa.

Kansallinen puolustus ja siihen liittyvä kansainvälinen yhteistoiminta on hyvä nähdä kokonaisuutena, jolla ylläpi-

Kuva Puolustusvoimat.

detään ja lisätään Suomen turvallisuutta. Syventyvä ja tarkoituksenmukainen kansainvälinen yhteistoiminta tukee puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämistä ja lisää puolustuksemme uskottavuutta ulkomailla.

Puolustusvoimien suorituskykyä tulee voida käyttää joustavasti paitsi kansalliseen puolustukseen myös kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ottaen huomioon Suomen kansainväliset sitoumukset ja velvoitteet. Edellisten selontekojen linjausten mukaisesti myös liittoutumismahdollisuuden ja tähän liittyvän valtionjohdon päätöksentekovaran turvaaminen edellyttävät kansalliselta puolustusjärjestelmältämme edellä mainittua joustavuutta.

Puolustuksen pitkäjänteinen kehittäminen ja voimavarat

Sotilaallisen maanpuolustuksen ylläpitäminen ja kehittäminen ovat pitkäjänteistä työtä, jossa tämän päivän päätökset vaikuttavat vuosikymmenien päähän. Puolustuksemme romuttaminen käy käden käänteessä, mutta sen uudelleen ylösrakentaminen on käytännössä mahdotonta.

Vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon kehittämislinjaukset ovat hyvä pohja sotilaallisen maanpuolustuksen tulevaisuudelle jo tehdyn ja päätetyn jatkumona. Vuoden 2008 mahdollinen uusi selonteko tuo tähän oman vaikutuksensa, jonka sisältöä on turha tässä arvuutella.

Keskeiseksi haasteeksi näyttää vääjäämättömästi nousevan rahoitus. Puolustuksen kokonaisuus edellyttää tehtävänsä täyttämiseksi laadullisesti ja määrällisesti toisiinsa tasapainossa olevaa henkilöstöä, materiaalia ja toimintaa. Puolustus on kuin könninkello, joka käydäkseen vaatii kaikkia rattaita. Toki käytössä voi olla myös miniatyyrinen juhlakello, josta tosin ei ole edes ajannäyttäjäksi, ainakaan ääritilanteissa.

Puolustuksemme käynnissä pitäminen tulevaisuudessa edellyttää joko lisää voimavaroja, perusteiden ja tehtävien muutosta tai nykyisestä poikkeavia, kokonaan uudenlaisia ratkaisuja. Onneksi käyttövoimana oleva kansalaisten puolustustahto on kunnossa, kunhan on koneisto jota pyörittää.

Käsitteen ”uskottava kansallinen puolustus” sisältöön on paneuduttava

Suomen yhtenä keskeisenä toimintalinjana on **uskottava** kansallinen puolustus. Tähän linjaan en odota tulevaisuudessakaan muutosta.

Sen sijaan sanan ”uskottava” sisältöön on todella paneuduttava, jotta sillä olisi suhteessa puolustuksemme tehtäviin ja turvallisuusympäristöömme aivan oikea kate. Tästä on nyt ja alati, jatkuvasti kyse. □

Sotiemme koulupoikaveteraanista puolustusvoimain komentajaksi

Kenraali Jaakko Valtasen haastattelu

Arto Kotro & Jari Rantapelkonen

Haastattelu pääsi käyntiin kuin huomaamatta ennen kuin yhtään kysymystä oli kenraalille esitetty. Selailimme vanhoja Kadettikunnan hallituksen pöytäkirjoja. Löysimme niistä mielenkiintoisia merkintöjä siitä, kuinka aktiivinen silloinen kapteeni Jaakko Valtanen oli ollut Kadettikunnan toiminnassa jo 1950-luvulla. Kenraali itsekin oli yllätynyt, mutta muisti vielä hyvin nuo tapahtumat. Silloin keskeisiä kysymyksiä oli ollut turvallisuuspoliittisten asioiden esiin nostaminen yhteiskunnassamme sekä upseerin eettisten kysymysten pohtiminen. Kenraali Valtanen toimii edelleen aktiivisena vaikuttajana ja hänen näkemyksiään halutaan edelleen kuulla. Hän on esimerkiksi kadettikunnan käynnissä olevan suurhankkeen ”Suomi kylmässä sodassa” Oltermanni.

Sota opetti realismia ja suhteellisuuden tajua

Mitä sotakokemukset ovat antaneet Teille toimiessanne myöhemmin upseeririnuralla?

Rannikkotyöstön upseerina toimin pääosan sota-ajasta aselajini mukaisesti linnakkeilla, jotka olivat sotatoimialueilla. En taistellut siis etulinjassa jalkaväen tapaan. Mutta Kannaksella linnakkeetkin olivat vihollisen tykistötulen kohteena. Siellä näki sodan tuhot, kaatuneina ja haavoittuneina.

Mediassa esitetään nykyisin lähes päivittäin julmuuksia eri puolilta maa-

Kenraali Jaakko Valtanen on upseeri, jonka persoonaa ja kokemusta arvostetaan laajalti. Hän aloitti sotilasuransa jo sotilaspoikana talvisodassa. Jatkosodassa hän oli sähköttäjänä Inkerinmaalla ja tulenjohtoupseerina rannikkolinnakkeilla. Sodan kokemukset opettivat ennen kaikkea realismia. Kenraali Valtasen monipuolinen sotilaura huipentui puolustusvoimain komentajan tehtävään kylmän sodan loppuvuosina 1983-1990.

ilmaa. Nykypolven on vaikea ymmärtää mitä meidän sukupolvemme koki sotien aikana. Ihmishenkien menetys on kaikkialla yhtä murheellista. Me voimme olla ylpeitä siitä, että noudatimme kansainvälistä säännöstöä. Meillä ei syylistytty sellaisiin hirmutekoihin, joita näemme mediassa.

Sodasta luulen itse oppineeni realismia, suhteellisuuden tajua sekä ymmärrystä sodan ajan olosuhteista.

Tehtävä Inkerinmaalla

Onko sotien ajalta tai sitä seuranneilta vuosilta jäänyt mieleenne joitakin erityisiä tapahtumia tai vaiheita sotilasuraltanne?

Aluksi haluaisin kertoa kokemuksestani Inkerinmaalta. Jatkosodan alussa olin vapaaehtoisena Ahvenanmaalla ja Karjalan kannaksella. Sieltä minut komennettiin radioaliupseerikurssille. Käytyäni taas muutaman kuukauden koulua menin Merivoimien Esikuntaan kysymään mahdollisuutta päästä vapaa-

ehtoisena palvelukseen. Siellä kysyttiin osaanko saksaa. Sanoin hiukan osaa-vani. ”Mikä oli numero?”, kysyttiin. Sanoin, että kahdeksan. ”Se riittää. Tunnetko muita saksaa osaavia?” Sanoin, että tunnen kaksi muuta, jotka olivat olleet kanssani samalla kurssilla. Näin me kolme 17 - 18 vuotiasta koulupoikaa lähdimme täyttämään erikoislaatuista tehtävää.

Saksalaiset olivat syksyyn 1941 mennessä tunkeutuneet pitkälle Viron rannikolle ja Inkerinmaalle. Talvella 1941/1942 oli sovittu, että saksalaiset antavat alueelta ilmavalvontatietoja Suomeen kohdistuvista lennoista. Tiedot tulivat kuitenkin liian hitaasti, eivätkä tyydyttäneet merivoimia. Tästä johtuen esitettiin perustettavaksi omia ilmavalvonta-asemia, joilla olisivat suorat viestiyhteysjärjestelyt.

Meidät kolme radioaliupseerikurssin käynyttä koulupoikaa määrättiin Suomenlinnaan ja ryhdyimme keräämään radiokalustoa ja muuta varustusta. Esimiehinämme olivat silloiset vänrikki Risto Kavanne ja vääpeli Ville Nurmi.

Alikersantti Jaakko Valtanen sähkötämässä vuonna 1942 Inkerinmaalla. Kuva kenraali Valtasen yksityiskoelmat.

Toukokuun 15. päivänä 1942 lensimme Tallinaan vanhalla Junkersilla veden pintaa viistäen. Sen jälkeen meidät vietiin saksalaisella autolla Narvaan, jossa perustimme radioaseman. Se liittyi saksalaiseen ilmavalvontakomppaniaan. Sieltä saatiin ilmavalvontatiedot niistä koneista, joiden lennot suuntautuivat Suomeen. Me lähetimme viestit ilmavalvonta-aluekeskuksiin Helsinkiin ja Viipuriin. Toimimme siis eteentyönnettynä ilmavalvonta-asemana. Kun saksalainen ilmavalvontakomppania siirtyi idemmäs, siirrettiin myös meidät elokuussa Inkerinmaalle. Asema toimi siellä vuoteen 1944 asti. Minä jouduin lähtemään jo marraskuussa 1942 kouluun, kun Mannerheim oli päättänyt, että alle 18-vuotiaat lähetetään kotiin.

Asemalla toimi eri vaiheissa yhteensä 13 nuorta radistia. Vuonna 1992 meitä oli jäljellä vielä seitsemän. Vuokrasimme silloin linja-auton ja kävimme katsomassa meille mieliin painuneita paikkoja Virossa ja Inkerinmaalla. Nyt meitä on jäljellä enää neljä. Vuosittain teemme jonkun matkan, joka liittyy näihin muistoihin.

Miinanraivaajalla Suomenlahdella

Valmistuttuani Merisotakoulusta kevääl-

lä 1946 oli ensimmäinen tehtäväni toimia miinanraivaajan päällikkönä Suomenlahdella. Tämä koski koko kurssiamme. Alukseni, Raivaaja 3, oli hyvin pieni Saimaan hinaaja. Päällikön hytti oli niin pieni, että jouduin nukkumaan siinä erilaisten viritelmien jälkeen mutkalla. Raivaaminen oli luonnollisesti vaarallista. Kun miinat oli saatu pinnalle, ne ammuttiin upoksiin tai räjäytettiin konetykeillä ampumalla. Tätä seurasi yleensä kalojen kerääminen merestä. Varsinaisen tehtävän lisäksi oli jatkuva huoli mukana olleista varusmiehistä ja heidän turvallisuudesta.

Työaikoja ei raivaajalla ollut. Aamulla oli viideltä herätys ja kuu-delta lähdettiin merelle. Illalla kuu-delta palattiin satamaan ja aloitettiin halkojen lastaus, johon osallistuivat kaikki sotilasarvoihin katsomatta. Erikoinen särö toiminnassa oli se, että esimerkiksi konemestareina oli sekä kanta-aliupseereita että siviileitä. Siviilit saivat kanta-aliupseereihin verrattuna kaksinkertaista palkkaa täsmälleen samasta työstä. Tämä vaikutti mielialoihin ja aiheutti riitojakin. Tämä hieman erikoislaatuinen upseerinuran aloitus oli hyvin kasvattava kokemus.

Nousujohteen upseerin ura

Kuinka kuvailisitte upseerinuraanne?

Olen aina ollut joukossa mukana nuorimpana. Olin nuorin käymissäni kahdessa aliupseerikoulussa, samoin nuorin Reserviupseerikoulussa, Kadettikoulussa, kapteenikurssilla ja Sotakorkeakoulussa. Kuitenkin olen ollut usein oppilaskunnan puheenjohtajana. Olen siten joutunut nuorimpana toimimaan minua vanhempien puolesta. Tämä on luonnollisesti ollut kehittävää. Joskus on kuitenkin ihmetelty, miksi olen joutunut tällaiseen rooliin.

Olen pitänyt itseäni aatteellisena ja vakaumuksellisesti ammatissani olevana upseerina. En ole joutunut kokemaan ammatissani pettymyksiä. Olen aina saanut hoitaakseni tehtäviä, joista olen pitänyt ja joissa olen

saanut panna itseni likoon.

Miten koitte kenraali Simeliuksen ajan?

Se oli hyvin mielenkiintoinen vaihe. Toimin vuosina 1960 - 1965 puolustusvoimain komentajan, jalkaväenkenraali Sakari Simeliuksen adjutanttina. Se oli kylmän sodan aikaa. Hyvin vakavat Berliinin ja Kuuban kriisit ajoittuivat juuri tuohon vaiheeseen. Muistan hyvin, kun olin matkoilla komentajan mukana Neuvostoliitossa sekä Yhdysvalloissa Kuuban kriisin ollessa pahimmillaan. Siihen aikaan komentajalla ei ollut sihteeriä, joten tehtävä tahtoi sitoa majurin kaiken ajan. Oma aikaa ei juuri tahtonut löytyä. Kaiken kaikkiaan puolustusvoimain komentajan adjutanttina toimiminen oli erittäin opettavainen vaihe sotilasuralla.

Komentajana kylmän sodan loppuvuosina

Komentajuus oli varmasti vaativin haaste niin poliittisesti kuin sotilaallisesti kylmän sodan aikana. Millä tavalla mahdollinen painostus tai asemamme Neuvostoliiton naapurissa näkyi komentajalle?

Puolustusvoimain komentaja, jalkaväenkenraali Sakari Simelius ja adjutantti, kapteeni Jaakko Valtanen. Kuva Puolustusvoimat.

Oma puolustusvoimain komentajavaiheeni vuosina 1983 - 1990 oli jo kylmän sodan jäädyttelyä. Neuvostoliiton painostus oli jo suurelta osalta ohi. Yrityksiä kuitenkin vielä oli, kun tehtiin vuosittaisia vastavuoroisia vierailusuunnitelmia. Neuvostoliittolainen osapuoli pyrki nimeämään suunnitelmat sopimuksiksi, mihin emme voineet suostua.

Neuvostoliiton puolustusministerin, marsalkka Ustinovin vuonna 1978 tapahtuneen vierailun aikana olin yleisesikuntapäällikkö ja seurueeseen määrätynä. Silloinhan Ustinov esitti Suomen ja Neuvostoliiton yhteisiä sotaharjoituksia. Tilanne rauhoittui tämän esityksen jälkeen eikä yhteisistä sotaharjoituksista enää puhuttu komentajakaudellani. Neuvostoliiton puolelta ei ollut siis juuri lainkaan painostusta, joten komentajana pääsin tässä suhteessa vähällä.

Kylmän sodan jälkilaineet näkyivät kyllä komentajakaudellani. Ulkomaanmatkoilla Yhdysvaltoihin, Isoon-Britanniaan ja Ranskaan isäntien ensimmäiset kysymykset eivät useinkaan koskeneet Suomea vaan Neuvostoliittoa. Syntyi sellainen vaikutelma, ettei Suomella ollut itseisarvoa vaan meillä on arvoa vain suhteessa Neuvostoliittoon. Huomattavaa julkisuutta ja hämmennystä herätti erityisesti vieraillessani Ison-Britanniassa sikäläisen apulaispuolustusministerin kysymys siitä, kuinka paljon Neuvostoliiton joukkoja oli vielä Suomessa. Hänet oli perehdytetty vierailuumme todella huonosti. Ranskan puolustusvoimien komentaja puolestaan kysyi ennen kuin olin edes ehtinyt istuutua hänen virkahuoneessaan: ”Kertokaa minulle käsityksenne Neuvostoliitosta”. Tällainen vastaanotto ei tuntunut kovin mukavalta.

Valtanen korosti ennakoivaa päätöksentekoa

Mitkä olivat puolustusvoimien tärkeimmät kehittämisalueet toimiessanne puolustusvoimain komentajana?

Puolustusvoimien kehittäminen on pitkäjänteistä toimintaa. Puitteet oli määritelty parlamentaaristen puolustuskomiteoiden mietinnöissä. Materiaalihankinnat tapahtuivat tilausvaltuuksilla,

Tasavallan presidentti Mauno Koivisto ja puolustusvoimain komentaja, kenraali Jaakko Valtanen vuonna 1984. Kuva Puolustusvoimat.

joiden kesto oli yleensä viisi vuotta ja eräissä tapauksissa enemmänkin. Monet tilausvaltuudet tulivat aikaisempien päätösten perusteella. Olin ollut valmistelemaan tilausvaltuuksia jo yepäällikkönä ja pääesikunnan päällikkönä, joten minun oli puolustusvoimain komentajana helppo hyväksyä tilausvaltuudet ja niihin liittyvä puolustusvoimien kehittämisen suunta.

Erään uudistuksen tein puolustusvoimien ylimmän johdon toimintaan. Muodostin puolustusvoimain komentajan neuvottelukunnasta eräänlaisen kollegion, jossa säännöllisesti käsiteltiin keskeisiä asioita. Esimerkiksi valmistella ollut Kenttäohjesäännön yleinen osa käsiteltiin hyvin perusteellisesti tekstiä myöten. Samoin selvitettiin kaikki materiaalihankkeet. Neuvottelukunnassa oli käsitelyn aikana luonnollisesti eri-

laisia näkökantoja. Neuvotteluissa saavutettiin kuitenkin konsensus siitä, mitä tehdään. Oli erittäin tärkeää, että tämän jälkeen ei ollut erimielisyyttä johdon piirissä.

Puolustusvoimia kehitettäessä korostin tiedustelun ja ennakoivan päätöksenteon merkitystä. Parlamentaariset puolustuskomiteat olivat arvioineet, että riski Suomen joutumisesta jonkin suurvallan hyökkäyksen kohteeksi oli aika pieni. Sen sijaan Suomi voisi joutua suurvaltojen välisen sodan aikana sen välillisten vaikutusten alaiseksi. Tämä koski erityisesti Suomen ilmatilaa ja maastamme eräitä osia, jotka saattaisivat joutua sotatoimien piiriin. Kun meidän turvallisuuspolitiikkamme päämääränä oli pysyä suurvaltojen ristiriitojen ulkopuolella, oli olennaisen tärkeää tietää, mitä ulkopuolellamme tapahtui.

Jotta aloite säilyisi omassa käsissä, pitää tiedon olla niin hallinnassa, että voidaan tehdä ennakoivia päätöksiä. Käytin silloin ilmaisua, että kriisien hallinnan tärkein elementti on ennakoiva päätöksenteko. Se sopii moneen muuhunkin sotilaalliseen johtamiseen. Kriisien hallinnasta puhuessani tarkoitin silloin oman puolustuksemme kriisejä. Nykyisinhän käsitteen sisältö on muuttunut.

Edellä esitetyn johdosta komentajakautenani panostettiin tiedustelun kehittämiseen, reaaliaikaisen varmistetun johtamisjärjestelmän luomiseen, joukkojen toimintaan panon suojaamiseen ja nopeuttamiseen sekä erityisesti pääkaupungin suojaamiseen. Painotin sinänsä itsestään selvää, mutta julkisuudessa uutta tosiasiaa: pääkaupunki on valtakunnan tärkein strateginen kohde. Tästä johtuen tehostettiin Helsingin ilmapuolustuksen järjestelyjä sekä aloitettiin asutuskeskustustelun koulutuksen ja välineistön kehittäminen. Itä-Helsingissä järjestettiin ensimmäinen kaupunkipuolustuksen kertausharjoitus.

Turvallisuustyöympäristön muutokset

Millaisia keskeisiä muutoksia näette turvallisuustilanteessamme tapahtuneen ja mihin suuntaan tilanne on kehittynt?

Viime vuosikymmenen alussa Euroopassa tapahtuneen suuren poliittisen ja sotilaallisen murroksen tärkein seuraus maanosamme turvallisuustilanteessa oli epäilemättä ydinasein käytävän eurooppalaisen suursodan väistynyt todennäköisyys. Vaikka kaikki sotilaalliset uhkatekijät eivät ole Euroopasta vielä poistuneet, on meidänkin maamme ulkoinen turvallisuus olennaisesti parempi kuin esimerkiksi parikymmentä vuotta sitten.

Toinen suuri muutos turvallisuustilanteessa on se, että olemme nyt Euroopan Unionin jäsen. Emme hakeneet jäsenyydestä sotilaallisia turvallisuustakuuta, mutta jäsenyys liittää meidät yhteiset demokratian arvot tunnustaviin maihin. Koemme kuuluvamme yhteisöön, jossa ”kaveria ei jätetä”.

Perinteisessä kielenkäytössä turvallisuuspolitiikka ymmärretään valtion ulkoisen turvallisuuden edistämisenä.

Nykyään siihen halutaan sisällyttää lähes kaikki inhimillisen turvallisuuden alat ja tarpeet. Useimmat Euroopan maat ovat muuttaneet asevoimiensa tehtäviä ja toimintaperiaatteita laajentuneita kansainvälisiä tehtäviä varten, mutta myös palvelemaan erilaisia siviiliyhteiskuntaa koskevien uhkatilanteiden torjuntaa.

Terrorismin haaste

Mitä ajattelette kokeneena sotilaana terrorismista?

Terrorismi ei ole mikään uusi ilmiö. Historian kulussa on aina tehty sellaisia väkivaltatekoja, joissa syyttömät ovat joutuneet kärsimään ja joiden ainoa tarkoitus on ollut purkaa aggressioita jonkun asian puolesta. Nykyisin terrorismi on entistä järjestäytyneempää. Terrorismi on saanut yhä fanaattisempia muotoja, joita on vaikea ymmärtää. Tällaisia ovat erityisesti itsemurhaiskut. Mahdollisimman suuri kansainvälinen julkisuus on terrorismin yksi päätavoiteista. Nykyinen nopea tiedonvälitys mahdollistaa sen.

Monenlaiset varotoimet ja yhteiskuntien sisäiset ristiriidat ylläpitävät levottomuutta ja häiritsevät eri puolilla maailmaa kansalaisten normaalia elämänmenoa. Terroriteot ovat meilläkin mahdollisia, mutta niiden todennäköisyys on kuitenkin pieni. Suomi ei ole maailmanpolitiikan suuri vaikuttaja. Emme ole myöskään markkinakapitalismin tai kansainvälisten jättiyhtiöiden toiminnan johdosta esimerkiksi kehityksessä vihattu valtio. Demokraattinen yhteiskuntamme on hyvin toimiva. Meillä ei ole sorrettuja vähemmistöjä eikä sellaisia sisäisiä yhteiskunnallisia paineita, jotka odottaisivat väkivaltaista purkautumistaan. Suomalainen yhteiskunta on hyvin suvaitsevainen.

Toisaalta nykyinen yhteiskuntamme on erittäin haavoittuva. Olisi verrat helpoita saada aikaan suurta tuhoa monissa keskitetyissä järjestelmissämme, kuten laajoissa sähkönjakelu- ja lämmitysverkostoissamme, vesijohtoverkoissamme tai keskusliikkeiden tavaranjakelu- ja koko hallintomme kattavissa tietoverkoissa. Terrorismi on haastava uhka kehittyneelle yhteiskunnalle. Meillä on kuitenkin valppaat viranomaisten tiedustelu- ja yritysten

valvontajärjestelmät. Olemme niissä teknillisesti edistyneitä ja meillä on hyvin toimivat pelastus-, terveydenhoito- ja muut valmiusjärjestelmät. Ne antavat meille malttia ja todellisuudentajua voidaksemme nukkua yömmä edelleen rauhassa, mutta valppaasti seuraten maailman menoa.

Puolustuksen uskottavuus ja sotilaallinen liittoutumattomuus

Millaisena näette itsenäisen puolustuksen ja sotilaallisen liittoutumattomuuden merkityksen?

Ensinnäkin, jotta itsenäinen puolustus olisi uskottava, siihen täytyy sijoittaa voimavaroja. Pelkkä järjestelmän toimivuus ei riitä, sillä vanhentunutkin järjestelmä voi toimia näennäisesti hyvin. Vaara on, että uskottava puolustus jää vain hokemaksi, ellei löydy poliittista tahtoa ylläpitää sitä. Kiihtyvä teknillinen kehitys luo uusia haasteita. Jotta itsenäinen puolustus olisi poliittikkana uskottava, sen pitäisi näkyä myös ulospäin. Puolustusvoimien on oltava tasolla, jota puolustuksen itsenäisyys edellyttää. Minulle on tullut sellainen käsitys, että nykyisellä taloudellisella tasolla, jolle puolustusvoimat joutuu rakentamaan tulevaisuutensa, tätä vaatimusta tulee olemaan vaikea täyttää.

Sotilaallinen liittoutuminen merkitsee määräästeista luopumista itsenäisestä puolustuksesta. Liittoutuminen ei tarkoita sitä, että joku muu huolehtisi meidän puolustamisestamme. Tällainen ajatus ei sisälly koko liittoutumisjärjestelmään. Jossain määrin voidaan materiaalihankintoihin kohdistuvaa painetta helpottaa sen kautta, että ollaan mukana suurissa hankinnoissa. Suuret hankintamäärät laskevat kustannuksia. Myös yhteiset järjestelmät pienentävät kustannuksia. Kehitystyö voidaan keskittää tarkoituksenmukaisesti.

Tehtäessä ratkaisuja itsenäisen puolustuksen ja liittoutumisen välillä joudutaan perusteelliseen harkintaan. Ennen kaikkea on harkittava kuinka pitkälle voidaan luopua itsenäisestä puolustuksesta yhteisen turvallisuuden nimissä ja toisaalta kuinka voidaan huolehtia omasta päätösvallassa omien etujen ollessa ratkaisevia.

Puolustusvoimat onnistunut tehtävissään

Mitä ajattelette nykyisestä puolustusvoimien kehityksestä, johon liittyy kansainvälistyminen, reservin vähentäminen, ammattilaistuminen, teknologisoituminen ja toimintojen ulkoistaminen?

En halua ottaa yksityiskohtiin menevää kantaa oman komentajakauteni jälkeisiin puolustusvoimien johdon ratkaisuihin. Ne perustuvat ajankohtaisiin ja nähtävissä oleviin haasteisiin. Sen sijaan tuon esille muutamia näkökohtia yleisellä tasolla. Puolustusvoimat ei ole itsetarkoitus eikä voi olla irti yhteiskunnasta. Puolustusvoimat on sidoksissa sekä kansainväliseen että Suomen yhteiskunnalliseen kehitykseen. Puolustusvoimat, sen johto ja työntekijät ovat mielestäni onnistuneet hyvin tehtävissään. Vaikka lehdistössä on silloin tällöin ollut hämmästelyä ja kysymyksiä siitä, mihin ollaan menossa, on kehitys ollut kuitenkin oikeasuuntaista.

Luonnollisesti minua kirpaisevat nyt reservissä ollessani pitkälle menevät säästötoimet. Erittäin ikäviä ovat pitkien ja jopa vuosisataisten perinteiden omaavien joukko-osastojen lakkauttamiset. Ainoa mitta on ollut useimmiten raha. Perinteet ja monet arvot ovat joutuneet väistymään. Niitä kun ei voi mitata rahalla. Myös alueellinen puolustusjärjestelmä, joka on yleisen asevelvollisuudenkin kannalta keskeinen, voi olla uhattuna. On muistettava, että Suomi on pieni maa ja naapurina on suurvalta. Vaikka nyt on kaikki hyvin, emme voi tietää, mikä on tilanne tulevaisuudessa.

On selvää, että nykyinen puolustusjärjestelmämme joutuu ja on joutunut muutosten kohteeksi. Nyt kun rakennetaan entistä joustavampaa ja nykyaikaisempaa puolustusjärjestelmää, jotta voidaan vastata myös kansainvälisiin haasteisiin, on entistäkin tärkeämpää vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän rakentaminen.

Valikoivaan asevelvollisuuteen?

Kun operatiivisiin joukkoihin sijoitetaan alle 35-vuotiaita ja jossakin määrin alle 40-vuotiaita, jäänee sijoittamatta suuri määrä koulutettuja asevelvollisia. Jos tätä ylijäänyttä reserviä ei hyödynnetä,

**Puolustusvoimain komentaja Tammi-86 sotaharjoituksessa.
Kuva Puolustusvoimat.**

se voi murtaa yleisen asevelvollisuuden perusteita. Varusmiehet ja nuoriso voivat aiheellisesti kysyä, miksi heidät koulutetaan, jos heille ei ole paikkaa isänmaan puolustuksessa.

Siitäkin syystä on hyvä, että nyt kehitetään vapaaehtoista maanpuolustusjärjestelmää. Se hyödyntää koulutetut asevelvolliset jossakin muodossa ja jos joudutaan valikoivaan asevelvollisuuteen, se antaa mahdollisuuden myös kokonaismaanpuolustukseen niille, jotka eivät suorita aseellista palvelusta. Turvallisuuskoulutusta motivoi erityisesti valmistautuminen uusien uhkien varalle. Niihinkin on suhtauduttava vakavasti.

Turvallisuuskoulutus keino

muutoksenhallintaan

Maanpuolustuskoulutus ry:llä on edelleen suuri merkitys. Se vahvistuu olennaisesti, kun yhdistys vielä saa julkisoikeudellisen yhteisön aseman. Silloin sen asema säädetään lainsäädännöllisesti niin, että valtiovalta voi antaa sille tehtäviä. Jos joudutaan valikoivan asevelvollisuuden tielle, sitä ei tule tehdä niin, että osa vapautetaan kokonaan asevelvollisuudesta. Heidät voidaan vapauttaa varusmiespalveluksesta, mutta ei mainitsemastani turvallisuuskoulutusvelvollisuudesta. Tällainen turvallisuuskoulutusvelvollisuus on yksi keino ylläpitää pienessä maassa puolustustahtoa ja kansalaismielipidettä, jonka mukaan jokaisen on osallistuttava isänmaan puolustamiseen.

Korostan vielä sitä, että jos joudutaan valikoivan asevelvollisuuden tielle, olisi vapautetut velvoitettava ja koulutettava perustuslakimme mukaisesti johonkin maanpuolustusta hyödyttävään tehtävään.

Arvot kaiken taustalla

Mikä on kokemuksienne mukaan keskeistä upseerina olemisessa? Mikä on esimerkiksi arvomaailman merkitys?

Arvot ovat luonnollisesti tärkeitä.

”kaikki Suomen puolesta”

Kylmän sodan aikana tehtiin puolueettomuusopetusohjelma, jossa oli tarkoitus tehdä uusi puolueettomuus ymmärrettäväksi. Puolueettomuus antoi meille toimintavapautta erityisesti länteen. Yya-sopimuksen tärkein elementtihin oli se, että sopimus rauhoitti idänsuhteemme. Sodan jälkeen olisi ollut vaikea päästä eteenpäin, jollei suhteita Neuvostoliittoon olisi jollain tavoin saatu järjestykseen. Vaikka yya-sopimus sai aikaan kielteisiä ilmiöitä ja ylilyöntejä

luottamus.

Upseerin etiikka

Olette toimineet aktiivisesti myös Kadettikunnan hallituksessa. Esititte 1950-luvun lopulla eettisen ohjeen tarvetta upseereille. Onko tällaista tarvetta nykyisinkin?

En ole enää ollenkaan varma eettisen ohjeen tarpeesta. Silloin lähes 50 vuotta sitten tilanne oli monessa suhteessa toinen. Esimerkiksi Yhdysvalloissa joudutaan ammattiarmeijan upseereille opettamaan myös etiikkaa. Siellä on sotilasyliopistoissa sotilasetiikan ja sotilaslainsäädännön oppituloit. Rekrytointi tapahtuu monista kansallisuuksista, uskontokunnista ja kieli-ryhmistä. Näin ollen on välttämätöntä opettaa tuleville upseereille lainsäädäntöä ja amerikkalaisen yhteiskunnan arvoperustaa.

Meillä on hyvin homogeeninen yhteiskunta ja yleinen asevelvollisuus. Asevelvolliset ovat hyvin koulutettuja ja he ovat omaksuneet kotinsa ja kasvatuksensa arvot. Ei voida ajatella, että muutamassa kuukaudessa voitaisiin aikaansaada kokonaan jotakin uutta. Tämä koskee myös upseereita. Eettinen ohje, joka koskisi vain puolustusvoimia tai upseereita, ei ole sen tähden tarkoituksenmukainen. On tietysti selvää, että sotilaallisen toiminnan pohjana täytyy olla sellaiset arvot, joita kohtaan yksilöt voivat olla solidaarisia. Puolustusvoimien täytyy toiminnassaan edustaa niitä arvoja, joita se valmistautuu puolustamaan. Ei voi olla sellaista etiikkaa, joka olisi tässä suhteessa ristiriitainen. Se murtaisi koko järjestelmää. Arvoilla ei saa myöskään olla sellaista hohtoa, että ne irtautuvat todellisuudesta. Upseerin etiikan on kuljettava läpi koko elämän.

Viimeisen kysymyksen jälkeenkin haastattelun olisi suonut jatkua pitkään. Kenraalilla olisi ollut varmasti paljon mielenkiintoista sanottavaa ja kerrottavaa, jota ei lyhyessä haastattelussa ollut mahdollista käsitellä. Kenraali Jaakko Valtanen on ollut koko sotilasuransa ajan arvostettu upseeri. Kokeneen sotilaan arvokkuus henki myös läpi haastattelun. □

Kylkraudan päätoimittaja Jari Rantapelkonen ja artikkelitoimittaja Arto Kotro haastattelevat kenraali Jaakko Valtasta. Kuva Puolustusvoimat.

On olemassa ehdottomia arvoja, joita tavoitellaan mutta ei voida elämässä saavuttaa. Pyrkimys luo kuitenkin hengen. On myös arvoja, jotka edustavat käytännön tavoitteita. On aina muistettava, että upseerikin on vain ihminen. Upseeri on johtaja ja esimies. Jotta hänen johtajuutensa olisi toimiva, hänen pitäisi itse työssään edustaa niitä arvoja, joita hän vaatii alaisiltaan. Aivan samalla tavalla kuin puolustusvoimien tulee edustaa niitä yhteiskunnallisia arvoja, joita se on valmis tarvittaessa puolustamaan.

Arvoja ei pitäisi myöskään romantisoida. Usein, kun arvoista keskustellaan, niille synnytetään lisäarvoa tekemällä niistä ihmiselle tavoittamattomia. Sotilasvala on erinomainen arvo-ohjelma, samoin upseerivala.

”Ei ketään vastaan, vaan

politiikassamme, se mahdollisti toimivat suhteet Neuvostoliittoon. Päästäksemme irtautumaan Neuvostoliiton korostamasta ”liitto”-merkityksestä oli keinona puolueettomuuspolitiikka, joka antoi toimintavapautta. Presidentti Kekkonen ymmärsi tämän erittäin hyvin. Kysymys oli siinäkin arvoista: ”Ei ketään vastaan, vaan kaikki Suomen puolesta”.

Puolueettomuuskasvatusohjelmaa epäiltiin ja sitä syytettiin ns. Paasikiven-Kekkonen linjan aivopesuohjelmaksi. Osa epäili, että siinä tulkitaan väärin yya-sopimusta ja ohjelma on ulkopolitiittisesti arveluttava. Puolueettomuusopetuksella pyrittiin torjumaan myös lännessä esiintyneitä suomettumisväitteitä ja esitettiin selvästi, että Suomi ei ole Neuvostoliiton alistama satelliitti. Kysymys oli taas ennen kaikkea arvoista, kuten isänmaallisuus, puolustustahto, kansallinen oman arvon tunto ja itse-

Energy, Excellence and Excitement

WÄRTSILÄ® is a registered trademark.

Wärtsilä enhances the business of its customers by providing them with complete lifecycle power solutions. When creating better and environmentally compatible technologies, Wärtsilä focuses on providing engines, related products and solutions as well as services for the shipping and power generation markets. Through innovative products and services, Wärtsilä sets out to be the most valued business partner of every customer. This will be achieved by the dedication of more than 12,000 professionals manning 130 Wärtsilä offices in more than 60 countries around the world. www.wartsila.com

Mercedes-Benz kaikille teille.

Mercedes-Benz

Mercedes-Benz Erikaisajoneuvot
Veho Group Oy Ab
puh. 010 569 16

Kadettikunta arvostettu turvallisuuspolitiikan ”tietopankki”

Eversti Jarmo Myyrä & eversti Pekka Rapila & komentaja Jyrki Berner

Mistä lähdettiin? Vuosi 1968 oli radikalismien suuri murros-vuosi kaikkialla maailmassa. Suomessakin keskustelua sävyttivät erityisesti nuorison esiin nostamat rauhan-kysymys, kansainvälisyys, Vietnamin sota ja kolmas maailma. Ulkopolitiikan puolueettomuuslinjat antoivat oman mausteensa keskusteluun. Maamme maanpuolustuksen tarpeellisuus asetettiin sangen voimakkaasti kyseenalaiseksi. Helmikuussa 1969 käynnistyi Suomessa voimakas kampanja aseistakieltäytymisen puolesta. Radikaalin nuorison kellokkaat polttivat julkisesti sotilas-passejaan ja kutsuntatilaisuuksia pyrittiin kaikkiin tavoin häiritsemään.

Hälytyskellot soimaan

Peruskoulu-uudistus 1970-luvun alussa nähtiin eräissä piireissä oivalliseksi mahdollisuudeksi ujuttaa poliittinen kuohunta koululaitokseen. Oppia suomalaisen koulun kehittämiseen oli haettu Itä-Saksasta ja Neuvostoliitosta.

Niin sanotun Pirkkalan opetusmonisteen paljastuminen 1975 toi kyseisen toiminnan julkisuuteen. Satasivuinen opetusmoniste oli osa Tampereen Yliopiston psykologian laitoksen ja Kouluhallituksen opetusmenetelmien ja opetusmateriaalin ”tieteellistä kehittämisprojektia”. Kansalaiset saivat kouriintuntuvasti nähdä, miten opetettiin ihmiskunnan historiallista kehitystä aste asteelta kohti sen korkeinta olotilaa - sosialismia.

Suomalaisilla upseereilla on ammattiryhmänä koulutuksensa ja virkauransa puolesta erittäin perusteellinen ja syvä turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tuntemus ja siksi upseerit ovat halunneet tarjota asiantuntemuksensa kansalaisten ja ennen kaikkea Suomen koulunuorison käyttöön. Artikkelini avaa näkymän siihen, miten Kadettikunta on kolmen vuosikymmenen aikana vakiinnuttanut asemansa arvostettuna turvallisuuspolitiikan asiantuntijayhteisönä.

Tietämättömyyttä vastaan

Kadettikunnassa oli maanpuolustusvastaisuuden lisääntyminen havaittu jo 1960-luvulla. Selvästi todettiin, että erityisesti nuorison maanpuolustuksen vastaisen liikehännän syynä oli väärä tieto maanpuolustuksestamme tai naisten ja varusmiespalvelusta suorittamattomien nuorien miestenkin osalta jopa täydellinen tietämättömyys.

Vuonna 1970 Kadettikunnan hallitus päätti perustaa ”maanpuolustuslaiteellisen jaoston” selvittämään vastatoiminnan mahdollisuuksia ja suuntaamista sekä suunnittelemaan toimintamuotoja ja tehokasta piiriorganisaatiota välittömiä vastatoimia varten. Päätöksen jälkeen perustettu maanpuolustusjaosto käynnistikin heti puheenjohtajansa eversti Niilo Riuttalan johdolla tiiviin suunnittelutyön. Tämän uraauurtavan jaoston muina jäseniä olivat majuri Lauri Reunala, majuri Aimo Euramo, kapteeni Asko Sivula ja

kapteeni Reijo Maunula.

Jo saman vuoden kesäkuun alussa Kadettikunnan hallitus hyväksyi maanpuolustuslaiteellisen jaoston laatiman suunnitelman Kadettikunnan maanpuolustuslaiteellisesta työstä. Tästä saatiin perusta tulevien vuosien toiminnalle. Suunnitelmassa esitettiin selkeitä suosituksia maanpuolustusmyönteisyyttä edistävän ja kielteisyyttä estävän toiminnan käynnistämiseksi. Perustettavan koulutusryhmän tehtävänä oli materiaalin kokoaminen, virikkeiden antaminen ja toiminnan käynnistäminen. Oli myös tarpeen tehostaa toimintaa kadettioppilaskunnan keskuudessa sekä pitää kiinteätä yhteyttä sellaisiin laitoksiin ja järjestöihin, jotka voivat antaa käyttöön toimintaa hyödyntävää materiaalia tai jotka järjestävät maanpuolustustilaisuuksia. Todettiin myös selkeä tarve esiintyä julkisilla kansanotoilla tilanteissa, joiden merkitys maanpuolustuksen kannalta oli valtakunnallisesti merkittävää.

Koulutus käynnistyi

Koko toiminnan kannalta perustavaa laatua oleva seminaari järjestettiin Päivölän kansanopistolla 18-19.9.1971. Siihen kutsuttiin kadettiipiireistä noin 40 aktiivisesti toimivaa jäsentä. Seminaarissa pohdittiin alustusten ja ryhmätöiden pohjalta Kadettikunnalle sopivia maanpuolustustyön toimintamuotoja ja menetelmiä. Seminaarimateriaali lähetettiin kadettiipiireille suosituksella järjestää vastaavat paikalliset koulutustilaisuudet.

Saman vuoden marraskuussa järjestettiin vielä Kadettikoululla maanpuolustusopetustilaisuuden suunnittelua koskeva keskustelu, josta käynnistyi aina 1990-luvulle kestänyt järjestö- ja tiedotusseminaarien sarja. Vuosittain koulutettiin kolmessa eri puolilla Suomea järjestetyssä seminaarissa useita satoja nuoria kadettiupseereita osallistumaan maanpuolustuskeskusteluun omassa toimintaympäristössään. Seminaarin ohjelmaan kuului aina tutustuminen sanomalehden toimitukseen ja lehden kirjoittamiseen. Lehden edustajalle luovutettiin ruodittavaksi osallistujien etukäteistehtävänä laatimat lehtijutut ja toisena seminaaripäivänä kyseinen toimittaja kävi antamassa jutuista rakentavaa palautetta. Näin laajan seminaaritoiminnan mahdollisti kadettiveli, joka ”Tuntemattoman kadettiupseerin” nimikkeellä lahjoitti tähän toimintaan runsaat miljoona markkaa.

Seminaarien kokemusten pohjalta Kadettikunnan hallitus julkaisi vuonna 1988 ohjeen ”Kadettiipiiri toimii II - Turvallisuuspolitiikan opetus kouluissa”, jossa kerrottiin kouluopetuksen periaatteista ja toimintatavoista sekä käytännön esimerkein annettiin ohjeita asiantuntijaopetuksen läpiviemiseksi kouluissa.

Asiantuntijaopetus tuli tarpeeseen

Koulutustyön tuloksena käynnistyi aktiivinen maanpuolustusaatteellinen työ opettajien ja koululaisten keskuudessa. Työn tuloksia on tilastoitu vuodesta 1975 alkaen. Vuosittain on tilaisuuksiin osallistunut 20.000 - 60.000 koululaista ja opettajaa. Runsaimmin asiantuntija-apua on pyydetty itsenäisyytemme

tasavuosikymmeninä vuonna 1977, jolloin oli noin 64.000 ja vuonna 1982 noin 59.000 kuulijaa. Puolustusvoimien tasavuosikymmeninä vuonna 1978 oli noin 53.000 ja vuonna 1983 noin 47.000 kuulijaa. Kolmen vuosikymme-

huomiota useita kertoja. Asiasta tehtiin vuosina 1974 (Hamina) ja 1980 (Turku) myös kaksi eduskuntakyselyä. Majuri Martti Haavisto käsitteli elävästi ”nakertajajuttunakin” tunnettua Haminan tapausta Kylkiraudan vuoden 2004

Kadettikunnan tuottamaa materiaalia. Kuva Kadettikunta.

nen aikana kadettiupseerien pitämiin turvallisuuspolitiikan tilaisuuksiin on osallistunut runsaat 60.000 opettajaa, miljoona koululaista ja kaksi miljoonaa muuta Suomen kansalaista. Viimeksi mainitussa määrässä on 1990-luvulta alkaen ollut paljon myös MPKry:n kurssilaisia, joille Kadettikunnan jäsenet ovat esitelmäineet turvallisuuspolitiikasta.

Kadettikunnan ulostäin suuntautua maanpuolustusaatteellinen työ noteerattiin yhteiskunnassamme sangen voimakkaasti. Tiedonantaja-lehti kiinnitti upseerien lisääntyvään toimeliaisuuteen koulumaailmassa tuomitsevaa

kesänumerossa. Molempien kyselyjen vastauksissaan eduskunnalle opetusministerit ovat selkeästi todenneet, että kyseinen opetus on Kouluhallituksen antaman ohjeistuksen mukaista asiantuntijaopetusta ja Suomen virallisen turvallisuuspolitiikan esittelyä eikä kysely siten anna aihetta minkäänlaisiin jatkotoimenpiteisiin.

Myönteisessä mielessä Kadettikunnan aatteellisen maanpuolustustyön noteerasi maamme koulumaailma, joka otti kiitollisena vastaan kaiken tarjotun asiantuntija-avun. Toisaalta maamme lukuisat säätiöt ja rahastot antoivat voimakkaan taloudellisen

tukensa Kadettikunnan työlle. Tärkeimpiä maanpuolustustyöme tuki-joita ovat kuluneiden vuosikymmenten aikana olleet URLUS-säätiö, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Uuden Päivän Rahasto, Sotavahinkosäätiö, Maanpuolustuksen Kannatussäätiö ja Puolustusvoimien Tukisäätiö. Kyseiset säätiöt ja rahastot ovat vuodesta 1985 lähtien antaneet Kadettikunnalle yhteensä noin miljoona euroa apurahaa suunnattavaksi maanpuolustusaatteelliseen työhön nuorison ja naisten keskuudessa. Erityisen merkittävä oli Jenny ja Antti Wihurin rahaston vuonna 1999 Kadettikunnalle antama miljoonan markan kunniapalkinto käytettäväksi Veteraanien perintö-hankkeen toteuttamiseen.

Opetusmateriaalin tuottaminen

Kadettikunnan tarkoituksena on koko ajan ollut antaa luennoitsijoille konkreettista apua tuottamalla heille valmista korkeatasoista opetusmateriaalia. Näin kouluun luennoitsijaksi lähtemisen kynnyks on pyritty tekemään mahdollisimman matalaksi.

Lahden kadettiipiiri oli alkuvaiheessa kunnioitusta herättävän aloitteellinen tuottamalla paikallisin voimin tasokkaat diasarjat ”Turvallisuutemme peruskivet” ja ”Turvallisuuspolitiikkaa koululaisille”, joka käsitti 25 kuvan kultokuvasarjan ja 18 sivua tekstiä.

Koska turvallisuuspolitiikan opetus oli 1970-luvun Suomessa todella herkkä alue, päätettiin aineiston kokoomisessa käyttää hyväksi puolustusvoimien virallisesti tarkistettuja kuvastoja. Pääesikunnan päällikölle tehty anomus puolustusvoimien kuvasarjojen käyttöön saamisesta tuotti myönteinen vastauksen - oltiinhan asiassa edistämässä myös puolustusvoimien lakisääteisen tehtävän suorittamista. Tuloksena tästä yhteistyöstä syntyivät puolustusvoimien turvallisuuspolitiikan aineistosta jo samana vuonna monisterungot ja diasarja ”Turvallisuuspolitiikka ja maanpuolustus”, joka käsitti 40 tekstisivua ja 64 diakuva.

Puolustusvoimien 60. juhlavuonna 1978 Kadettikunta järjesti yhteistoiminnassa Kouluhallituksen kanssa lukiolaisille maanpuolustusaiheisen ainekirjoituskilpailun. Kilpailussa

oli kolme aihetta ”Puolustusvoimat yhteiskunnan auttajana”, ”Suomen puolueettomuus ja puolustusvoimat” ja ”Suomalainen sotilas - YK:n rauhansotilas”. Arvioitavaksi saatiin 76 koulusta yhteensä 120 kirjoitusta. Pari vuotta myöhemmin järjestettiin samanlainen kilpikirjoitus Ammattikasvatushallituksen alaisissa ammatillisissa oppilaitoksissa.

Toiminnan laajentuessa ja saadessa myös edellä esitettyä ”julkisuutta” järjestettiin Kadettikunnan turvallisuuspolitiikan opetuksesta 7.3.1979 keskustelutilaisuus puolustusvoimien johdon kanssa. Tilaisuuden yhteenvetona todettiin, että puolustusvoimien johto asennoitui Kadettikuntaan myönteisesti ja arvosti sen suorittamaa maanpuolustusaatteellista työtä.

Maanpuolustusaoston tuotantotoiminta jatkui 1980-luvulla everstilutnantti Matti Närhen johdolla vilkkaana ja tuolloin valmistettiin peruskoulun ala-asteen oppilaille tarkoitettu videokuva ”Maanpuolustus OK” sekä toimitettiin kirjat ”Väitteitä ja vastaväitteitä” vuonna 1983, ”Puolustamme Suomea” vuonna 1984 ja ”Maamme puolustus” vuonna 1985.

1990-luvun lopulla siirryttiin Kadettikunnassakin tietokoneaikaan ja silloin tuotteisto täydentyi internetsivustolla ja sen myötä käynnistettiin 2000-luvun alussa vielä seuraavassa esitellyt laajat multimediaprojektit.

Turvallisuuspolitiikan tietopankki

Kadettikunnan hallitus käynnisti vuonna 2002 hankkeen turvallisuuspolitiikan tietopankin tuottamiseksi Kadettikunnan internetsivujen yhteyteen. Hanke nimettiin Kadettikunnan tärkeimmäksi turvallisuuspolitiikan hankkeeksi. Sivustojen rakenne, sisältö ja tekninen toteutus hakivat kuitenkin muotojaan varsin pitkään, sillä teknikan nopean kehittymisen takia sen kehityksessä ei tahdottu pysyä mukana.

Loppusyksyllä 2002 pankin tavoite, sivustojen laajuus, rakenne, sisältö ja tekninen toteutus lyötiin kuitenkin lukkoon ja Turpo-pankin ensimmäinen versio voitiin julkaista kesäkuussa 2003. Tuolloin se käsitti aihekokonaisuuksina Suomen turvallisuuspolitiikan lisäksi tietoa YK:sta, EU:sta ja Natosta.

Turpo-pankin alkuperäinen tavoite oli tarjota lähdeaineistoa turvallisuuspolitiikasta esitelmöiville tai sitä opettaville kadettiupseereille. Ulkopuolisten pääsy sivuille olisi estetty käyttäjätunnuksella ja salasanalla. Tavoite laajeni kuitenkin syksyllä 2002, kun työryhmässä nähtiin, että sivujen laittaminen kaikkien saataville tarjoaisi opettajille ja koululaisille opetus- ja opiskelumateriaalia. Opettajilta ja opetushallinnolta onkin saatu runsaasti kiitosta sivujen toiminnasta. Päätös täydellisestä tietopankin avoimuudesta tarjosi myös suoraan kansalaisille mahdollisuuden saada tietoja Suomen turvallisuuspolitiikasta ja tärkeimmistä siihen vaikuttavista toimijoista.

Keväällä 2004 tietopankkia ja sen sisältöä päivitettiin muun muassa lisäämällä linkkejä toimijoiden sivustoille. Kesällä 2005 pankin tarjontaan lisättiin Venäjää, IVY:ä ja Viroa koskevat sivut.

Julkistamisen jälkeen on Turpo-pankissa ollut pääsivun kautta hieman toistakymmentätuhatta käyntiä. Suoraan joillekin sivuille, esimerkiksi Kadettikunnan aloitteesta ja vahvalla myötävaikutuksella opetushallituksen EDU.fi-portaaliin valmistettujen Turvanetti-sivujen (www.edu.fi/teemat/turvallisuus/) kautta tehtyjä käyntejä voidaan syksyllä 2005 alkaneen uuden tilastoinnin perusteella melko luotettavasti arvioida olleen noin 50.000 - 60.000.

Turvallisuuspolitiikan tietopankkiin pääsee siis jokainen ja sen osoite on www.kadettikunta.fi/turvallisuus.

Veteraanien perintö nuorisolle

Jokaiselle ajattelevalle suomalaiselle on selvää, kuinka suuri merkitys kansamme korkeaan maanpuolustustahoon on ollut keskuudessamme olevilla veteraanisukupolven edustajilla. Kadettikunta päättikin olla omalta osaltaan mukana sen sanoman siirtämisessä nuorisolle käynnistämällä yhdessä veteraaniliittojen, opetusviranomaisten ja puolustusvoimien kanssa suurhankkeen ”Veteraanien perintö - Itsenäisen Isänmaa”. Kaikki mukaan pyytämämme tahot lupautuivat mielellään mukaan tähän kansallisesti tärkeäksi nähtyyn hankkeeseen.

Kadettikunnan hanke veteraani- ja maanpuolustusjuhlan järjestämiseksi kouluissa julkistettiin 25.4.2005. Kuvassa Sotaveteraaniliiton kunniapuheenjohtaja Simo Kärävä esittää veteraanien kiitoksen Kadettikunnan työstä veteraanien sanoman välittämiseksi nuorisolle. Kuva Kadettikunta.

Kahden vuoden tiiviin työskentelyn tuloksena kansallisen veteraanipäivän pääjuhlassa Kotkassa vuonna 2001 luovutti veteraanien edustaja suorassa televisiolähetyksessä nuorisoa edustaville kahdelle meripartiolaiselle Kadettikunnan hankkeen tuotteet, cd-rom:in ja videoelokuvan ”Veteraanien perintö - Itsenäinen Isänmaa” toivomuksella siinä esitetyn perinnön vaalimisesta ja eteenpäin viemisestä.

Koulumaailma otti uuden oppimisvälineen myönteisesti vastaan. Tätä edesauttoi se, että historianopettajat olivat koko hankkeen ajan mukana ja ohjelman oppisisältö tehtiin vastaamaan lukion ja peruskoulun historian oppimääriä. Opettajien käyttämissä puheenvuoroissa ilmeni, että erityisesti projektin lähestymistapa teki siitä kouluun sopivan opetusmateriaalin. Projektin rakentui veteraanien kertomuksille, joiden runkona olivat historialliset tapahtumat. Se, että historian tapahtumia elävöitettiin kertomuksilla, teki tapahtumasta paljon todellisemman. Oppilaille tämä näkökulma oli aika yllättävä ja mikä tärkeintä, se herätti heissä tunteita, joiden pohjalta oli helppo jatkaa aiheen pohdintaa.

Veteraanien perintö-hanke on täydentynyt tuon ensimmäisen tapahtuman

jälkeen niin, että siinä on ilmestynyt edellä mainitun perustuotteen lisäksi internetsivusto Veteraanien perintö - Itsenäinen Isänmaa, DVD elokuvallevy Itsenäinen Isänmaa, DVD levy Isänmaan puolustajat - Mannerheim-ristin ritarit sekä internetsivusto Turvallisuuspolitiikan tietopankki. Suurin osa tuotteista on julkaistu myös ruotsinkielellä. Ensi syksynä tulee kouluille käyttöön sarjan viimeisin tuote Suomi kylmässä sodassa - oppimisympäristö, joka on jatkoa veteraanien perintöaineistolle. Siinä käydään läpi Suomen turvallisuuspolitiikan historia Paasikiven, Kekkonen ja Koiviston aikakausilla liittäen se maailmanpoliittiseen ympäristöön.

Turvallisuuspoliittisen tiedon välittäjä

Kadettikunta on runsaan kolmen vuosikymmenen aikana hankkinut itselleen vankan aseman asiantuntevana turvallisuuspolitiikan tiedonvälittäjänä. 1970-luvun poliittissävytteinen epäluulo on vähitellen kääntynyt myönteiseksi uteliaisuudeksi ja kautta maan koulut pyytävän kadettiupseereita kertomaan maanpuolustuksesta. Tarve on kasvamaan päin, onhan alati vaihtuva

maailmantilanne luonut kansalaiseen epävarmuuden tunteen, jota halutaan hälventää luotettavalla tiedolla. Jonkinlaiseksi ongelmaksi on alkanut muodostua puolustusvoimien rakennemuutos, joka harventaa varuskuntaverkkoa loitontaen tavallisen kansalaisen yhä kauemmaksi puolustusvoimista. Tämän ongelman todettuaan Kadettikunta on pyrkinyt luomaan internetiin mahdollisimman valmiita ja käyttökelpoista tietosisältöä jokaisen kansalaisen käyttöön. Viime syksynä vahvistetussa Kadettikunnan strategiasuunnitelma 2005:ssä päätimme edelleen jatkaa erityisesti tämän nykyaikaisen oppimateriaalin tuotantoa. Luonnollisesti kadettiupseerit ovat edelleen valmiita osallistumaan koulujen apuna vihdoin myös koulujen opetussuunnitelmiin edenneen turvallisuuspolitiikka-oppikokonaisuuden hoitamiseen. □

Avoin yhteistyö on ollut tehokasta turvallisuuspolitiikan opetuksessa

Vaikeat lähtökohdat yhteistyölle

Sodan jälkeisiä vuosia leimasi turvallisuuspoliittisten kysymysten käsittelyssä ainakin koulumaailmassa äärimmillen viety tasapainoilu. Oma työelämämuistini yltää 1970-luvun alkuun, joten jätän sodanjälkeiset ensimmäiset vuosikymmenet sivuun. Valtioneuvoston asettama Henkisen maanpuolustuksen suunnittelukunta julkaisi turvallisuuspolitiikan käsikirjaksi tarkoitetun kirjasen ”Tietoa turvallisuudesta” syksyllä 1970. Se jaettiin kaikille opettajille. Edistääkseen tämän kirjan käyttöä ja yleensäkin opetussuunnitelmaan kuuluvien turvallisuuspoliittisten kysymysten opetusta eri koulu- ja opistomuodoissa suunnittelukunta kutsui eri alojen opettajia laatimaan viitteitä opetuksen tehostamiseksi. Tähän työryhmään kuuluivat Kai R. Lehtonen, Matti Hyvönen, Erkki Holvikivi, Matti Savonjousi ja tämän artikkelin kirjoittaja. Tämän hetken näkökulmasta tarkastellen nämä pedagogiset vinkit ja ohjeet olivat varsin moderneja ja Suomen geopoliittinen asema hahmottui kuten Pekka Visuri sen sanoisi ”isojen poikien” näkökulmasta.

Varsinkin 1970- ja jossain määrin 1980-luvullakin turvallisuuspoliittisten kysymysten käsittely kouluissa oli vaikeaa, koska sekä viranomaiset että yksittäiset opettajat saivat helposti militantin leiman käsitellessään työssään kyseistä aihepiiriä. Tästä seurasi varovaisuuteen ja jopa suomettumisilmiöön liittyvä koko asiaryhmän käsitteleminen äärimmäisen neutraalisti ongelma-alueita vältellen. Ylilyöntejäkin sattui. Tästä

Kouluneuvos, KT, FM Aslak Lindström toimi Opetushallituksen ylijohtajana vuosina 1991 - 2005. Hän on perehtynyt syvällisesti turvallisuuspolitiikan opetukseen jo 1970-luvun alusta lähtien. Hän on toiminut useissa Kadettikunnan hankkeiden johtaja projektiryhmissä. Yhteistyö Opetushallituksen ja Kadettikunnan kesken on näin ollut saumatonta ja tuloksellista. Artikkelista selviää monelle varmaan yllätyksenä, kuinka laajaa yhteistyö on ollut ja mitä on saatu aikaan.

kouluhallituksen jostakin syystä hyväksymä ns. Pirkkalan kokeilu on surullisen kuuluisa. Kokeilussahan hyväksyttiin käytettäväksi Pirkkalan eräässä koulussa uusi historian opetuksen materiaali viime sotien osalta. Historiamme oli siinä käännetty ylösalaisin, näkökulma olikin Kuusisen hallituksen. No, kokeilu johti kanteluihin ja aikanaan myös oikeusviranomaisten päätöksiin. Tärkeätä tulevia kokeiluja ajatellen oli se, että opetusministeriö otti aikaisempaa tiukemman otteen kokeilulupiin. Päätös tärkeissä kokeiluissa jaettiin ministeriön ja keskusviraston kesken siten, että Kouluhallitus päätti kokeilun sisällöstä ja ministeriö lopulta koko kokeilun aloittamisesta. Tämäkään ei riittänyt. Lisäksi Kouluhallitukseen asetettiin ns. kokeilutoiminnan koordinaatioryhmä, johon minäkin sain kutsun OAJ:n edustajana. Tämä ryhmä tarkisti ennakolta kaikki kokeilusuunnitelmat ja antoi niistä lausunnon. Näen tämän tapauksen käännekohtana kohti avoimempaa yhteiskuntaa.

Avoimeen yhteistyöhön 1990-luvulla

Tultuani vuonna 1991 juuri perustetun Opetushallituksen ylijohtajaksi käynnistettiin kaikkien yleissivistävien oppilaitosten opetussuunnitelmien uudistamistyö. Suurtyön aloittamiseen oli monia syitä, mutta tyydyn tässä yhteydessä viittaamaan vain Neuvostoliiton romahtamiseen ja Baltian maiden itsenäistymiseen sekä turvallisuuspoliittisen tilanteen selvään muutokseen. Oli tullut koko joukko uusia itsenäisiä valtioita ja Euroopan yhdentymisen otti entistä nopeampia kierroksia. Oli aika uudistaa tavoitteet ja sisällöt opetuksessa. Oppimateriaali oli myös uudistettava. Menneinä vuosikymmeninä tällaiset suuret opetussuunnitelmauudistukset oli tehty pääsääntöisesti komiteoissa tai muutoin suljetuissa asiantuntijakehissä. Nyt luotiin alusta asti uudenlainen tapa toteuttaa uudistus avoimessa yhteistyössä asiasta kiinnostuneiden kanssa. Pohjaksi koko prosessille luotiin ns. Akvaarioprojek-

ti. Se oli itseohjautuva, avoin koulujen oma kehittämisverkosto. Tavoiteltiin siis todellista uudistusta ja muutoksiin reagoivien pisteiden tuhatkertaistamista. Jokaisella koululla oli oma reagointimahdollisuus omassa opetussuunnitelman osassa. Koko yhteiskunnan muutosvoimat oli saatava liikkeelle ja näin luotava pohja todelliselle suomalaisen koulutuksen tason nousulle. Tämän tulokset näkyvätkin mm. Pisa-arviointien tuloksissa nyt, kun uudistuksen tuloksista nauttineet oppilaat ovat kansainvälisen arvioinnin kohteena. Suomi on nyt peruskoulunsa osalta kiistan maailman kärkimaa.

Tähän prosessiin saimme turvallisuusopetuksen osalta Opetushallituksen kumppaniksi Kadettikunta ry:n. Kadettikunnan valinta kumppaniksi oli helppo siksi, että se on aatteellinen järjestö, jonka säännötkin jo edellyttävät turvallisuuspolitiikan tietämyksen syventämistä koko maassa. Olihan toki minulla itselläni maanpuolustuskurssin ja mm. naisten vapaaehtoista asevelvollisuutta suunnitelleen toimikunnan jäljiltä lukuisia henkilösuhteita Pääesikuntaan ja puolustusministeriöön, mutta Kadettikunta toi kumppanina aivan uudenlaisen organisoidun yhteistyökentän. Kadettikunnan tapa työskennellä erilaisten yhteistyöryhmien kanssa on ihailtavaa. Se on avointa, täsmällistä, erilaisia näkökulmia kunnioittavaa, kiihottomasti asiantuntevaa. Olen aina arvostanut suomalaista upseeria, mutta tehdessäni Kadettikunnan monissa johto- ja projektiryhmissä työtä opetuksen laadun nostamiseksi ja tiedon syventämiseksi on arvostukseni vain lisääntynyt. Asiat perustellaan, toimitaan koko yhteiskunta huomioon ottaen, kuunnellaan aivan oikeasti ja sitten pannaan toimeksi. Vielä eräs suuriarvoinen asia; Kadettikunnan kautta avautui yhteistyökumppaneiksi moninaisten maanpuolustusorganisaatioiden joukko. Näistä erityisen suuren arvon olen antanut veteraanijärjestöille. Eipä ole voinut muuta kuin ihmetellä sitä energisyyttä, jolla näiden järjestöjen sanomaa meille kaikille, ei vähiten lapsille ja nuorille, itsenäisestä isänmaasta on viety. Jotenkin tuntuu siltä, kuin veteraanijärjestöt maltillisella sanomallaan olisivat veteraanien puolesta pelastamassa maatamme jo toisen kerran.

Aslak Lindström

Yhdessä tehtyä

Yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelmat uudistettiin turvallisuuspolitiikan osalta yhteistyössä Kadettikunnan ja sen organisoiman laajan asiantuntijaverkoston avulla vuonna 1994. Uudistukset otettiin käyttöön kaikissa maan peruskouluissa ja lukioissa vuoteen 1996 mennessä. Tämän jälkeen aloitimme tukimateriaalin toimittamisen opettajien ja koulujen avuksi. Mainitsen näistä yhteisistä hankkeistamme vain muutamia: Turvassa - turvallisuuden palapeli CD-rom vuonna 1999, Veteraanien perintö - Itsenäisen isänmaa multimedia vuonna 2001, Itsenäisen Isänmaa DVD-video vuonna 2001, Isänmaan puolustajat - Mannerheimin ritarit DVD vuonna 2004 sekä Turvanetti WWW.edu.fi/teemat/turvallisuus vuonna 2005. Tämän vuoden loppuun mennessä saadaan valmiiksi kylmän sodan aikaa käsittelevä multimedia ja siihen liittyvä Pekka Visurin laaja tutkimustyö. Olen kokenut suureksi kunniaksi, että minä ja kauttani Opetushallitus on saanut olla mukana Kadettikunnan suuriarvoisessa työssä. Tämän yhteistyön ansiosta kouluillamme on erinomaiset mahdollisuudet kouluttaa ja kasvattaa lapsia ja nuoria todellakin koulutuksen osalta maailman huippumaassa. Turvallisuuspolitiikan opetust materiaalin osalta voimme varmasti esiintyä maailmalla koulutuksen mallimaana opetussisältöjenkin osalta.

Peruskoulujen ja lukioiden kansalliset opetussuunnitelmat uudistettiin vielä kerran vuosina 2003-2004. Tässäkin yh-

teistyö Kadettikunnan kanssa oli tiivistä ja tuloksellista. Kun tarkastelee tehtyä ja tekeillä olevaa oppimateriaalia laadun kannalta, on todettava, että tuotettu materiaali on teknisesti viimeistä huutoa ja ne muodostavat koulun tueksi hyvin moderneja opetuslustoja. Olen monesti joutunut ihmettelemään Kadettikunnan pääsihteerin, eversti Pekka Rapilan pedagogisen tietämyksen korkeaa tasoa. Joissakin asioissa on ollut tunne, että Opetushallitus hiihtää perässä. Opiksi kuitenkin on otettu.

Muita yhteistyökumppaneita

Kadettikunnan kautta Opetushallitus sai monia muitakin yhteistyökumppaneita maanpuolustustietouden laajentamiseksi. Helsingin Suomalainen klubi tuotti vuonna 1999 laadukkaan Mannerheim DVD:n ja Tykkimiehet ry vuonna 2003 Ihantalan ihme - veteraanit kertovat DVD:n. Vetres, Vantaan veteraani- ja reserviläisjärjestöjen yhteistyötoimikunta, tuotti Kuvat kertovat sodista kirjaseen vuonna 2005 ja Tykkimiehet ry Taistelu Laatokan Karjalassa -veteraanit kertovat videon ja DVD:n.

Minä haluan kiittää kaikkia osapuolia turvallisuuspolitiikan opetuksen eteen tehdystä suuriarvoisesta työstä. Olen halunnut olla mukana raivaamassa avoimelle yhteistyölle ovia. Nyt, kun minulla ei ole enää virkavastuuta kannettavanani, haluan kuitenkin olla mukana takaamassa sitä, ettei kuljettu polku nurmetu. □

Rekrytointi upseeriksi

kamppailua kuulijoista

Kilpailu ammatinvalinnasta on kovaa. Kadetti Timo Jaakolalle tarjoutui mahdollisuus rekrytoida lukiolaisia upseerin uralle. Hän päätti käyttää mahdollisuuden hyväksi vierailemalla lukiossa Kajaanissa.

90. Kadettikurssin 2. vuosikurssin kadeteille tarjottiin mahdollisuus käyttää yksi koulupäivä tulevien upseereiden rekrytointiin eri oppilaitoksista. Rekrytoinnin tarkoitus oli herättää mielenkiintoa ja tunnettavuutta upseerin ammattia kohtaan. Rekrytointipäivä oli 13.12.2004. Oppilaitos, johon itse lähdin oli Kajaanin Lyseon lukio.

Olin jo aikaisemmin ollut yhteydessä lukion opintojenohjaajaan, joka oli yhteyshenkilö rekrytointiin liittyen. Hän ei osannut tarkkaan sanoa mitä minun tulisi kertoa, vaan pyysi kertomaan jotain puolustusvoimista ja upseerikoulutuksesta. Opintojenohjaaja kertoi laittaneensa ilmoitustaululle tiedotteen infosta. Lisäksi hän kertoi, että kohdeyleisönä olisivat lukion 2. luokan oppilaat.

Santahaminassa kadetteja oli ohjeistettu siten, että rekrytointi tapahtuisi 92. kadettikurssia varten. Jo silloin heräsi keskustelua siitä, kuinka voimme saada oppilaita syksyllä 2005 alkavalle kurssille, kun suurin osa kuulijakunnasta olisi silloin vielä lukion penkillä. Toisaalta oli täysin ymmärrettävää, että kertoisimme nykyisestä koulutusjärjestelmästä emmekä Bologna-prosessin myötä muuttuvasta järjestelmästä.

Rekrytointipäivänä suuntasin kohti Kajaanin Lyseon lukiota kertomaan lukiolaisille valitsemastani urasta. Esitys

alkoi kello 12.00, jolloin auditoriossa istui yhteensä 8 lukiolaista. Olin odottanut ennakolta suurempaa kuulijakuntaa. Paikalla olevat kuitenkin kertoivat, että ainakin yksi ruotsin opettaja oli ilmoittanut, ettei hänen tunniltaan saa lähteä kuuntelemaan esitystä. Olin juuri suunnitellut kertovani kuinka tärkeää on jo lukiossa luoda hyvä pohja ruotsinkielelle, jonka virkamiehenkierroksen kanssa monella kurssitoverillani on ollut vaikeuksia.

Aloitin tilaisuuden kertomalla kuulijoille omasta taustastani ja siitä, kuinka olen valinnut kyseisen uran. Varsinaisen esityksen alussa pidin lukiolaisille pienen yleisesittelyn puolustusvoimista, jossa kerroin mm. puolustusvoimien tehtävistä, henkilöstörakenteesta ja varusmiespalveluksesta. Toisena osa-alueena oli tämänhetkisen upseerikoulutuksen esittely. Esittelystä kävin läpi upseerikoulutuksen pääsyvaatimuksia, kuten korkeakoulukelpoisuutta ja varusmiespalveluksessa saatavaa johtajakoulutusta. Kerroin myös eri opinto-oikeuksien mahdollisuuksista, aselajivaihtoehtoista sekä opetettavista aineista Maanpuolustuskorkeakoulussa.

Esityksen jälkeen kysymykset käsittelevät pääasiassa varusmiespalvelusta. Kuulijoita kiinnosti tietää muun muassa se, mitä eri aselajissa tehdään ja mistä aselajista olisi helpoin päästä Reserviupseerikouluun. Kuulijoiden

Timo Jaakola

kiinnostuksen perusteella olisi varmaan ollut järkevämpää rekrytoida varusmiesaikaiseen johtajakoulutukseen ja painottaa muutenkin esitys enemmän varusmiespalvelukseen, koska kuulijat eivät olleet käyneet vielä edes kutsunnoissa.

Rekrytointi oli mielestäni kuitenkin onnistunut niiden osalta, jotka olivat saapuneet paikalle.

Kuuntelijat olivat kiinnostuneita asiasta, vaikka se ei ollut heille vielä täysin ajankohtainen. Olisin mielelläni kertonut uravalinnastani useammallekin kuulijalle. □

85 Kadettiveljeä meistä kaikista

Jari Rantapelkonen

”Yhteisiä kokemuksia”

Oma käsitykseni kadettiupseeriuudesta kiteytyy kolmeen tuttuun sanaan: Constantem Decorat Honor, kunnia kestävän palkka. Tämä lause merkitsee minulle sitä, että kadettiupseeri on vannotunut työhönsä ja kokee sen kunnia-asiakseen. Vain vahva johtaja voi olla hyvä upseeri.

Kad Stefan Boshkov, kadk92

Puhutaan myös kadettisikoista. Se on hyvä juttu, että on paljon yhteisiä kokemuksia ja tilanteita, joista pystyy keskustelemaan ja kysymään vanhemmilta vinkkejä. Kadettiveljeys on tosiaan sellaista toveruutta ja yhteisiä juttuja.

Kad Anu Posti, kadk91

Keskinäistä erityisen vankkaa luottamusta.

Kad Jesse Ehtamo, kadk90

Sukupolvien välistä yhteenkuuluvuutta ja työtä yhteisen tärkeän päämäärän vuoksi.

Kadalik Jari Nousiainen, kadk89

Elämäntapa, jonka voima tulee edeltävien upseerisukupolvien työn arvostuksesta, uskosta yhteiseen asiaan sekä velvollisuudentunteesta Isänmaata kohtaan. Samanlaisten arvojen tuoman yhteisöllisyyden kautta parhaimmillaan kadettiveljeys on hyvää ystävyyttä, vähimmillään tuen antamista ja saamista tarvittaessa muilta kadettiveljiltä.

Ylil Pekka Hietakangas, mek71

Lojaalisuutta upseeriveljiä ja isänmaata kohtaan.

Ylil Tuomas Vanne, mek70

Mitä kadettiupseerius ja/tai kadettiveljeys merkitsee sinulle? Kylkiraudan päätoimittaja pyysi 85 kadettiupseerilta vastauksen tähän kysymykseen. Paljastui, että kysymys on kiveen hakatusta perusarvosta. Sen varaan on niin Kadettikunnan kuin suomalaisen sotilasjohtajuuden hyvä jatkossakin laskea perustansa.

Kadettiupseerius/veljeys merkitsee minulle ennen kaikkea voimakasta yhteisöllisyyttä. Tunnen vahvasti kuuluvani joukkoon, jolla on yhteiset kokemukset ja koettelemukset niin hyvässä kuin pahassakin. Tämä yhteisöllisyyden tunne tiivistyy etenkin oman kurssin kesken, mutta yhtäläillä se koskettaa kaikkia kadettikursseja 1:stä 92:een.

Ylil Hanna Alanko, kadk86

Yhteenkuuluvuus.

Ylil Jani Saksinen, mek69

Karussa yksinkertaisuudessaan se merkitsee minulle luotettavuutta ja järkähtämättömyyttä; pätee sekä työ- että vapaa-ajan elämään ja elämän eri aloille.

Ylil Klaus Fromholz, mek68

Konkreettisesti kadettiveljeys on neljä äärettömän hyvää ystävää ja lisäksi kuulumista ideologiseen ”heimoon”, jota myös kadettiupseereiksi kutsutaan.

Ylil Mirella Kuosa, kadk85

Kadettiveljeys on läheisiä veljiä ja siskoja sekä etäisiä serkkuja, joita yhdistävät kokemukset ja ammattiylpeys.

Kapt Anna Riikonen, kadk85

”Elämäntapaa”

Kadettiupseerius merkitsee elämäntapaa, elämäntavomusta. Kadettiveljeys merkitsee sielujen sukulaisuutta, äärimmäistä luottamusta ja elinikäistä ystävyyttä.

Ylil Tuomas Arajuuri, kadk84

Vastuuntunto ja luotettavuus. Isänmaan puolustaja. Kadettiveljeys on ikuista ystävyyttä.

Ylil Jari-Pekka Kettula, mek67

Velvollisuudentuntoa tehtävien hoitamisessa.

Ylil Teemu Metsola, kadk84

Uskollisuutta, miehuutta, kunniaa ja toveruutta.

Kapt Jarno Linnell, kadk83

Luottamusta.

Kapt Jussi-Pekka Tanninen, kadk83 (raja)

Yhteishenkeä.

Kapt Pekka Passinen, kadk82

Kadettiveljeys on toveruutta ja voimavara, johon on helppo tukeutua, sillä ajattelemme monista asioista samalla tavalla.

Kapt Risto Linsuri, kadk81

Kadettiupseerius/-veljeys sisältää mielestäni olettamuksen tilanteesta riippumattomasta luotettavuudesta. Se on pysyvyyden lisäksi sekä ajasta että paikasta irrallaan.

Kapt Jami Virta, kadk81

Tunnelmia, muistoja ja vahvoja mielikuvia palvelusvuosiltani. Nykyään upseerius on kohdallani yhteydenpitoa ja henkistä mukanaoloa kadettiveljien tämänhetkisiä tilanteita ja tekemisiä mielenkiinnolla kuulostellen. Työssäni upseerius näkyy arkipäivän valinnoissa ja vaikuttamisessa muihin. Muun muassa johtamis- ja koulutustilanteissa upseerius edelleen kumpuaa sisälläni.

Ylil evp Pekka Väinänen, kadk80

Kunniaa.

Kaptl Jonas Cederlöf, kadk 79

Kadettiupseerius merkitsee minulle kuulumista johonkin suurempaan kokonaisuuteen - olla osa jotain sellaista mitä itse ainakin arvostaa.

Kaptl Antti Rainio kadk79

Veljeyttä.

Kapt Jarmo Vesikko, kadk79 (ilmav)

seen joukkoon, josta voi olla ylpeä niin sisäisesti kuin ulkoisesti.

Maj Jari Riihimäki, kadk78

Yhteishenkeä ja veljellistä toveruutta.

Kapt Mikko Valtanen, kadk78

Kadettiveljeys merkitsee luottamusta ja yhteisten asioiden eteenpäin viemistä ja kehittämistä.

Kapt Marko Kurjenmäki, kadk77

Täydellistä luottamusta.

Maj Petri Siivonen, kadk77

Luottamusta.

Maj Markku Jämsä, kadk76

Toimimista Isänmaan hyväksi joukossa, jonka arvomaailma on samankaltainen.

Maj Aki Alho, kadk75

Tavattaessa kadettiveljen kanssa, mielessä joskus vilahtaa tapahtumia menneisyydestä ja usein ne nostavat hymynkareen vähintään sisimpään. Toisinaan aloitan jonkun asian hoitamisen ottamalla ensin yhteyden tuttuun ihmiseen, jonka tiedän olemalla asian/

Komkapt Petteri Partanen, mek58 (raja)

Kadettiupseerius merkitsee minulle laaja-alaista ”näköalapaikkaa” suomalaisessa yhteiskunnassa, jatkuvaa uuden tiedon oppimista ja mahdollisuutta vaikuttaa turvallisuusympäristömme kehityksen kannalta merkittäviin asioihin niin kansallisessa kuin kansainvälisessäkin ulottuvuudessa. Hyviä työkavereita ja ystäviä joiden tukeen voi aina luottaa ja joiden kanssa on lukemattomia kokemuksia sekä muistoja jaettava.

Komkapt Kari Aapro, kadk74

Kadettiupseerius merkitsee minulle ammattia, josta olen aidosti ja terveellä tavalla ylpeä. Joka kerta tunnen tiettyä, vaikeasti määriteltävissä olevaa sisäistä tunnetta aloittaessani uuden palveluspäivän. Toivon ja uskon tunteen säilyvän myös tulevaisuudessa.

Maj Marko Alamäki, kadk74

”Yhteenkuuluvaisuutta”

Yhtenäisyys ja elinikäinen kilpailu.

Komkapt Ilja Hakanpää, mek57

Kadettiupseerius merkitsee minulle yhdistäviä perinteitä.

Maj Heikki Bruce, kadk73

Yhteiset arvot, asenteet ja keskinäinen luottamus.

Komkapt Jörgen Engroos, mek56

Saman kaltaisia arvoja tärkeimmistä asioista.

Maj Petteri Jouko, kadk73

Uhraan työpanokseni maamme turvallisuuden takaamiseksi. Upseerina kunnioitan aiempien sukupolvien - etenkin sodan kokeneiden - isänmaan puolesta tekemiä uhrauksia. Konkreettisesti koen tämän jouluna kunniaavartiossa sankarihaidoilla. Kadettiveljien puoleen voin helposti kääntyä asioissa kuin asioissa. Se on sellaista varmuutta, että ”kaveria ei jätetä” missään olosuhteissa. Se on se katkeamaton ketju - vuodesta toiseen - yli kurssi- ja ikärajojen.

Maj Kari Danielsson, kadk72

Kadettiupseerius merkitsee minulle

”Luottamusta”

Kadettiupseerius merkitsee minulle kolmitasoista vastuunkantoa: Isänmaan turvallisuudesta, organisaation tehtävistä ja työkavereista, läheisistä kanssaihmisistä. Kadettiveljeyden koen vahvana kuulumisena vastuunkantajien yhtenä-

alan kanssa tekemisissä.

Maj Pasi Jokinen, kadk75 (ilmav)

Luottamusta.

Komkapt Janne Muurinen, mek58

Arvoyhteisöä.

voimakasta yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja luottamusta kadettiveljiin.

Maj Timo Kostainen, kadk72 (ilmav)

Yhteenkuuluvaisuus. Joukkomme on hitsautunut yhteen, muun muassa pitkissä harjoituksissa. Meillä on samankaltainen ajatusmaailma ja suhtautuminen asioihin.

Evl Juha Uusikartano, kadk72 (raja)

”Vastuuntuntoa”

Kadettiupseerius merkitsee vastuuntuntoa ja rehellisyyttä sekä alaisista huolehtimista. Kadettiveljeys merkitsee kokemuksen perusteella syntyneitä luottamusta ja arvostusta toisen ammattitaitoa kohtaan.

Evl Jussi-Petri Hirvonen, kadk71

Mielenkiintoinen ja haastava ammatti, erilaisia upseerin tehtäviä ja palveluspaikkoja. Hyviä kadettikavereita halki Suomen eri puolustushaaroissa, aselajeissa ja joukko-osastoissa. Kadettiipiirin toiminnassa pääsee olemaan monessa mukana. Ja onkin tullut nähtyä ”maita ja mantuja”.

Maj Ari Huhtamo, kadk71

Kadettiveljeys merkitsee minulle identiteettiä ja perinteiden tuomaa jatkuvuutta.

Kom Ari Kallio, mek54

Luotettavia ihmissuhteita.

Maj Kari Melanen, kadk71

Minulle asia merkitsee luottamusta, veljeyttä.

Evl Jarmo Vainikka, kadk71 (raja)

Kadettiupseerius oli harkittu uravalinta, mutta sen antoisuus on yllättänyt ja ylittänyt odotukset monella tapaa.

Ev Pasi Kostamovaara, kadk70 (raja)

Se on luottamusta pohjautuen yhdenmukaiseen arvomaailmaan ja yhteiseen historiaan. Täällä siviilimaailmassa voi luottaa kadettiveljeen, kun tietää mihin hänen arvomaailmansa pohjautuu.

Maj evp Antti Kuljukka, kadk70

”Isänmaallisuutta”

Kadettiupseerius ja -veljeys merkitsee minulle kuulumista samaan osamisryhmään. Kaikki sen jäsenet ovat kokeneet ja kasvaneet yhteismitallisella arvopohjalla ja kokemuspohjalla vaativaan tehtävään yhteiskunnan ja Isänmaan puolustuksen johtajiksi.

Kaptil evp Ari Rajamäki, mek53

Kadettiupseerius ja -veljeys merkitsee minulle uskollisuutta ja luottamusta.

Komkapt Kimmo Salomaa, kadk70

Keskinäinen arvostus, isänmaallisuus ja yhteiset syvimmat arvot yhdistävät vanhimmasta nuorimpaan. Yhteenkuuluvuutta ja ymmärrystä ammatillisissa yhteyksissä ja vapaalla, kotimaassa ja ulkona, yli puolustushaarojen ja aselajien - kestää vielä reservissäkin.

Evl Ossi Sivén, kadk70 (ilmav)

Yhteenkuuluvaisuutta ja luotettavuutta kaikkien kadettiupseerien kesken. Kadettiveljeys on ensisijaisesti oman kadettikurssin sisäinen tunneside ja yhteenkuuluvaisuuden osalta kadettiupseeriuteen verrattuna syvempi.

Maj Timo Ala-Mutka, kadk69

Yhteisiä kokemuksia ja yhteenkuuluvuutta kadettiajoista lähtien, erityisesti jalkaväkijoina palvelleiden kadettien keskuudessa.

Evl Timo Mustaniemi, kadk69

Kadettiupseerius - Tinkimätöntä työmoraalia ja vastuuntuntoa ja samalla ylpeyttä olla kadettiupseeri. Kadettiveljeys - Lämminhenkistä ystävyyttä ja yhteenkuuluvuutta (oman kadettikurssin osalta).

Maj Sami Aarnio, kadk68

”Kunniakkaita perinteitä”

Kadettiupseerius merkitsee minulle kunniakkaita perinteitä, isänmaallisia arvoja, veljeyttä ja elinikäisiä ystäviä. Olen ylpeä siitä, että saan kuulua kadettiupseereihin. Se on henkinen voimavara ja arvopohja myös ”siviilielämän taistoissa”.

Maj evp Eero Kukkola, kadk68

Kadettiveljeys merkitsee minulle ennen kaikkea sitä, että tavatessaan suomalaisen, Kadettikoulun käyneen upseerin tietää, että ei tarvitse pingottaa. Heti tietää, kuinka tälle kaverille asioita voi esittää, koska kaveri tuntee monet asiat entuudestaan. On varmasti yhteisiä tai ainakin samansuuntaisia kokemuksia, joista keskustelun voi aloittaa kenen hyvänsä kadettiveljen kanssa. Suomalaiseen kadettiveljeen voi luottaa ilman sen kummempia komermenvenkeja tai taka-aavistuksia.

Ev Kari Janhunen, kadk67 (ilmav)

Elinaikaista toveruutta ja usein myös ystävyyttä samanhenkisten ja yleensä myös samat arvot sekä normit omaavien upseerien kesken. Erityisen voimakasta tunne on kurssiveljien kesken.

Evl Harri Luoma, kadk67

Kadettiveljeys on yhteisten kokemusten kautta sielujemme syövereihin rakentunutta keskinäistä luottamusta ja vilpittömyyttä, joka antaa sijan rehdille kannustukselle, ohjaukselle ja tuelle. Veljeys on elinikäistä - se kestää ja kantaa eikä sitä voi kukaan ottaa meiltä pois. Se on voima, jota ei voi rahalla mitata.

Ev Jukka Ojala, kadk67

Kadettiupseerius ja kadettiveljeys antavat minulle aihetta ammattiyhpeyteen, niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Ev Anders Gardberg, kadk66

Yhpeyttä ja jotain erilaisuutta. Kai kadettiupseeriudessa on jotain mystisyyttä ja tinkimätöntä, ulospäin suuntautunutta isänmaallisuutta. Kadet-

mista (osaoptimoinnin vastakohtana). Kadettiveljeyden olen kokenut evp:näkin tervehenkisenä kollegiaalisuutena yli kurssirajojen: apua/tukea on saatu ja annettu.

Kapt evp Jari Lahdenvesi, kadk65

Kadettiupseerius merkitsee minulle henkilökohtaisesti perinteitä ja oman koulutuksen arvostamista.

Evl Teuvo Soppela, kadk65 (ilmav)

Yhteisöllisyyttä upseerien arvo maailmassa.

Ev Juha Suonperä, kadk65 (ilmav)

”Yhteinen arvoyhteisö”

Kadettiupseerius ja -veljeys tarkoittaa minulle ehdotonta luottamusta kadettiveljiä kohtaan kaikissa olosuhteissa.

Evl Juha Tammikivi, kadk65

Elinikäistä ystävyyttä. Sitä, että kadettiveljeen voi luottaa aina ja kaikissa tapauksissa. Jaamme samat arvot,

perien kulmakivi.

Prkenr Raimo Jyväsjärvi, kadk63

Liittymistä arvostettuun kadettiveljien pitkään ketjuun yhtenä vahvana lenkkinä, joka on luottamuksen arvoisen.

Ev Jukka Sorvari, kadk63

Kadettiupseerius on kuulumista henkistä voimaa antavaan arvoyhteisöön, jossa kaikilla on yhteisenä tavoitteena toimia isänmaan turvallisuuden ja hyvinvoinnin parhaaksi.

Ev Martti Lehto, kadk62 (ilmav)

Minulle kadettiupseerius merkitsee elämäikäistä tehtävää isänmaani palveluksessa. Tähän sisältyy sotilasurani, jonka aikana olen upseeri myös vapaa-ajanani ja urani jälkeinen aika, jolloin muistan juureni ja palvelen edelleen isänmaatani parhaan kykyni mukaan, mitä sitten teenkin. Minulle kadettiveljeys merkitsee vankkaa veljeyttä ja ystävyyttä. Se ilmenee luottamuksena, rehellisyytenä, lojaalisuutena ja tukemisena sekä auttamisena, kun kaveri on vaikeuksissa ja yhdessä kokemuksen riemuna, kun menee hyvin. Se on syntynyt yhteisissä kovissakin kokemuksissa ja on parhaimmillaan tietysti oman kurssin kesken, mutta on myös läsnä muiden samat liemet kokeneiden kesken.

Ev J-P Liikola, kadk61

Olen sisäistänyt suomalaisen kadettiupseeriuden perusarvona sisäisen ja ulkoisen totuuden, joka ”palkkiosta tai rangaistuksesta välittämättä” vaatii suoran tien kulkemista.

Ev evp Tapio Niitynperä, kadk61

”Toistemme arvostamista”

Yhteinen arvomaailma, toistensa arvostus ja avunanto pyyteettömästi.

Komdri Hannu Taskinen, mek44

Elämää, arvoja ja ystävyyttä, joista voi olla nöyrästi ylpeä.

Kenrl Hannu Herranen, kadk59

Kadettiupseerius on useissa yhteyksissä ja omissa lähiverkostoissa tuonut mukanaan mm selkeästi hyödyllistä arvostusta. Kadettiveljeys merkitsee

tiveljeyden koen koskettelevan enemmän porukan sisäistä, elämänpituista samanhenkisyyttä.

Maj Olli Taskinen, kadk66 (raja)

Minulle kadettiupseerius merkitsee (tai kadettiupseeriksi opiskelu on opettanut) tunnollisuutta, vastuuntuntoa ja kokonaisuuden edun huomioon otta-

vaikka mielipiteissä voikin joskus olla eroavaisuuksia.

Komdri Jaakko Savisaari, mek47

Minulle kadettiupseerius merkitsee luottamusta toiseen kadettiupseeriin kaikissa tilanteissa. Luottamus on rakentavan vuorovaikutuksen, yhteisen arvoperustan ja vilpittömien tarkoitus-

minulle mm samoihin elämänarvoihin sitoutuneiden henkilöiden yhteenkuuluvuutta sekä hyvää ja luotettavaa kaveripiiriä.

Evl evp Matti Jääsarö, kadk58

Kadettiupseerius merkitsee minulle, että voin luottaa saman koulutuksen saaneeseen henkilöön. Nuoreen tai vanhaan. Harvoin olen pettynyt tässä asiassa. Kadettiveljeys menee enemmänkin aatteelliselle puolelle. Kadettitulauksen sanomaa olen selvittänyt nuorten upseerien tulojuhliissa. Sen asiasältö kattaa niin entisen kuin tulevan ajan.

Ev evp Aarno Liusvaara, kadk53 (ilmav)

Se on antanut ”kehyksen ja sisällön” koko upseerin palvelusuralle. Suomalainen upseeri on vuosikymmenien aikana joutunut tekemään vaikeissa olosuhteissa tuloksellista työtään. Tämä ei olisi ollut mahdollista ilman lujaa eettistä arvokehystä. Siirryttäessä reserviin kymmenien palveluvuosien jälkeen emme putoa tyhjän päälle. Syntynyt kadettiveljeys ja Kadettikunta antavat upseerille mahdollisuuden ”jatkaa elämää arvokkaasti”. Liikkuessani yhteiskunnassa omaa viiteryhmäni ei ole tarvinnut koskaan peitellä tai hävetä vaan siitä on voinut olla ylpeä. Olen myös saanut kokea ympäristön suuresti arvostavan kadettiupseeriutta! Harvassa, näinkin suuressa ammattikunnassa, on niin vähän (tosi harvoja) oman pesän ”mätämunia”. Se on myös todistus kadettiveljeyden eettisten, yhteisten, arvojen voimakkuudesta. Kuljen aina Kadettikunnan jäsenmerkki rinnassa ja olen ylpeä, että saan olla yksi sen kantajien joukossa.

Ev evp Heikki Hult, kadk51

Olen kokenut kadettiveljeyden keskinäisenä luottamuksena ja samanhenkisyytenä.

Evl evp Mikko V Mäki, kadk51

Kadettiupseerius merkitsee minulle vahvaa isänmaallista arvopohjaa, korkeaa maanpuolustustahtoa sekä turvallista toimeentulon lähdeä. Kadettiveljeys puolestaan merkitsee leegiota elinikäisiä ystäviä sekä monitaitoista ja luotettavaa tukiverkostoa koko perheelle.

Ev evp Seppo Uro, kadk51

Se merkitsee kuulumista veljekuntaan, jolle isänmaan turvallisuus ja menestyminen on tärkein asia.

Ev evp Matti Skyttä, kadk45

paljon. Totuuden nimessä on myönnettävä, että on myös kadettiveljiä, jotka ovat minulle yhdentekeviä.

Evl evp Matti Kinnari, kadk41

”Kadettiveljeyden merkitys kasvaa iän myötä”

Kadettiveljeys merkitsee iän myötä enemmän. Kadettikurssimme on ollut poikkeuksellinen heti alusta alkaen. Olimme viimeinen kurssi, jolla ei ollut vaatimuksena ylioppilastutkintoa. Pienellä kurssillamme palveli vain maavoimien upseereja. Vuosien myötä olen saanut kokea kurssimme tiiviin yhteishengen tapaamisissamme niin arjessa kuin juhlassa. Yhtenäisyys on meitä kadettiveljiä yhdistävä tekijä.

Kenrl evp Heikki Koskelo, kadk43

Usko ja veljeys yli vaikeuksien!

Ev evp Esko Nieminen, kadk42

Talvisodan sotaorpona kadettiupseerius on merkinnyt minulle miehisyttä ja vastuuta Suomen itenäisyydestä.

Ev evp Mikko Virrankoski, kadk42

Kadettiupseerius liittää minut kiinteästi isänmaan palvelukseen vihkiytyneiden sotilaiden joukkoon. Iän karttuessa kadettiveljeys merkitsee minulle aina vain enemmän. Monien kadettiveljien ystävyttä arvostan todella

Kadettiveljeys ja -sisaruus on yksi tärkeimmistä tuntemuksistani, joka luo yhteenkuuluvuuden ja ylpeyden miellyttävän tunteen aina veljiä, sisaria sekä heidän läheisiään tavatessani. Olen aina ollut sitä mieltä, että kadettiveljeys on voimavara, vaikka en ole sitä itse näin lyhyesti osannut ilmaista.

Evl evp Tarmo Saurus, kadk41

Kadettiveljeys on tosiystävyyttä, joka käsittää myös ”siskot” eikä veljen poismeno sitä katkaise.

Ev evp Jussi Kivelä, kadk40

Kadettiupseerius merkitsee taistelua puhtain asein puhtaan asian puolesta! Kadettiveljeys tekee luonnolliseksi kuunnella ja tulla kuulluksi oikeamielisiä ystäviä, joiden kanssa saa tehdä työtä koko elämänsä. Kadettiveli arvostaa veljensä sanomaa eikä tuomitse sitä väheksyen, vaikkei se olisikaan aina mieluinen.

Maj evp Kari Norkola, kadk40 □

Euroopan puolustuksen tulevaisuus

Suurlähettiläs Leif Blomqvist piirtää selkeää kuvaa Euroopan puolustuksen kehittymisestä. Artikkelin sanoman painavuutta lisää kirjoittajan laaja kokemus, sillä hän on toiminut suurlähettiläänä muun muassa Lontoossa ja Euroopan Yhteisössä sekä viimeksi Suomen Nato-edustustossa Brysselissä vuosina 1997-2002.

Leif Blomqvist

Maailmankatsomuksemme ja historiankäsittelemme ovat Eurooppa-keskeisiä. Kuitenkin Euroopan asema maailmassa on jo pitkään heikentynyt - lyhyitä jaksoja lukuun ottamatta - aluksi Pohjois-Amerikkaan ja sittemmin Aasiaan nähden, Japanin toimiessa päänavaajana.

Kaksi maailmansotaa ja kylmä sota

Osaltaan Euroopan aseman heikkeneminen johtuu sodista, jotka ovat raadelleet maanosaamme ja kuluttaneet sen voimavaroja ja elinvoimaa.

Maailmansotien välisenä aikana turvaututtiin Kansainliittoon. Se jäi kuitenkin torsoksi, kun vahvin demokratia ja liiton alullepanija Yhdysvallat alusta alkaen jättäytyi sen ulkopuolelle. Lisäksi vahvimmat diktatuurit Saksa, Neuvostoliitto, Italia ja Japani jättäytyivät Kansainliiton ulkopuolelle, erotettiin siitä tai eivät lainkaan kunnioittaneet peruskirjan henkeä ja kirjainta. Kansainliiton keskeisten valtioiden, eurooppalaisten suurvaltojen Ison-Britannian ja Ranskan, voimavarat eivät riittäneet Euroopan - saatikka maailman - rauhan turvaamiseen.

Viime vuosisadalla totalitääristen virtausten - kommunismin, fasismin ja natsismin - taltuttaminen ei osoittautunut mahdolliseksi ilman uuden mante-

reen apua kahdessa maailmansodassa ja niitä seuranneessa kylmässä sodassa.

Yhdysvallat ratkaisi viime vuosikaudan sodat - kuumat ja kylmät - demokratioiden eduksi. Sillä oli kuitenkin taipumus vetäytyä takaisin omalle maitereelle, kun työ oli tehty. Näin tapahtui aluksi myös toisen maailmansodan jälkeen. Neuvostoliitto oli sodan päättyessä sotilaallisesti ylivoimaisesti vahvin valtio Euroopassa. Neuvostoliitto vaikiinnutti kommunistisen järjestelmän valloittamassaan etupiirissä ja sen koettiin esiintyvän uhkaavasti ja laajentumishaluisesti Länsi-Eurooppaan nähden. Olihan Yhdysvallat vetänyt joukkonsa kotiin ja Britannian sekä Ranskan joukot olivat sidottuja torjumaan niiden siirtomaissa syntyneitä vapautusliikkeitä, joita Neuvostoliitto puolestaan tuki ja rahoitti.

Näissä vaikeissa oloissa syntyi Länsi-Euroopan Unioni (WEU) kuuden maan kesken Ison-Britannian ja Ranskan ympärille, mutta ilman sodan hävinyttä Saksaa. Liiton konventionaaliset sotilaalliset voimavarat eivät muodostaneet uskottavaa vastapainoa Neuvostoliitolle. Neuvostoliitto tiedosti kuitenkin Yhdysvaltojen ydinase-monopolin, joka vallitsi vuosina 1945-48. Se vakautti tilanteen meidänkin ”vaaran vuosina” enemmän kuin Länsi-Euroopan omat voimavarat.

Länsi-Euroopassa nähtiin jo var-

hain, että Yhdysvallat oli saatava sidotuksi maanosan puolustukseen. Erityisesti Britannian labour-hallituksen ulkoministeri, pitkän linjan ammattiyhdistysmies Ernest Bevin, toimi määrätietoisesti Naton luomiseksi. Yhdysvaltojen kongressissa isolationismilla oli kuitenkin vahva kannatus. Samaan tapaan kuin ensimmäisen maailmansodan jälkeen he olivat haluttomia sitomaan Yhdysvaltoja Euroopan kohtaloihin. Nato syntyiikin vaivalloisesti. Erityisesti Washingtonin sopimuksen avunantovelvoitteen, maineikkaan Art. 5:n, kiemurainen sanamuoto kieli neuvottelujen vaikeudesta. Kommunistien valtaantulo Tshekkoslovakiassa vuonna 1948 antoi kuitenkin vauhtia kehitykselle. Yhdysvalloissa alettiin ymmärtää, että Länsi-Euroopan demokratioiden tukeminen oli sen oman edun mukaista. Eurooppaan virtaava Marshall-apu käynnisti taloudellisen kehityksen ja Nato levitti suojaavan sateenvarjon Länsi-Euroopan ylle.

Vuonna 1950 alkanut Korean sota nähtiin monella taholla Neuvostoliiton Länsi-Eurooppaan kohdistuvan hyök-

käyksen kenraaliharjoituksena. Amerikkalaisten joukkojen paluu Eurooppaan kiihtyi vasta 1950-luvun alussa. Länsiliittoutuneiden sodanaikaisten ykkössotilaiden Eisenhowerin ja Montgomeryn asettamisella liittokunnan joukkojen johtoon lienee tavoiteltu signaaliarvoa.

Viime vuonna tuli kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun ajatus Euroopan puolustusyhteisöstä ja Euroopan armeijasta syntyi ja kuoli. Hanketta on virheellisesti kuvattu ensimmäiseksi yritykseksi organisoida Euroopan puolustus eurooppalaisin voimin. Ajatuksen alkujuuret ovat muualla. Jo Naton syntyessä Yhdysvallat teki liittolaisilleen selväksi, että uskottavaa konventionaalisiin aseihin tapahtuvaa Länsi-Euroopan puolustusta ei saada aikaan ilman Saksan uudelleen varustamista. Tähän Saksan naapurit, erityisesti ranskalaiset, suhtautuivat varsin epäluuloisesti näin pian sodan jälkeen.

Jean Monnet, yhdistyneen Euroopan ”isä” esitti siksi, että Saksan uudelleen aseistaminen organisoitaisiin eurooppalaisiin puitteisiin, Euroopan armeijaan, jota komentaisi ranskalainen kenraali. Se oli kuitenkin tarkoitus alistaa Natolle eurooppalaisena panoksena maanosan yhteiseen puolustukseen. Ajatus syntyi Ranskassa ja kuoli Ranskan kansalliskokouksessa. Seurauksena oli, että Saksa otettiin Naton jäseneksi ja varustettiin kansallisella pohjalla uudelleen. Näihin päiviin saakka Saksan asevoimat ovatkin olleet kiinteämmin kytkettyjä Naton komentojärjestelmään kuin muiden jäsenmaiden joukot. Näin siis naapurimaiden epäluulojen hälventämiseksi.

Kylmä sota päättyy, EU:n tavoitteet täsmentyvät

Kylmä sota jäädettiin ajatuksen Euroopan omasta puolustuksesta lähes 40 vuodeksi. Jo 1980-luvulla Ranska yritti tosin elvyttää WEU:a, mutta huonolla menestyksellä. Kun Euroopan Unionin Maastrichtin sopimukseen 1990-luvun alussa sisällytettiin ajatus siitä, että Unionin maiden puolustusyhteistyö saattaa ajan oloon johtaa yhteiseen puolustukseen, oli paljon ehtinyt tapahtua. Kylmä sota oli päättynyt viimeistään Neuvostoliiton hajottua. Saksa oli taas yksi valtio. Itä- ja Keski-Euroopan maat

olivat vapautuneet. Euroopan Unionin integraatio oli edennyt raha- ja talousliiton kynnykselle ja asettanut yhteisen ulkopolitiikan tavoitteekseen. Näihin aikoihin Natossa käytiin jopa lyhyt keskustelu siitä pitäisikö liittokunnan lakkauttaa itsensä, kun Varsovan liitonkin oli hävinnyt näyttämöltä. Tähän ei kuitenkaan päädytty, koska ilmeisesti haluttiin seurata Venäjän kehitystä. Lisäksi puolustuksen uudelleen kansallistaminen arvelutti historiallisten

yritti vakauttaa tilannetta sotilaallisella rauhanturvaamisella, paljolti Länsi-Euroopan maiden joukkoja käyttäen. Toiminnalta puuttui uskottavuus, kun Yhdysvallat ei ollut täysimääräisesti mukana. Vasta viisi vuotta kestäneiden YK:n ja EU:n epäonnistumisten ja nöyryytysten jälkeen Yhdysvallat suostui puuttumaan asiaan täydellä voimalla. Tämä merkitsi Naton käyttämistä vuodesta 1995 alkaen.

Samalla EU:n voimattomuus toimi

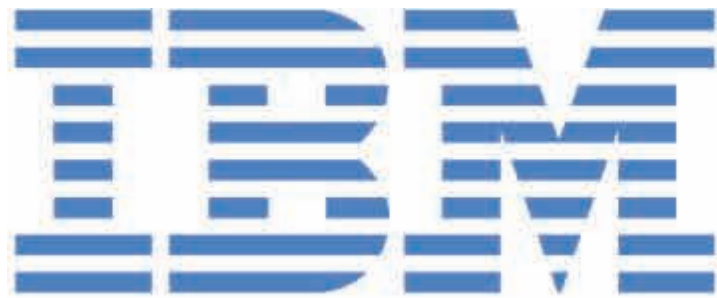
EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Javier Solana tapaamassa Naton sotilaskomitean puheenjohtajaa kenraali Ray Henaultia. Kuva Euroopan Neuvosto.

kokemusten valossa. EU:ssa vallitsi kuitenkin kehitysoptimismi.

Neuvostoliiton hajoaminen oli avannut valtavan geopoliittisen tyhjiön, joka ulottui Tyyneltä valtamereltä Atlantille ja Välimerelle. Venäjän asettuminen Neuvostoliiton seuraajavaltioksi onnistui vakauttamaan suurimman osan aluetta, vieläpä lähes ilman verenvuodatusta. Keski- ja Itä-Euroopassa saman vaikutuksen tuotti EU:n taloudellisen ja poliittisen yhteistyön sekä Naton rauhankumppanuuden ulottaminen Neuvostoliitosta tai sen vaikutuspiiristä irrottautuneisiin maihin, vieläpä Kaukasian ja Keski-Aasian valtioihin. Jälkikäteen ajatellen oli melkein ihme, että kaikki tapahtui kohtalaisen hyvässä järjestyksessä ja lähes ilman verenvuodatusta.

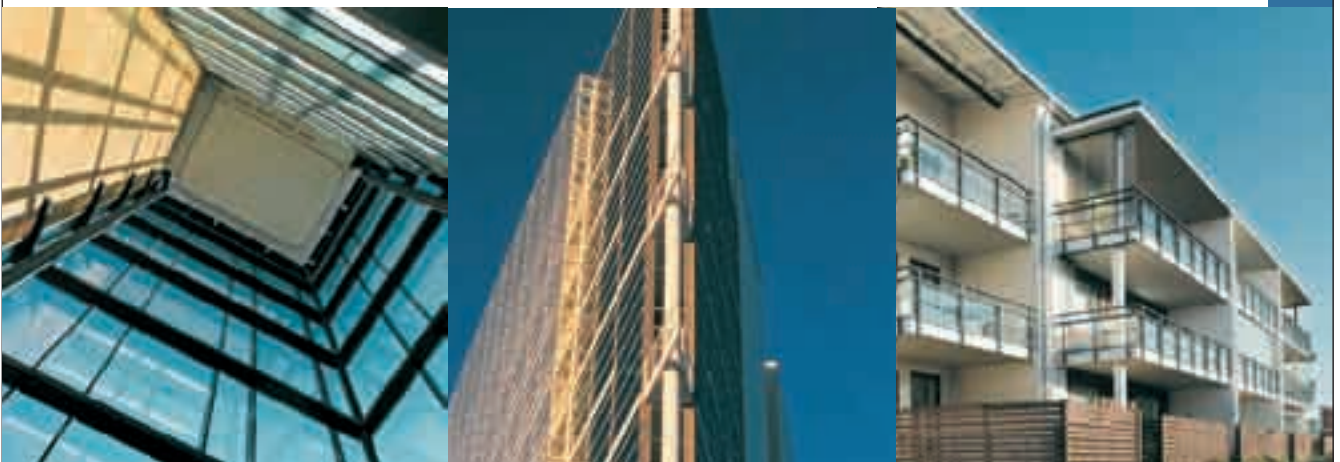
Vain Balkanilla vakauttaminen epäonnistui, mutta sitä pahemmin. Jugoslavian hajotessa EU ei kyennyt toteuttamaan yhteistä politiikkaa. YK

herätteenä. Tietoisuus siitä, että EU:n pitää kyetä puuttumaan tehokkaasti edes oman maanosan laitamilla puhkeaviin kriiseihin, oli herännyt. Kaikki se, mitä EU on viimeisten 6-7 vuoden aikana tehnyt sotilaallisella alalla yhteistyönsä kohentamiseksi, on tavalla tai toisella johdettavissa Balkanin kriisin opetuksista. Se laukaisi EU:n valtavirrassa tietoisena tai alitajuisena elävän ajattelun, jonka mukaan Unionin täytyy kyetä tarvittaessa toimimaan itsenäisesti Yhdysvaltoihin nähden. Näin ymmärrettynä itsenäinen kriisinhallintakyky, tarvittaessa Naton voimavaroja käyttäen, tehostettu puolustusteollinen yhteistyö ja jopa turvallisuustakuiden sisällyttäminen Unionin perussopimukseen ovat perusteltuja, legitiimejä toimenpiteitä. Yhdysvallat hyväksyy ne - ehkä hieman empien - olettaen, että ne eivät sellaisenaan vahingoita liittokunnan yhtenäisyyttä.

www.ibm.com/fi

Rakentamisen malli

SRV Yhtiöt

Viitoset | Teräsbetoni | Westerlund | International

Eurooppalainen vai euroatlanttinen puolustus?

EU:n kehityksessä on turvallisuuspoliittisessa mielessä tultu tienhaaraan. Säilyykö alueellinen puolustus Natolla vai siirtykö se ajan mittaan Unionille? Jatkokehityksessä ovat tarkkailtavia tunnusmerkkejä sotilaallinen komentojärjestelmä, sotilaallinen suunnittelu, harjoitustoiminta ja normiston kehittäminen. Jos näiden kohdalla EU lähtee luomaan Natolle rinnakkaisia rakenteita, on ilmeistä, että liittokunta näivettyy ja menettää merkityksensä.

Virallisella tasolla ei ainakaan avoimesti esiinny tällaisia kaavailuja, ehkäpä Belgiaa lukuun ottamatta. Niitä saatetaan löytyä poliittisissa puolueista (esim. gaullistit Ranskassa), valtion hallinnossa, tutkimuslaitoksissa ja yksilöiden tasolla, vähemmän kuitenkin sotilaiden keskuudessa.

Ne tahot, jotka kehrittelevät tällaisia ajatuksia, lähtevät ilmeisesti siitä, että Atlantin liiton perustamiseen aikoinaan johtaneet uhkakuvat ovat kokonaan ja lopullisesti poistuneet. Oletuksena on, että Unioni kykenee jo itse huolehtimaan myös aluepuolustuksestaan ja että siihen ei edes tarvita sellaista yliverstaista sotilaallista voimaa, jota vain Yhdysvallat pitää hallussaan. Näin ollen yhteistyökyky Yhdysvaltojen kanssa, joka nyt jo heikkenee, ei olekaan ensiarvoisen tärkeää.

Mitä todennäköisimmin massiiviset vanhat uhkakuvat ovatkin poistuneet ainakin mitä Unionin ja Naton sydänmaiden turvallisuuteen tulee. Unionilla on kuitenkin ongelma: miten vastata Narvasta Azoreille ja Lapista Välimerelle ulottuvan alueen valtioiden varsin erilaisiin turvallisuustarpeisiin ja odotuksiin. Millaista poliittista tahtoa ja solidaarisuutta Unioni kykenisi mobilisoimaan vaikeuksissa olevan jäsenmaan hyväksi ja millaisia sotilaallisia resursseja on tarjolla sen tueksi? Miten Unionin oma puolustus ilman Yhdysvaltojen voimavaroja rahoitettaisiin?

Unionin integraatiokasitys on vaikeuksissa. Sen uudelleen käynnistyminen odottaa etenkin johtoparin Ranskan ja Saksan ongelmien selvittämistä. Tämä vie aikaa ja sillä välin Unioni on vaarassa joutua jonkinlaiseen nollasummapeleihin, joka heikentää solidarietteettia. Vanha integraatiokasitys, jonka

mukaan avaudutaan toisille, kehitytään ja hyödytään yhdessä, ei talouskasvun ontuessa nyt toimi. Turvallisuuden kannalta on muitakin ongelmia. Unionin riippuvuus tuontienergiasta kasvaa nopeasti. Tilanne vaihtelee maasta toiseen. Ranska panostaa suurelta osin kotimaassa tuotettuun ydinenergiaan. Saksa luottaa Venäjältä tuotuun öljyyn ja kaasuun. Johtoparilla on vastakkainen energiapolitiikka. Venäjä näkee energiansa ja raaka-aineensa pikemminkin strategisena voimavarana kuin pelkkänä

Yhdistyneen Euroopan isä Jean Monnet Time-lehden kanssa vuonna 1961.

kauppatavarana.

Ydinaseproblematiikka on uudestaan ajankohtaistunut. Venäjällä on samankokoinen ydinase kuin Yhdysvalloilla. Jälkimmäinen on Naton puolustuksen viimeinen lukko, joka suoja myös ydinaseetonta Saksaa tilanteessa, jossa uudet valtiot hankkivat itselleen näitä aseita. Jos EU rakentaisi oman puolustuksensa, suojaisiko Yhdysvaltojen ydinase pelkällä olemassaolollaan enää Eurooppaa. Jos (ja kun) näin ei ole, pitäisikö Britannian ja Ranskan pienemmät ydinaseet yhdistää ja asettaa EU:n käyttöön, vuorottelevan puhenjohtajanaan pitäessä laukaisukoodia hallussaan?! Ajatus EU:n omasta puolustuksesta herättää enemmän kysymyksiä kuin vastauksia on tarjolla.

Natollakin on ongelmansa. Uskollisuus liittokuntaa kohtaan näyttää olevan suurimmillaan Venäjän läheisyydessä, Pohjolassa ja muualla maanosan me-

rellisillä laidoilla. Heikoimmillaan se on suojassa olevilla ydinalueilla, Ranskassa ja Saksassa. Yhdysvallat on tottunut käymään Aasian sotansa ilman sanottavaa apua Euroopasta. Näin oli jo Korean sodassa, joka sitä paitsi oli YK:n turvallisuusneuvoston julistama puolustussota. Itse asiassa Yhdysvallat on saanut enemmän apua liittolaisiltaan Afganistanissa ja Irakissa kuin aikoinaan Koreassa ja Vietnamissa.

On oireellista, että asemansa haavoittuvaksi kokevat maat, kuten naapurimme Baltiassa, tuntevat turvallisuuden takaajana suurempaa luottamusta Yhdysvaltojen johtamaan Natoon kuin Ranskan ja Saksan johtamaan EU:hun. Parhaiten onnistutetaan kuitenkin, jos EU ja Nato toimivat saumattomasti yhdessä.

Toistensa vaihtoehtoja EU ja Nato eivät ole, mutta EU:n etäistavoite omasta puolustuksesta pysyy näköpiirin ulkopuolella. Siitä pitävät huolen liittokunnan vanhat atlantti-henkiset jäsenmaat Ison-Britannian johdolla ja uudet jäsenmaat. Nato syntyi eurooppalaisesta aloitteesta palvelemaan ensisijaisesti eurooppalaisia etuja. Ei ole ajateltavissa, että eurooppalaiset hylkäisivät sen. Sen voi tehdä vain Yhdysvallat, joka kuitenkin tarvitsee parhaat liittolaisensa enemmän kuin pitkiin aikoihin.

Visio Unionin omasta puolustuksesta elää kuitenkin, ja houkutus kekeillä kepillä jäätä tulee näkymään yrityksinä pystyttää ”eurooppalaisia” sotilaallisia rakenteita aloilla, jotka osittain astuvat liittokunnan revierille. Tämä toiminta ei tapahdu Unionin puitteissa vaan siihen ryhtyvät muutamat Ranskan ja Saksan ympärille ryhmittyvät jäsenmaat. Se ärsyttää Yhdysvaltoja ja Euroopan atlantti-henkisiä jäsenmaita, mutta siihen on jo totuttu, eikä se järkytä liittokunnan asemaa.

Kylmän sodan päätyttyä eurooppalaisten jäsenmaiden vaikutusvalta Natossa on lisääntynyt merkittävästi. Sitä onkin mahdollista lisätä nyt, kun Yhdysvallat vastoin käymistensä jälkeen on kenties halukkaampi kuuntelemaan liittolaisiaan. Yhdysvallat ja EU tarvitsevat toisiaan demokraattisten arvojen ja konkreettisten etujensa puolustamiseksi maailmassa, jonka kehityksen dynamiikka näyttää siirtyvän muualle.

□

Eurooppalaista turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa Afrikassa

Vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa Afrikka mainitaan parikymmentä kertaa. Siinä todetaan muun muassa, että Afrikan kehitys ja vakaus kuuluvat unionin välittömiin turvallisuusasetuihin. Esiin tuodaan myös Afrikan unionin AU:n kriisinhallintakyvyn kehittämisen tärkeys. Jo vuoden 1995 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko itse asiassa hieman pohjusti uutta ajattelua toteamalla, että selkaukset ja uhat kansainväliselle turvallisuudelle Euroopan lähialueilla - kuten Afrikassa - heijastuvat monin tavoin myös Eurooppaan.

Miksi Afrikka on niin keskeinen EU:n yhteisessä turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa? Uhkaako Afrikka Euroopan turvallisuutta? Vai taktikoidaanko yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisessä etsiskelemällä ”helppoa” kohdetta, josta muut toimijat eivät olisi kiinnostuneita, ja korostetaanko omia, vähäisiäkin operaatioita oman kansainvälisen imagon kiillottamiseksi?

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta Afrikka on vielä uusi ja tuntematon maanosa. Euroopan unionille kokonaisuutena se ei kuitenkaan ole outo. EU:n kriisinhallintaoperaatioiden välitön haaste onkin luonteeltaan unionin sisäinen: miten nivotaan yhteen turvallisuuspolitiikan ja unionin muiden ulkosuhteiden tarpeet ja asialistat? Toisen haasteen asettavat muut toimijat. EU ei todellakaan ole Afrikassa yksin: sen pitää toiminnassaan ottaa huomioon ainakin mantereiden omat organisaatiot, YK ja Nato.

EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) myötä Suomen turvallisuuspolitiikan kenttä on huomattavasti laajentunut, ei vain oman maan, vaan myös oman maanosan ulkopuolelle. Erityisesti Afrikka nousee nyt esiin tuon tuostakin: esimerkiksi EU:n taisteluosastojen todennäköisenä kohdealueena pidetään Afrikkaa.

Sotilasoperaatiot Kongossa ja Sudanissa

Unionin tähänastisista 15 kriisinhallintaoperaatiosta neljä on ollut sotilasoperaatioita, ja niistä kaksi Afrikassa. Kesän 2003 operaatio Artemis Kongon demokraattisessa tasavallassa oli EU:n ensimmäinen sotilaallinen kriisinhallintaoperaatio Euroopan ulkopuolella. Operaatio pohjusti YK:n ja EU:n uutta yhteistyötä; se perustui YK:n pääsihteerin pyyntöön ja vaikutti myös taisteluosastokonseptin kehittymiseen. EU:n tehtävänä oli rauhoittaa Bunian aluetta, jotta YK voisi jatkaa omaa rauhanturvaoperaatiotaan. Operaatio osoitti EU:n pystyvän paitsi itsenäiseen, myös nopeaan päätöksentekoon ja toimintaan. Yhteisymmärryksestä ja joustavuudesta kertoi se, ettei ulkoministereiden tarvinnut kokoontua, vaan ministerineuvoston muut kokoonpanot (oikeus- ja maatalousministerit) päättivät operaatiosta.

Toinen sotilaallinen operaatio Afrikan mantereella on ollut Afrikan unionin AMIS II-operaation tukeminen Sudanissa. AMIS-operaatioissa oli kyse tulitaukosopimuksen valvonnasta.

AMIS II pyrkii konfliktin osapuolten keskinäisen luottamuksen lisäämiseen, siviilien suojeluun ja humanitaarisen tilanteen parantamiseen. Sitä tuetaan mm. siviilipoliisien kouluttamisella, sotilasteknisellä avulla ja koulutuksella sekä tarvittaessa ilmatilan valvonnalla. Kyseessä onkin yhdistetty siviili- ja sotilasoperaatio. Parhailaan tutkitaan käytännön mahdollisuuksia uuteen operaatioon Kongossa, jonne YK on pyytänyt apua myöhemmin tänä vuonna järjestettävien vaalien turvaamiseksi.

EU:n monimuotoinen läsnäolo

EU on aloittanut Afrikassa myös siviilikriisinhallintaoperaatioita. Huhtikuusta 2005 sillä on ollut Kinshasassa maan hallituksen pyynnöstä 30 hengen poliisioperaatio (EUPOL Kinshasa), jossa komissio on mukana, samoin kuin YK yhteistyökumppanina. Operaatio EUS-EC-RD Congo on puolestaan viime kesäkuusta lähtien auttanut kahdeksan asiantuntijan voimin Kongon turvallisuussektorin uudistamisessa. Samalla

EU on tukenut elokuusta alkaen Afrikan unionin siviilipoliisioperaatiota (AMIS II CIVPOL) Sudanin Darfurissa; 16 poliisin tehtäviin on kuulunut muun muassa koulutus.

Afrikan tekee EU:lle keskeiseksi siirtomaahistoria mutta myös maantieteellinen läheisyys. Afrikka ei ole Euroopasta kovinkaan kaukana, Gibraltarin salmen kohdalla 14 kilometrin päässä. Pohjois-Afrikan valtiot kuuluvatkin Unionin naapurisuuspolitiikan piiriin. Turvallisuuden lisääminen lähialueilla on myös yksi EU:n turvallisuusstrategian tavoite. Epävakaus ja konfliktit Afrikassa voivat yhdessä esimerkiksi siirtolaisuuden tai asekaupan kanssa epäsuorasti uhata myös Euroopan turvallisuutta, mutta ennen muuta ne uhkaavat maanosan omaa kehitystä ja samalla EU:n tavoitteiden toteutumista esimerkiksi ihmisoikeuksien turvaamisessa ja köyhyyden vähentämisessä.

Siinä missä taisteluosastot ovat vain pieni osa EU:n kriisinhallintakykyä, ovat myös EU:n tähänastiset operaatiot Afrikassa olleet vain pieni osa Afrikan ja Euroopan välisten suhteiden kokonaisuutta. EY:tä ja Afrikan maita ovat jo 1960-luvulta yhdistäneet laajat kauppasopimukset, joihin ajan myötä on sisällytetty enemmän myös poliittista vuoropuhelua. Komissio on näissä suhteissa merkittävä toimija myös kehityspolitiikkansa kautta. Viime joulukuussa hyväksytty EU:n Afrikkastrategia puhuu jo strategisesta kumppanuudesta ja korostaa EU:n suoraa tukea AU:lle, alueellisille ja YK:n hankkeille Afrikassa, myös taisteluosastot mainiten.

Afrikan kriisinhallinnan ensimmäinen haaste onkin se, että EU on Afrikassa läsnä samanaikaisesti monessa eri muodossa, eivätkä sen oikea ja vasen käsi aina tunnu kuuluvan samaan vartaloon. Kehitysyhteistyö monine muotoineen, humanitaarinen apu, kauppapolitiikka ja poliittinen dialogi kuuluvat EU:n ylikansalliseen puoleen, Euroopan yhteisön eli ns. ykköspilarin piiriin ja siten komission vastuulle. Komissio kehittää aktiivisesti myös omaa nopeaa kriisinhallintavalmiuttaan ja operaatioiden rahoitusmahdollisuuksia. Sotilaallinen kriisinhallinta taas on kakkospilarin hallitustenvälistä toimintaa.

Hanna Ojanen
PhD, Erikoistutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan haasteet

EU:lla on periaatteessa hyvät edellytykset sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan yhteen nivoutumiselle. Kokonaisvaltaista kriisinhallintaa voivat kuitenkin haitata myös EU:n pilarijakoon liittyvät rahoitusongelmat. Käytännössä lähes kaikki yhteiset ulkosuhteiden hoitoon tarkoitetut varat kuuluvat ykköspilarin piiriin. Kakkospilarin YUTP-budjetti on siitä vain prosentin luokkaa, 62 M euroa vuonna 2005. YUTP-budjetti on tarkoitettu toimiin, joilla ei ole sotilaallista tai puolustuksellista merkitystä, kuten siviilikriisinhallintaan. Sotilaallisesti tai puolustuksellisesti merkittäviä hankkeita, esimerkiksi sotilaallista kriisinhallintaa, rahoittavat jäsenmaat suoraan. Kriisinhallinnan rahoituksen turvaamiseksi on perustettu erityinen EU:n Afrikan rauhanrahasto (Afrikan Peace Facility). Sen kautta osoitettiin vuonna 2004 kaikkiaan 250 miljoonaa euroa Euroopan kehitysrahastosta Afrikan kriisinhallintakyvyn parantamiseen AU:n harkinnan mukaisesti. Tämä herätti vilkkaan keskustelun siitä, voiko kehitysapuvaroja käyttää sotilaalliseen kriisinhallintaan. Ehtoja asetettiin: rahaston varoilla ei esimerkiksi voida varustaa sotilaita hankkimalla aseita. Varusteet on siis saatava jostain muualta tai jonkin muun toimijan tuella.

Selkeitä rajat eivät kuitenkaan ole, sillä ykköspilarin kautta rahoitettaviin toimiin voivat kuulua myös monenlaiset selkeästi turvallisuutta edistävät toimet, kuten aseistariisunta ja miinanraivaus.

Komission ja ministerineuvoston, ylikansallisten elinten ja jäsenvaltioiden hieman keinotekoisesti toisistaan erotetut roolit erilaisissa toimintamuodoissa hidastavat EU:n uuden sotilaallisen ulottuvuuden sulautumista osaksi unionia. Samalla uusi ulottuvuus on osaltaan ehkä vauhdittamassa pilarijaton murtumista. Kestää aikansa, ennen kuin yhteisymmärryksen turvallisuus- ja kehitystavoitteiden yhdistämisestä päästään. Siihen suuntaan pitäisi kuitenkin olla menossa. Kuten EU:n ja Afrikan maiden suhteita säätelevä Cotonoun sopimus korostaa, turvallisuus on kehityksen edellytys.

Toinen haaste ovat muut toimijat. EU:lle keskeistä on pyrkimys edesauttaa Afrikan konfliktien ennaltaehkäisyä, hallintaa ja ratkaisua vahvistamalla ja kehittämällä Afrikan maiden ja järjestöjen omaa kriisinhallintakykyä. Tämä voi olla myös vaihtoehto tai täydennys sen omille operaatioille. EU:n toimintasuunnitelma Afrikan rauhan ja turvallisuuden tukemiseksi marraskuulta 2004 korostaa Afrikan oman toimintakyvyn vahvistamista, koulutusta, varustamista, operaatioiden tukemista sekä YTPP:n neuvonta- tai muita operaatioita AU:n tai YK:n operaatioiden yhteydessä. Afrikan unioni on käynnistänyt omia kriisinhallintaoperaatioita Burundissa ja Sudanissa. Afrikan valmiusjoukot (African Standby Force, ASF) toivottaisiin saatavan toimintavalmiiksi vuonna 2010. Niihin kuuluisi viisi alueellista prikaatia. Joukkojen henkilöstömäärä olisi yhteensä 15 000. Kyseessä eivät olisi yksinomaan sotilasjoukot, vaan niihin liittyisi myös siviilipoliiseja sekä ihmisoikeus- ja hallinnon asiantuntijoita.

Afrikka kiinnostaa muitakin

Afrikka ei kiinnosta ainoastaan EU:ta, vaan myös esimerkiksi Kiinaa ja Yhdysvaltoja. YTPP:n alkuvaiheessa ehkä vielä ajateltiin, että Afrikka voisi olla luonteva maanosa eurooppalaisille operaatioille sen tähden, ettei Yhdys-

Security and Defence

- Viestijärjestelmät, tutkatuotteet ja häirintäjärjestelmät
- Langattomien tiedonsiirtoratkaisujen ja tuotteiden kehityspalvelut
- Ohjelmistoradioalustat ja aaltomuotokehitys
- Matkapuhelinverkko- ja päätelaite-ratkaisut sekä asiakassovellukset
- Mikroaaltosovellukset ja älykkäät antenniratkaisut
- Vaativan elektroniikan piensarja-valmistus ja huoltopalvelu

www.elektrobit.com/security
security@elektrobit.com

Suomalaiset johtajat luottavat koulutuksessa Puolustusvoimiin ja JTO:hon.

Koulutus- ja kehityspalvelut
kaikille työelämän osa-alueille.

JTO | JOHTAMISTAIDON
OPISTO

Österbyntie 617, 02510 Oitmäki, puh. (09) 8562 8200, www.jto.fi

Kongo demokratoituu. Vaalimateriaalia jaetaan monin eri keinoin. Kuva Bil Tchagbele Monuc.

valloilla ollut siellä erityisiä intressejä. Näin tuskin on. Afrikan nähdään kuuluvan Yhdysvaltain elintärkeiden kansallisten etujen piiriin yhtäältä luonnonvarojen, toisaalta terrorismin takia. Yhdysvallat tuo noin 16% öljystä Afrikasta, ja osuuden odotetaan lähivuosina kasvavan neljännekseen. Arveltu yhteys heikkojen tai romahtaneiden valtioiden ja terrorismin välillä näyttää lisäävän tarvetta sotilaalliseen läsnäoloon mantereella. Myös Naton läsnäolo Afrikassa perustuu osin kollektiiviseen puolustukseen terrorismia vastaan. Sen Välimeren merenkulkua valvova operaatio ”Active Endeavour” on liittouman mukaan artikla 5:n mukaista puolustusta, johon ryhdyttiin vuoden 2001 syyskuussa Yhdysvaltoihin kohdistuneiden terrori-iskujen seurauksena. Nato on myös kiinnostunut tiivistä suhteista Pohjois-Afrikan maihin.

Natoa suuntaa Afrikkaan myös EU:n kehityksen seuraaminen. On esitetty sellainenkin tulkinta, että Nato on pitänyt EU:n kasvavaa kiinnostusta Afrikkaa kohtaan pyrkimyksenä autonomiaan ja jonkinlaiseen yksinoikeuteen. Siksi se on vastannut ilmoittamalla olevansa itse kiinnostunut operaatioista Afrikassa. AU on pyytänyt

apua operaatioihinsa sekä EU:lta että Natolta, ja Nato onkin kouluttanut AU:n upseereita. AMIS II:n tukena Nato on toiminut EU:n kanssa rinnakkain; EU:n Artemis-operaatioissa Natolla ei ollut roolia. Järjestöjen välinen Berliini plus-sopimusten mukainen yhteistyö ei näytä vielä konkretisoituneen.

Toimijoita on siis paljon. Monet ovat kiinnostuneita esimerkiksi Afrikan maiden turvallisuussektorien uudistamisesta, niin järjestöt kuin yksittäiset maatkin. Niiden tavoitteet ja toimintaperiaatteet eivät välttämättä ole yhtenevät, eikä koordinaatio ole helppoa. EU:lla onkin pohdittavanaan paitsi se, miten se itse haluaa toimia, myös se, millä lailla ja missä määrin se voi tehdä yhteistyötä muiden kanssa.

Sotilaallinen kriisinhallinta poikkeuksellinen toimintamuoto

EU:n uutta sotilaallista kriisinhallintaa on kritisoitu esimerkiksi siitä, että Afrikan-operaatioissa olisi ensisijaisesti kyseessä EU:n omien tarpeiden edistäminen, ei niinkään kriisien estäminen tai hallinta sinänsä, tai että sotilaallisen voiman käyttö olisi nyt korostumassa

muiden keinojen kustannuksella. EU:n toiminnassa heijastuu kuitenkin realistinen varovaisuus. EU:n jäsenmaat tuntuvat ymmärtävän hyvin, ettei Afrikka ole Balkan. Esimerkiksi Saksa onkin ollut pidättyväinen sotilasoperaatioiden ja erityisesti oman osallistumisensa suhteen. Se vastusti aluksi myös Artemis-operaatiota, ja saattaisi nyt olla kannattamassa poliisivoimavaroihin turvautumista Kongon vaalien rauhoittamisessa esimerkiksi saksalaisranskalaisen taisteluosaston käytön sijaan. Suomikaan ei osallistunut EU:n ensimmäiseen sotilaalliseen Afrikan-operaatioon. Taisteluosastojen myötä se voi olla seuraavassa mukana. Sitä ehkä kuitenkin odotetaan jonkin aikaa. Sotilaallinen kriisinhallinta on unionin Afrikan-politiikan kokonaisuudessa lopulta kuitenkin poikkeuksellinen toimintamuoto. □

Eurooppalainen Nato

Tätä päivää vai tulevaisuutta?

Presidentinvaalien yhteydessä käytyä turvallisuuspoliittista keskustelua väritti kysymys siitä, onko Nato eurooppalaistumassa. Joidenkin mielestä eurooppalainen Nato on satuolento, jota ei ole olemassa, toiset taas katsoivat, että Nato on pikemminkin muuttumassa globaaliksi turvallisuusjärjestöksi. Kuten niin usein suomalaisessa keskustelussa käy, eurooppalaisesta Natosta tuli iskulause, jonka puolesta ja vastaan otettiin kantaa ilman, että olisi välttämättä tarkennettu sitä, mitä Naton eurooppalaistumisella oikein tarkoitetaan. Itsestään selvää ei pitäisi olla senkään, että Naton mahdollinen eurooppalaistuminen olisi Suomen kannalta pelkästään myönteistä.

Tuomas Forsberg
Professori

Naton eurooppalaistumisessa on karkeasti ottaen kysymys kahdesta asiasta: päätöksenteosta ja sotilaallisesta taakanjaosta. Eurooppalaistuminen voi siis tarkoittaa yhtäältä sitä, että eurooppalaisten asema Naton päätöksenteossa vahvistuu tai toisaalta sitä, että ne ottavat enemmän vastuuta Naton kollektiivisesta puolustuksesta ja sotilaallisista operaatioista. Vaikka nämä kaksi ulottuvuutta on syytä erottaa, on selvää, etteivät ne ole erillisiä vaan vaikuttavat toisiinsa: eurooppalaisten asema päätöksenteossa voi vahvistua vain mikäli eurooppalaiset vahvistavat myös sotilaallista panostaan suhteessa Yhdysvaltoihin ja päin vastoin.

EU:n tavoitteena ei kuitenkaan ole rakentaa samanlaista sotilaallista voimaa kuin Yhdysvalloilla. EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittymisestä huolimatta eurooppalaiset

eivät myöskään muodosta Natossa mitään omaa erillistä blokkia. Ollaan siis vielä kaukana siitä tilanteesta, että Natossa olisi yhtenäinen eurooppalainen pilari Yhdysvaltojen rinnalla. Täysin eurooppalaista Natoa ei kukaan edes pyrikään rakentamaan, koska koko liittouman ytimessä on nimenomaan muodostaa side Yhdysvaltojen ja Euroopan välille.

Naton eurooppalaistumisesta voidaan puhua

Kollektiivisen puolustuksen osalta se näkyy amerikkalaisten joukkojen radikaalina supistamisena Euroopassa. Kylmän sodan aikaisesta 300 000 miehestä on tultu noin 100 000 miehen vahvuuteen ja suunnitelmissa on vähentää näitä joukkoja vielä noin puolel-

la. Naton käymässä Kosovon sodassa Yhdysvallat oli pääosassa, mutta Naton nykyisissä kriisinhallintaoperaatioissa eurooppalaisten panos on ollut paljon mittavampi kuin amerikkalaisten. Esimerkiksi Kosovossa olevista 17 000 hengen vahvuisista joukoista vain yksi kymmenesosa on nykyään amerikkalaisia. Afganistanissa 8000 hengen ISAF-operaatioissa amerikkalaisia on mukana vain 150 (tosin niiden määrää on suunniteltu lisättävän). Myös näiden Nato-operaatioiden johtovastuu on eurooppalaisilla. Bosniassa Naton operaatio siirrettiin vuonna 2004 EU:n vastuulle ja paikalle jäi vain pieni Nato-yksikkö, joka keskittyi terrorismin vastaisiin toimiin.

Naton 25 000 miehen vahvuisten nopean toiminnan joukkojen (NRF) on myös tarkoitus koostua eurooppalaisista sotilaista. Näin eurooppalaiset voisivat jatkossa antaa isomman panoksen

Naton globalisoituessa kysymykset kulttuureista nousevat tärkeiksi. Kuva Reuters.

myös entistä vaativampiin kriisinhallintaoperaatioihin. Nopean toiminnan joukkojen kokoaminen on ylipäättään väline modernisoida eurooppalaisia joukkoja.

Yhdysvaltojen kannalta tässä kehityksessä ei ole ollut mitään erityistä ongelmaa, sillä Washingtonin näkökulmasta tärkeimmät operaatiot ovat olleet Natosta erilliset ”Operaatio Irakin vapaus” Irakissa ja ”Operaatio kestävä vapaus” Afganistanissa, joihin se on halunnut keskittää voimansa. Näihin operaatioihin monet eurooppalaiset liittolaiset ovat osallistuneet, mutta pääosa niiden sotilaallisesta panoksesta ja niiden johto ovat olleet Yhdysvaltojen vastuulla. Monien eurooppalaisten on sotilasteknologisen kuilun vuoksi vaikeasta edes käydä amerikkalaisten kanssa samaa sotaa. Esimerkiksi Irakissa on noin 150 000 amerikkalaista ja noin 20 000 liittolaisten sotilasta, joista hieman alle 15 000 Euroopasta. Afganistanissa taas on noin 18 000 amerikkalaista ja noin 3000 liittolaisten sotilasta Naton ulkopuolisessa operaatiossa.

Onko siis niin, että Naton eurooppalaistuminen on koskenut sen sotilaalli-

sia operaatioita ilman, että Yhdysvallat olisi kuitenkaan antanut eurooppalaisille riittävää poliittista sanansijaa? Eurooppalaistuminen ei ehkä ole näkynyt Naton päätöksenteossa ja komentorakenteissa samalla tavalla kuin Naton operaatioissa, sillä perusrakenteita on hankala muuttaa. Eurooppalaiset tekevät keskenään yhteistyötä enemmän kuin kylmän sodan aikana, mutta silti mitään yhtenäistä eurooppalaista rintamaa Naton sisällä ei ole olemassa, mikä nähtiin hyvin mm. Irakin sodan aikana. Eräät eurooppalaiset ovat halunneet muuttaa komentojärjestelmiä enemmän eurooppalaiseen suuntaan, mutta asia on ainakin toistaiseksi vielä sen verran arka, että esimerkiksi Naton Euroopan joukkojen komentajuus säilynee jatkossakin amerikkalaisilla, kun taas liittouman pääsihteeri pysyy eurooppalaisena. Käytännössä Yhdysvalloilla on edelleen keskeinen asema Naton päätöksenteossa, mikä näkyy aloitteellisuutena Naton uudistusten suhteen ja Yhdysvaltojen kansallisen komentorakenteen rinnakkaisena käytönä monissa Naton operaatioissa. Silti Yhdysvallat ei voi päättää asioista ohi eurooppalaisten jäsenmaiden kansal-

listen hallitusten. Tammikuussa 2006 uutisoitu Hollannin epäröinti lähettää 1000 sotilasta Afganistanin rauhantomaan eteläosaan kertoo siitä, että päätöksentekovalta säilyy jäsenmaissa, vaikka operaatio olisi sinänsä hyväksytty yhteisesti. Yhdysvallat voi yrittää painostaa maita poliittisesti, mutta sillä ei ole keinoja pakottaa jäsenmaita operaatioihin.

Eurooppalaisten näkökulmasta suurin ongelma ei olekaan siinä, että Nato olisi päätöksentekorakenteeltaan liian amerikkalainen vaan siinä, että Yhdysvallat ei käytä keskeisissä turvallisuuskysymyksissä Natoa yhteisenä päätöksentekoforumina. Eurooppalaisten halukkuus kantaa isompaa vastuuta Naton kriisinhallintaoperaatioista perustuu juuri siihen ajatukseen, että vain sitä kautta voitaisiin säilyttää Yhdysvaltojen mielenkiinto Natoa kohtaan. Niin kauan kun eurooppalaiset vielä uskovat, että Yhdysvaltoja tarvitaan varmuuden vuoksi turvaamaan sotilaallisesti Euroopankin aluetta ja että sen voimavaroilla voidaan tukea eurooppalaista kriisinhallintaa, Naton ei haluta näivettyvän. Monet eurooppalaiset ovat kuitenkin selvästi valmiimpia

Sotilaalliset operaatiot sisältävät aina riskejä olivatpa ne Euroopassa tai Euroopan ulkopuolella. Kuvassa ISAF-helikopterit Afganistanin vuoristoon törmänneen siviilikoneen hyllyllä. Kuva ISAF.

kuin ennen ottamaan tämänkin riskin.

Euroopan ja Yhdysvaltojen välinen työnjako

Toimivan tasapainon löytäminen Naton päätöksenteossa ja taakanjaossa tuleekin säilymään poliittisena kiistakysymyksenä Euroopan ja Yhdysvaltojen välillä. Mitään helppoa ratkaisua ei ole olemassa, sillä erimielisyydet eivät johdu Euroopassa päätään nostaneesta anti-amerikkalaisuudesta tai Bushin unilateraalista ulkopoliitikasta vaan taustalla on jo kylmän sodan ajoilta periytynyt rakenteellinen jännite. Esimerkiksi Vietnamin sodan aikana Yhdysvallat halusi, että eurooppalaiset ottaisivat suuremman vastuun Euroopan puolustuksesta kun taas eurooppalaiset halusivat pitää Yhdysvallat sitoutuneena Eurooppaan. Tuolloin yhteinen uhkakuva oli kuitenkin selvä ja se rajoitti kiistojen luonnetta. Kylmän sodan jälkeen tilanne on muuttunut. Mitä enemmän uhkakuvat, toimintatavat ja arvot Euroopassa ja Amerikassa toisistaan erkanevat, sitä tiukemmiksi ja toistuvammiksi kiistat tulevat.

Jos Naton kriisinhallintaoperaatioissa päävastuu tulee olemaan eurooppalaisilla, niin mikä sitten on Naton ja EU:n välinen työnjako kriisinhallinnassa tulevaisuudessa. Mitään sopimusta asiasta ei ole olemassa eikä varmaan tullakaan tekemään. Eräitä käytäntöjä on jo kuitenkin muotoutunut.

Yhtäältä työnjako voidaan ajatella maantieteellisesti: mitä kauempana Euroopasta operaatiot ovat, sitä tärkeämpää on nojata Yhdysvaltojen resursseihin ja sitä todennäköisemmin operaatiot suoritettaisiin Naton lipun alla kuten Afganistanissa. EU taas keskittyisi Euroopan lähialueiden ja ainakin ranskalaisten mielestä Afrikan kriiseihin, jonne se ei haluaisi Yhdysvaltojen liiaksi tunkeutuvan. Tämä työnjako veisi Natoa enemmän 'globaalin Naton' suuntaan, sillä tällaisiin kriiseihin keskittyvästä Natosta olisi loogista tehdä myös jäsenkunnaltaan entistä globaalimpi: yhteistyösuhteita ollaankin kehittämässä mm. Australian, Japanin ja Korean kanssa. Vastaväitteenä tälle työnjaolle voidaan kenties esittää se, että EU voisi monissa maailman kriiseissä olla ainakin nykyisessä

maailmantilanteessa sittenkin neutraalimpi väliintulija kuin Yhdysvaltoihin assosioitu Nato.

Toisaalta työnjakoa voidaan hahmotella niinkin, että sotilaallisesti vaativimmat operaatiot myös Euroopassa ja sen lähialueilla kuuluisivat Natolle ainakin niin kauan kun EU:n kriisinhallintakyky on vielä kehitteillä ja vajavainen. Esimerkiksi Kosovon tilanteen kärjistyminen saattaisi olla edelleenkin liian vaativa haaste EU:n hoidettavaksi. Yhdysvaltojen halukkuus sitoutua Kosovon tilanteen jälkihoitoon tulee todennäköisesti olemaan testi siitä, tuleeko Natolla vielä olemaan mielekästä roolia kriisinhallintaoperaatioissa Euroopassa. Raja operaation vaativuuden suhteen on kuitenkin häilyvä ja on hyvä pitää mielessä, että Natoa ei kuitenkaan pystytä (tai ei haluta) käyttämään kaikkein vaativimpiin ja samalla kiistanalaisimpiin operaatioihin vaan niitä varten Yhdysvallat kokoaa varmasti jatkossakin oman halukkaiden koalition.

Työnjakoa on pohdittu siltäkin kannalta, että Nato olisi jotenkin primäärimpi toimija EU:hun verrattuna: EU

hoitaisi ottaisi hoitaakseen tai ainakin harkittavakseen ne operaatiot, jotka eivät jostain syystä soveltuisi Natolle. Tällaista suhdetta ehdotti muun muassa Saksan liittokansleri Angela Merkel puhuessaan Münchenin turvallisuuskonferenssissa helmikuussa 2006. Hierarkiaa järjestöjen välille tuskin silti pystytään muodostamaan, sillä riittävän monet eurooppalaiset eivät halua antaa Natolle etusijaa päättäjä, mitkä operaatiot kuuluisivat sille ja mitkä EU:lle. Esimerkiksi EU:n Kongon operaatio vuonna 2003 suoritettiin ilman, että asiaa olisi ensin käsitelty Natossa.

Eurooppalaistuminen ja globalistuminen rinnakkain

Yhdysvaltojen sotilaallista läsnäoloa Euroopassa on Suomessa pidetty toivottavana siitä riippumatta haluammeko me itse liiton jäseniksi tai emme. Suomen kannalta on tietysti hyvä, että eurooppalaisten ääni kuuluisi Naton kautta myös Washingtonissa. Jos Natoon muodostuisi yhtenäinen eurooppalainen rintama, voisivat eurooppalaiset saada paremmin läpi omia näkemyksiään esimerkiksi kriisinhallinnassa mutta se edellyttäisi eurooppalaisilta myös entistä suurempaa sotilaallista panostusta. Toisaalta se

Naton tavoitteena on toimia ennakoivasti jäsenmaidensa alueiden ulkopuolella. Kuva Kunduzin kaupungista Afganistanista. Kuva ISAF.

ei välttämättä takaisi meille tärkeiden pohjoisten alueiden turvallisuuskysymysten huomioon ottamista nykyistä paremmalla tavalla. Suomalaisten ja ruotsalaisten poissaolon vuoksi agendan ajaminen jäisi Baltian maiden sekä Norjan ja Tanskan harteille, joilla on perinteisesti ollut suhteellisesti enemmän vaikutusvaltaa Washingtonissa kuin Brysselissä. Tässä mielessä Naton eurooppalaistuminen antaisi Suomelle selkeän perustan harkita jäsenyyttä.

Naton toimintakyky riippuu tulevaisuudessakin siitä, että se on eurooppalaisia ja amerikkalaisia yhdistävä ja molempia hyödyttävä organisaatio. Monessa suhteessa Nato on eurooppalainen jo nyt eikä se voi ainakaan kriisinhallinnan osalta enää kovin paljon eurooppalaisemmaksi tulla. Siksi eurooppalaistumisen vastapainona tulee myös olemaan Naton globalisoituminen, mikä näkyy ei vain uusien tehtävien vaan myös uusien kumppanien hakemisena eri puolilta maailmaa. Vaikka eurooppalainen ja globaali Nato helposti ymmärretään toistensa vastakohtina, ne eivät ainoastaan voi vaan niiden jopa täytyykin elää päällekkäin, mikäli Naton halutaan säilyttää paikansa keskeisenä turvallisuusjärjestönä jatkossakin.

Kirjoittaja hoitaa maailmanpolitiikan professuuria Helsingin yliopistossa. □

Ranskalaiset sotilaat partioivat Naton johtamassa ISAF-operaatiossa Afganistanissa. Kuva ISAF.

Kokonaisuusmaanpuolustuksen yhteensovittaminen

Verkottuvan yhteiskunnan henkivakuutus

Turvallisuusympäristön muuttuminen

Uhkien monimuotoistuminen, kansallinen ja kansainvälinen keskinäisriippuvuuden lisääntyminen sekä osin näihin liittyen yhteiskunnan haavoittuvuuden lisääntyminen pakottavat viranomaiset kiinnittämään yhä enemmän huomiota yhteiskunnan kriittisten toimintojen ja niihin liittyvien kohteiden suojaamiseen. Kansallisen suvereniteettimme ja kansalaistemme suojaaminen edellyttävät lisääntyvässä määrin myös elintärkeiden toimintojen turvaamista. Alueiden ja kohteiden suojaamisen rinnalle, siis rinnalle ei tilalle, on selvästi noussut tarve turvata myös yhteiskunnan elintärkeät toiminnot.

Turvallisuushkat ovat keskenään yhä syvemmin sekoittumassa, työntämissä lonkeroitaa toistensa lomaan. Raja sotilaallisten ja ei-sotilaallisten uhkien ja keinovalikoimien välillä on hämärtynyt. Uhkien kategorisoiminen joko sisäisiin tai ulkoisiin on yhä keinotekoisempaa. Kriisien hallinta ja jälkihoito ei useinkaan ole mahdollista puhtaasti joko sotilaallisin tai ei-sotilaallisin toimenpitein ja voimavaroin.

Mitä vaatimuksia edellä lyhyesti kuvattu turvallisuusympäristön muuttuminen sitten asettaa suomalaiselle turvallisuusratkaisulle? Keskeisimpinä haasteina lienevät valtion kyky reagoida tapahtumiin ja mahdollisiin ennusmerkkeihin riittävän ajoissa sekä kyky keskittää kaikki mahdolliset, niin kansalliset kuin kansainvälisetkin voimavarat, tilanteen hallintaan ja haitallisten jälkiseurausten minimointiin. Kaikkein

Kokonaisuusmaanpuolustus on kansallista turvallisuusratkaisuumme toteuttava toimintamalli. Siihen liittyvien toimien yhteensovittaminen on säädetty puolustusministeriön tehtäväksi. Vastattaessa tämän päivän uhkiin tarjoaa kokonaisuusmaanpuolustus toimivan ja kustannustehokkaan työkalun. Uhkakuvien muuttuessa yhä moniulotteisemmiksi on toimintamallimme käyttökelpoisuus vain lisääntymässä.

tähän kuuluu luonnollisesti toimiva kriisiviestintä ja harjoittelu. Kokonaisuuden hallinta edellyttää kuitenkin toimivaa koordinoitua alustaa.

Kokonaisuusmaanpuolustuksen käsite

Määritelmän mukaan ”kokonaisuusmaanpuolustuksella tarkoitetaan kaikkia niitä sotilaallisia ja siviilialojen toimia, joilla turvataan valtakunnan itsenäisyys sekä kansalaisten elinmahdollisuudet ja turvallisuus ulkoista, valtioiden aiheuttamaa tai muuta uhkaa vastaan”.

Määritelmä on erittäin kattava. Se sisältää kaikki kuviteltavissa olevat uhkatyypit sekä kaikki mahdolliset niiden varalta ja hallitsemiseksi tehtävät toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä niin valtakunnan kuin sen kansalaistenkin turvaamiseksi. Näiltä osin kokonaisuusmaanpuolustus terminä kattaa kaiken sen, jota nykyinen turvallisuusympäristön hallinta edellyttääkin.

Jokaisella hallinnonalalla on kokonaisuusmaanpuolustukseen liittyviä tehtäviä.

Edellä todetun perusteella voidaan siis selkokielellä todeta, että kokonaisuusmaanpuolustus tarkoittaa sellaista valtiota tai sen kansalaisia koskevaa toimintamallia, jossa niin uhkia, niihin liittyvää varautumista harjoitukseen kuin varsinaisia kriisitilanteen hallinnassa tarvittavia toimenpiteitä tarkastellaan aina kokonaisuutena. Tämä on kokonaisuusmaanpuolustuksen yhteensovittamista.

Yhteensovittaminen - mitä se on?

Valtionhallinnossa yhteensovittaminen liittyy aina päätöksenteon valmisteluun. Varsinaiset päätökset, yhteensovittamisen jälkeen tai sen kuluessa, tekee aina toimivaltainen viranomainen sen mukaisesti, mitä asiasta on säädetty. Näin ollen yhteensovittavan tahon määrittämisen eräänä tavoitteena on tilanteiden hallintaan liittyvän päätöksenteon tukeminen siten, että voimavarojen käyttö on kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisinta.

Kokonaisuusmaanpuolustus-termin ensimmäinen osa ”kokonaisuus” pitää si-

sällään tarpeen rakentaa ja käyttää mekanisme, jotka mahdollistavat toimien kokonaisvaltaisen käsittelyn. Tällaisen mekanismin on oltava lain-säädännössä säädetty tai ainakin kaikkien hyväksymä ja harjoiteltu. Kokonais-etuliite siis jo sellaisenaan edellyttää toimien yhteensovittamista.

Yhteensovittamisen perimmäinen tarkoitus on hakea tarvittavaan toimintaan liittyviä synergiaetuja periaatteella ”1+1=3”. Tarkoituksena on siten rakentaa kokonaisjärjestelmä, jossa lopputulos on enemmän kuin yksittäisten osien summa. Käytännössä tämä tarkoittaa päällekkäisen toiminnan välttämistä sekä toisaalta vielä huolehtimattomien tehtävien tunnistamista ja vastuuttamista.

Yhteensovittaminen käytännössä

Käytännön tasolla kokonaisuomaisuuden yhteensovittaminen lähtee liikkeelle yhteisen foorumin tarjoamisesta eri osapuolille. Tämä voi tarkoittaa joko osaa tai kaikkia hallinnonaloja sekä tapauksesta riippuen myös elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen edusta.

Yhteensovittamisesta vastaavan on varmistuttava, että asioiden käsittelyssä käytettävä terminologia on yhteisesti hyväksyttyä ja ymmärrettyä. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä tämän merkitys on alati kasvava. Eri-laisista toiminta- ja muista vastuista sovit- taessa terminologian yksiselitteisyys on ehdoton vaatimus. Kriisijohtami- ssa kysymys on usein ihmishenkien pelastamisesta.

Suomalaiseen pragmaattiseen asioiden käsittelyyn liittyä, että sovitaan menettelytavat vastuutettujen asioiden toimeenpanon seurannasta sekä mahdollisesti tarvittavasta harjoittelusta. Seurannalla kaikkia osapuolet, jälleen yhteisen pöydän ääressä, voivat varmistua, että asiat on yhtäältä ymmärretty oikealla tavalla sekä toisaalta toimenpiteet on kullakin taholla toteutettu sovitusti. Yhteisesti sovitut seurantamekanismit toimivat voimakkaana motivaatiolähteenä kaikelle toiminnalle.

Tämän päivän mediamaailmassa ovat viestintään liittyvät yhteensovittamisen tarpeet nousseet yhä keskeisem-

Pertti Hyvärinen

miksi. Sanotaan, että jokainen kriisi on myös tiedotuskriisi. Kriisitilanteiden hallintaan sisältyy usein useamman kuin yhden hallinnonalan vastuulle kuuluvia toimia. Näin intressejä ja myös velvollisuuksia asioista tiedottamiseen on usealla. Mitä selkeämpi kokonaiskuva niin tilanteesta kuin eri tahojen toimenpiteistä halutaan kansalaisille jakaa, sitä tärkeämpää on sopia tiedotukseen liittyvistä vastuista ja varmistaa usealta eri taholta jaettavan tiedon sisällöllinen yhtenäisyys. Kansalaisten näkökulmasta ei voitane hyväksyä tilannetta, jossa yksi virasto toteaa asioiden olevan hallinnassa ja toinen niiden olevan hallitsemattomia.

Muita yhteensovittamiseen liittyviä toimenpiteitä ovat muun muassa

- Varautumisen perusteena tarvittavista yhtenäisistä skenaarioista tai uhkamalleista sopiminen
- Poikkihallinnollisiin hankkeisiin liittyvien asioiden ja vastuiden sopimisen edistäminen
- Varautumiseen liittyvien tarvittavien painopisteiden joko toiminnallinen tai ajallinen sopiminen sekä
- Varautumista ja kriisitilanteiden hallintaa käsittelevien poikkihallinnollisten ohjausasiakirjojen valmistelu.

Kriisitilanteissa ja ääritapauksessa valtakunnan jouduttua poikkeusoloihin, muuttuvat luonnollisesti myös

yhteensovittamisen kohteet. Valtioneuvoston tasolla niistä aiemmin mainittujen lisäksi ovat tärkeimpinä

- Tilannekuvaan liittyvän yhteisen ymmärryksen varmistaminen toimijoiden kesken
- Tilanteen edellyttämien toimenpiteiden koordinointi sekä tähän liittyvät virka-apujärjestelyt
- Valmiuslain perusteella säädettävien lisätoimivaltuustarpeiden kokonaisvaltaisen käsittely
- Valtion lisätalousarvion käsittely sekä
- EU- ja ulkosuhteiden ylläpitoon liittyvien vastuiden ja aikataulujen täsmentäminen.

Kokonaisuomaisuuden yhteensovittamisen edut

Kokonaisuomaisuuden malli on edelleen, alati muuttuvassa turvallisuusympäristössä ajantasainen toimintamalli. Voidaan jopa väittää, että mitä enemmän eri turvallisuusympäristön ulottuvuudet ja käsitteet sekoittuvat keskenään, sitä toimivammaksi kokonaisuomaisuuden toimintamalli osoittautuu. Tältä suunnalta ei siis aina- kaan ilmene tarvetta muuttaa toimintamalliamme.

Kukaan ei pysty ennakoimaan seuraavan kriisin luonnetta, tapahtumapaikkaa eikä aikaa. On varauduttava siihen, että tilanteen hallinnasta kokonaisuomaisuuden kantava hallinnonala selviää vasta tapahtuneen perusteella. Samoin on varauduttava siihen, että tilanteen hallinnassa eri viranomaisilta tarvittavat voimavarat voidaan täsmällisesti tunnistaa vasta tapahtuneen perusteella. Kokonaisuomaisuuden mukainen toimintamalli mahdollistaa sekä johtamisvastuun että voimavarojen tarkoituksenmukaisen määrittämisen.

Veronmaksajien varojen käytössä on oleellista, että hallinnon eri alojen varautumisessa ei rakenneta päällekkäisiä järjestelyjä ja toisaalta ei jätetä kriittisiä alueita hoitamatta. Nämä voidaan estää sovitamalla toimet yhteen riittävän ajoissa.

Kokonaisuomaisuuden yhteensovittaminen on kustannustehokas ja toimenpiteiden kattavuuden

varmistava toimintamalli.

Jo varautumiseen liittyvässä valmiussuunnitteluvaiheessa alkaneella hallinnonalojen välittömällä yhteistoiminnalla on saavutettavissa useita etuja. Työssä mukana olevat oppivat tuntemaan muiden hallinnonalojen erityispiirteet ja -tarpeet samoin kuin kultakin taholta tarvittaessa käyttöön saatavat voimavarat. Samalla ne henkilöt, jotka mahdollisen kriisin sattuessa osallistuvat toimintoja yhteensovittavien elinten kokouksiin, oppivat tuntemaan toisensa ja työskentelemään yhteisten päämäärien edellyttämällä tavalla. Yhdessä toimiminen hioutuu luonnollisesti edelleen erityyppisissä useita hallinnonaloja käsittävissä valmiusharjoituksissa. Yhteenhitsuilla toimintamalleilla ja toisensa tuntevilla henkilöstöllä on kyky hyvinkin nopeasti ja tehokkaasti käynnistää ja vastata kriisitilanteiden edellyttämästä toimenpiteiden koordinoinnista.

Yhteensovittavia toimielimiä

Muiden pohjoismaiden tapaan Suomessa ei ole yhtä nimettyä vastuuviranomaista, joka sovitaisi yhteen hallinnon eri alojen, elinkeinoelämän

ja kansalaisjärjestöjen toiminnan kokonaisuuspuolustuksen tehtävissä. Tarvittava toimenpiteiden yhteensovittaminen hoidetaan suomalaisessa järjestelmässä eritasoisissa poikkihallinnollisissa virkamiestoimielimissä.

Kokonaisuuspuolustuksen yhteensovittamiseen liittyvistä vastuista on säädetty valtioneuvoston ohjesäännössä (VNOS) ja asetuksessa turvallisuus- ja puolustusasiain komiteasta. Säädöksiä on täsmennetty turvallisuus- ja puolustuspoliittisilla selonteoilla sekä valtioneuvoston periaatepäätöksellä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta (YETT).

VNOS 25 § säättää, että ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan (UTVA) on valmistelevasti käsiteltävä tärkeät kokonaisuuspuolustusta koskevat asiat sekä asioiden yhteensovittamista koskevat kysymykset.

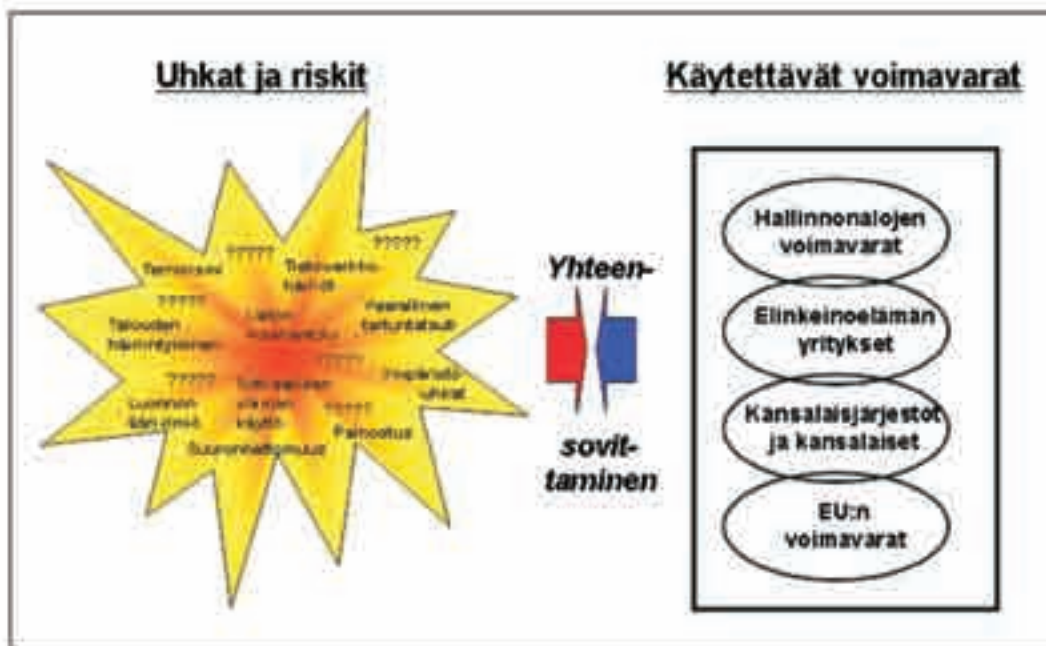
VNOS 16 § säättää, että kokonaisuuspuolustuksen yhteensovittaminen kuuluu puolustusministeriön toimialaan. Tämä on eräs esimerkki suomalaisten vahvuudesta ratkaista vastuukysymyksiä käytännönläheisistä lähtökohdista. Puolustusneuvoston lakkauttamista käsitellyt valtiosihtööri Rauno Saaren työryhmä totesi mietin-

nössään lokakuussa 1999, että valtakunnan sotilaallinen puolustaminen ja maan itsenäisyyden säilyttäminen ovat kaikkein vaativimpia ja koko yhteiskunnan resursseja vaativia kokonaisuuspuolustuksen tehtäviä. Siksi myös kokonaisuuspuolustuksen yhteensovittamisen on kuuluttava puolustusministeriön vastuulle ja siksi komitean esittämä puolustusneuvoston seuraaja, turvallisuus- ja puolustusasiain komitea, on säädettävä toimimaan puolustusministeriön yhteydessä.

Turvallisuus- ja puolustusasiain komitea avustaa ulko- ja turvallisuuspoliittista ministerivaliokuntaa sekä puolustusministeriötä kokonaisuuspuolustusta ja sen yhteensovittamista koskevissa asioissa. Komitean kokoonpanoa voidaan joustavasti tarkistaa tarpeiden edellyttämällä tavalla, mikä yhdessä ajantasaisen säädöspohjan kanssa mahdollistaa komitean toiminnan kaikissa yhteensovittamista edellyttävissä tehtävissä.

Valtioneuvoston toimintaan liittyvä toimien yhteensovittaminen on säädetty VNOS:ssä kansliapäällikkö- ja valmiuspäällikkökokouksille.

Valmiuslain 40 §:ssä on säädetty julkisen sektorin varautumiseen liit-

Uhkien ja riskien analysointi sekä toisaalta niiden hallinnassa tarvittavien voimavarojen käyttö edellyttävät jatkuvaa yhteensovittamista.

Turvallisuus- ja puolustusasiain komitean kokoustunnelmaa. Kuvassa komitean puheenjohtaja kansliapäällikkö Kari Rimpi (kesk.), varapuheenjohtaja valtiosihteeri Risto Volanen (oik.) ja pääsihteeri Pertti Hyvärinen (vas.).

tyvästä toimien yhteensovittamisesta. Lain mukaan poikkeusoloihin varautumista johtaa, valvoo ja yhteensovittaa valtioneuvosto sekä kukin ministeriö toimialallaan.

Yhteensovittaminen johtamisen näkökulmasta

Jokaisella hallinnonalalla on kokonaisu- ja puolustuksen hoitamiseen liittyviä tehtäviä. Kokonaisu- ja puolustuksen yhteensovittaminen ulottuu lisäksi elinkeinoelämän toimintaan sekä kansalaisjärjestöihin ja kansalaisiin. Näin ollen ainakin tarkastelussa mukana olevien toimijoiden lukumäärän perusteella yhteensovittamistehtävä on vaativa, sisällöllisistä ulottuvuuksista puhumattakaan.

Kysymystä on tarpeen käsitellä siitä näkökulmasta, mitkä ovat yhteensovittajan tehtävän saaneen asettamat, tai sille säädetyt toiminnan päämäärät. Yksi ensimmäisistä ”johtamissuorituksista” on varmaan eri tahojen saaminen saman pöydän ääreen sekä käsitel-

täväksi tarkoitettuun tilanteeseen ja asiaan liittyvien yhteensovittamistarpeiden tuominen esille.

On varauduttava myös siihen, että valtion ja kansalaisten turvaaminen edellyttää päätöksentekoon liittyviä kompromissien löytämistä. Ei ole pois suljettua, että yksittäisen toimijan näkökulmasta tarkoituksenmukainen toimenpide saattaisi kokonaisuuden kannalta olla heikosti perusteltu. Yhteensovittamisesta vastaavien toimiellisten johdolle tämän tyyppiset tilanteet ovat mitä haastavimpia.

Kriisijohtamiseen liittyvässä toimintojen yhteensovittamisessa aika on kriittinen, ellei kriittisin tekijä. Yhteensovittamisesta vastaavien on punnittava tarkoin, milloin eri osapuolet on tarkoituksenmukaista kutsua kokoon, milloin taas toimet voidaan sovittaa yhteen muin toimenpitein. Yhteensovittavia toimielimiä koolle kutsuttaessa on myös keskeistä tunnistaa, millä tasolla asioiden käsittely on tarpeen järjestää.

On harjoiteltava

Kokonaisu- ja puolustuksen malli on osoittanut elinvoimaisuutensa ja muuntumiskykynsä. Toimintamallin ylläpito edellyttää vastuutahoilta kuitenkin jatkuvaa turvallisuusympäristön ja yhteiskunnan kehityksen seuranta- ja analysointia sekä uusien tarpeiden mukaista säädösten tarkistamista.

Paraskaan konsepti ei ole luotettava, ellei sitä harjoitella. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta annettua strategiaa tarkistettaessa onkin noussut esille tarve järjestää nykyistä enemmän lyhyehköjä, valittuun erityistilanteeseen keskittyviä harjoituksia. Keväällä 2006 järjestettävät lintuinfluenssa- ja influenssapandemia-tapauksiin keskittyvät harjoitukset ovat tästä esimerkkejä. Kokonaisu- ja puolustuksen yhteensovittamiseen liittyvien toimintamallien harjoittelemiseksi ne tarjoavat erinomaiset puitteet.

Kirjoittaja palvelee turvallisuus- ja puolustusasiain komitean pääsihteerinä. □

Verkstopuolustus yhteiskunnallisen muutoksen heijastumana

Verkostoituminen on aikamme avainsana alueellisen puolustusratkaisun kehittämässä. Tästä lähtökohdasta ye-everstiluutnantti, valtiotieteiden maisteri Jyrki Heinonen piirtää kuvaa puolustuksemme haasteista.

Verkstopuolustuksen rakentaminen heijastuu yhteiskunnallisesta muutoksesta. Silmiä avaava artikkeli kysyy onko muutoksen suurin haaste sittenkin me ihmiset eikä raha tai teknologia.

Pitkällä aikajänteellä tarkasteltuna yhteiskunnallinen muutos on jatkuva. Kullakin sukupolvela on kuitenkin taipumus ja ehkäpä oikeuskin kuvata omaa aikaansa entistä kiivaammaksi ja ainutlaatuisemmaksi sekä mieltää omat aikalaisensa todella suurten muutosten tekijöiksi. Nykyisen, tähän asti kiivaimman muutoksen avainsana on verkostoituminen.

Yhteiskunnallinen muutos

Tutkijat ovat kuvanneet viime vuosisadan lopulla alkanutta ja edelleen jatkuvaa yhteiskunnallista murrosvaihetta termeillä kylmän sodan jälkeinen, informaatioaikainen tai vaikkapa jälkiteollinen riippuen siitä, minkä intressitahon näkökulmasta asiaa halutaan tarkastella. Yhtä lailla vaikuttavaa on se, mistä päin maapalloa muutosta katsotaan, esimerkiksi brysseliläisellä ja guangzhoulaisella koululaisella lienee täysin päinvastainen käsitys siitä, miten yhteiskunnallinen muutos on heijastunut heidän läheistensä arkeen.

Oleellisempaa kuin aikakauden nimi tai sen keskeiset heijasteet, lienee sille ominaisten piirteiden tunnistaminen. Yleisesti tunnustettuja ilmiöitä ovat ainakin globalisoituminen aika- ja matkakäsitystä pienentävine oheisvai-

kutuksineen sekä riippuvuuden kasvu informaatioteknologia- ja muita oheispalveluja tuottavista kumppaneista. Tässä vähemmän tieteellisessä päätelyketjussa voidaan johtopäätöksenä todeta, että samalla kun tarpeeseen toimia laajemmalla vastuualueella yhä useamman yhteistyötahon kanssa vastataan tarjoamalla tarpeen tyydyttämisen mahdollistavat välineet ja tekniikat, on verkostoiduttu.

Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan saralla verkostoitumista on harrastettu jo pitkään. Kautta historian tunnetaan erilaisia alliansseja ja liittokuntia, joiden tuottamalla voimalla on varauduttu kohtaamaan ulkopuolelle jääneitä tai sinne jätettyjä. Meille tutuimmat ja tärkeimmät liittokunnat tällä hetkellä ovat EU ja Nato. Ne tarjoavat jäsenilleen sekä erilaisissa kumppanuus- ja yhteistyösuhteissa oleville maille sekä taloudellisia että turvallisuuspoliittisia verkostoitumismahdollisuuksia. Turvallisuuskäsityksen laajentuessa kansallisvaltioiden sekä myös niiden välisten liittoutumien rooli on kuitenkin muuttunut monestakin syystä. Viime sotien aikainen totaalisodan periaate ei toimi enää tänä päivänä. Nykypäivän yhteiskunnassa ei voida miespuolista väestöä irrottaa taistelutehtäviin samassa laajuudessa kuin aiemmin, koska elinkeinoelämä ja eri-

Jyrki Heinonen
Everstiluutnantti, VTM

laiset viranomaistoiminnot vaativat yhä enemmän ammattilaisia riveihinsä kriisitilanteissa. Yhdenkään valtion kansantalous ei kestä samanlaista budjetin pääluokkien uudelleen kohdentamista kuin kuusikymmentä vuotta sitten eikä enää voida kuvitella sitäkään, että ammattisotilaat ottaisivat merkittävän roolin esimerkiksi kuntien hallintoa järjestettäessä.

Sotakokemusten perusteella kyettiin kuitenkin jo 1950-luvulla luomaan kokonaisuomaanpuolustuksen perinne. Kylmän sodan aikana luotiin järjestelmä, jolla kyettiin tarvittaessa keskittämään yhteiskunnan kaikki voimavarat valtakunnan sotilaalliseen puolustukseen. Sittenmin kokonaisuomaanpuolustuksen määritelmä on entisestään laajentunut. Nykypäivänä se kattaa kaikki ne toimet, joilla turvataan Suomen valtiollinen itsenäisyys sekä kansakuntamme elinmahdol-

lisuudet ja turvallisuus eli toimijoina ovat kaikki viranomaiset ja yhteiskunnan sektorit.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia

Muutama vuosi sitten julkaistussa Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa on eri viranomaisten tehtäväkenttä ja niiden keskinäiset suhteet määritetty. Asiakirjaa ollaan juuri päivittämässä, mutta peruseriaatteen tulleet säilymään entisellään. Valtioneuvoston kanslia vastaa kokonaiskehittämisestä, ja substanssiministeriöt huolehtivat oman erityisosaamisalueensa panoksesta. Ohjenuorana on se tosiasia, jonka viimeaikaiset sotilaalliset kriisit, luonnonmullistukset ja onnettomuudet ovat osoittaneet, että mikään tulevaisuuden uhkamalli ei ole pelkästään yhden viranomaistahon resurssein ratkaistavissa.

Sotilaallisen komponentin päävastuullisena käytännön toteuttajana toimii luonnollisesti puolustusministeriön hallinnonala, mutta sen riippuvuussuhteet muista toimialoista tulevat lisääntymään yhteiskunnallisen muutoksen myötä. Erityisesti puolustusvoimien tarvitsemat johtamisjärjestelmäpalvelut sekä kuljetukset ja muu huolto ovat riippuvaisempia yhteiskunnan tuesta kuin koskaan aikaisemmin. Viranomaisten välisen yhteydenpidon kehittämiseksi ollaan luomassa tietoverkkoja ja -järjestelmiä, jotka lisäävät toimijoiden keskinäisriippuvuutta. Tämä lisää mahdollisuuksia, mutta toisaalta myös lisää riskejä.

Kohti verkostopuolustusta

Puolustusvoimien kriisiajan toiminnan menestyksen avaimia ovat mm. oikea-aikaisuus ja ennakointi. Jotta nämä olisivat saavutettavissa, pitää sensoreiden, asejärjestelmien ja päättäjien olla reaaliaikaisessa yhteydessä toisiinsa eli sama tilannekuva tulee olla käytettävissä kaikilla organisaation tasoilla yhdenaikaisesti. Tämän mahdollistamiseksi yksi keskeisimmistä kehittämissuunnitelmista on integroidun tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän luominen verkostoituneen puolustusratkaisun tekniseksi

alustaksi. Integraatio nopeuttaa ratkaisevasti päätöksentekoa ja kasvattaa olemassa olevista järjestelmistä saatavaa suorituskykyä. Näin ollen on luonnollista, että ensi vuosikymmenen alueellisen puolustuksen ratkaisuperiaatteesta on ryhdytty käyttämään termiä verkostopuolustus.

Kuten edellä jo viitattiin, verkostopuolustus laajentaa puolustusvoimien yhteistoimintamahdollisuuksia muiden viranomaisten kanssa. Vähintään yhtä keskeistä on verkostopuolustuksen si-

arkipäivää uusia asejärjestelmiä kehitettäessä. Suomessa uuden johtamis- ja hallintojärjestelmän kehittäminen osuu hyvin antoisaan aikaan. ”Uusien maavoimien” rakentaminen antaa mahdollisuuden tarkastella yhteisoperaatioiden vaatiman suorituskyvyn luomista hyvin luovasti. Joint fires ja joint -johtaminen ovat keskeisessä asemassa päätöksiä tehtäessä.

Kuten edellä on kuvattu, informaatioteknologian muutokset vaikuttavat organisaatioihin sekä niiden keskinäi-

Verkostopuolustus hyödyntää laajalti tietoverkkoja. Kuva Puolustusvoimat.

säänäjo puolustusvoimien omaan toimintakulttuuriin. Verkostopuolustus on epävirallisesti määritelty seuraavasti: alueellisen puolustusjärjestelmän kehittämiseen liittyvä käsite, joka kuvaa 2010-luvun kokonaisuunpuolustuksen, alueellisen taistelun ja tehtävätaktiikan toteuttamista yhteiskäyttöisiä tietoja ja tietoverkkoja laajasti hyödyntäen.

Määritelmä kuvaa hyvin ajattelutavan kaksi keskeistä komponenttia; yhteistoimintaverkostot ja erilaiset tietoverkot. Tämän kaksinaisuuden sisältäminen onkin asian ydin. Teknisten viestiverkkojen yhdistämien komponenttien ohella verkostojen muodostumiseen tarvitaan myös inhimillistä kontaktia. Ja mitä laajempi on tuo verkosto, sen enemmän tietoa on mahdollisuus saada yhteisesti hyödynnettäväksi. Verkostoitunut toimintatapa on siirtymässä kovaa vauhtia käytännön tasolle. ”Joint-vaatimus” ja ”Joint-toimintamalli” ovat

seen kanssakäymiseen. Yhtä lailla ne muuttavat ihmisten käyttäytymistä ja toimintatapoja. Voidaan todeta, että samalla kun ihmiset ovat verkottuneet internetin ja muiden teknisten apuvälineiden avulla, yksilöt ovat samalla entistä ”irralisempia” ja vapaampia. Samoin voidaan jo nyt nähdä, että useille meistä kaikenlaiset muutokset totutuissa toimintatavoissa ja johtamisrutiineissa ovat enemmänkin uhka kuin mahdollisuus. Tämä luo mittavan haasteen pohdittaessa ensi vuosikymmenen yhteiskuntapalvelujen rakentamis- ja toteuttamisperiaatetta.

Kirjoittaja ye-evil, VTM Jyrki Heinonen toimii Hämeen Ilmatorjuntapatteriston komentajana. Tätä ennen hän toimi Pääesikunnassa Johtamisjärjestelmäosastolla vastaten mm toimialan strategisesta suunnittelusta. □

Puolustusvoimien maakuntajoukot

- haaste puolustusvoimille ja reserviläisille

”Sotilaallista maanpuolustusta tukeva vapaaehtoinen maanpuolustus organisoidaan uudelleen siten, että se voi tukea viranomaisten toimintaa kaikilla tasoilla. Tässä tarkoituksessa muodostetaan maakuntajoukkoja, jotka kuuluvat puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin.”

Puolustusvoimat on saanut tehtävän Valtioneuvoston selonteossa 2004. Selonteon eduskuntakäsittelyssä tehtävämme on vahvistettu ponsiäänestyksessä. Selonteossa esitetyt asiat perustuvat perusteelliseen selvitykseen vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, sen kehittämismahdollisuuksista sekä säädöspohjan tarpeesta ja pääsisällöstä.

Puolustusvoimat on myös tehnyt päätöksen maakuntajoukkojen perustamisesta. Maakuntajoukot, puolustusvoimien sodan ajan joukoista valitut alueelliset joukot, ovat kotiseudun puolustajia ja turvallisuuden vahvistajia. Tavoitetilassa puolustusvoimien maakuntajoukot edistävät puolustusvoimien sodan ajan valmiutta ja merkitsevät parempaa yhteiskunnan toimintavalmiutta normaaliajan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Puolustusvoimien sodan ajan joukkoja

On hyvä muistaa, että Valtioneuvoston selonteossa mainitut maakuntajoukot ovat puolustusvoimien sodan ajan kokoonpanoon kuuluvia joukkoja. Ne ovat tälläkin hetkellä olemassa. Niiden sotavarustus on puolustusvoimien eri materiaalivarastoissa. Joukoilla on olemassa käyttösuunnitelmat siltä varalta,

että puolustusvoimat voisivat valmiutta nostaessaan perustaa ja lähettää joukot tehtäviinsä. Puolustusvoimat ei muodosta mitään uusia sodan ajan vahvuuden ulkopuolella olevia maakuntajoukkoja vaan nimeää maakunnallisesti erikseen valitut sodan ajan alueellisiin joukkoihin kuuluvat paikallispuolustuksen joukot. Sotilasläänien sekä ilma- ja merivoimien esikunnat valitsevat ja Pääesikunta hyväksyy maakuntajoukot. Maakuntajoukkoja johtaa puolustusvoimat lakisääteisten tehtävien, johtamisjärjestelmän, toimivaltuuksien ja tilanteen valmiusvaatimusten perusteella ja mukaisesti.

Maakuntajoukkoihin rekrytoidaan oman kotiseutunsa puolustamiseen sitoutuneita vapaaehtoisia reserviläisiä, joilla on paikallistuntemusta ja monialaista osaamista. Maakuntajoukkoihin hakeutuminen on vapaaehtoista, mutta koulutukseen osallistuminen ja omatoiminen harjoittelu edellyttävät jo sitoutumista. Sopivuutta arvioitaessa tärkeää on myönteinen asennoituminen maanpuolustuksellisiin arvoihin - toiminnan arvoperustan hyväksyminen. Reserviläisen kansalaiskunnan on oltava moitteeton. Reserviläisellä täytyy olla valmiutta kehittää omia sotilaallisia valmiuksiaan ja valmiutta kehittää sekä pitää yllä sodan ajan tehtävänsä edellyttämää hyvää fyysistä suoritusky-

Jorma Jokisalo
Eversti, vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarkastaja

kyä. Joukkoon hyväksytyt täytyy olla valmis sitoutumaan oman aikansa käyttämiseen joukkonsa hyväksi. Paikka joukossa on ansaittava asenteellisesti, taidollisesti ja tiedollisesti.

Henkilö voi sitoutua eriasteisesti maakuntajoukkojen toimintaan. Vaativimpiin ja monipuolisempiin tehtäviin käytetään kaikkein sitoutuneimpia ja pisimmälle koulutettuja henkilöitä. Maakuntajoukon henkilöstölle laaditaan koulutus- ja tutkintojärjestelmä, jonka tulosten perusteella päätetään henkilöstön käytettävyyttä eri tehtäviin.

Maakuntajoukkojen tuleva kannustejärjestelmä tukee edellä mainittuja periaatteita. Kannustejärjestelmään ei sisälly taloudellisia kannusteita, kuten palkkaa. Tietenkin on luonnollista, että henkilöstön todelliset kustannukset korvataan. Kannusteiden päämuodot tulevat olemaan muun muassa erilaiset oikeudet koskien vastuuta ja materiaalia, oikeus johdonmukaiseen kouluttautumiseen, erikseen määritettävät viralliset tunnukset ja merkit. Kannusteet ryhmitetään sitoutumisastetta vastaaviksi. Ylentämien ei sinänsä ole kannuste mutta sijoitus sodan ajan joukossa sitä on. Sijoitus perustuu osaamiseen ja sopivuuteen.

Maakuntajoukkoihin sijoitetaan henkilöstöä niin sanotun jatkosijoittamisen yhteydessä. Se tarkoittaa hetkeä, jolloin varusmiespalveluksen aikana tuotettu joukko vapautuu tehtävästään operatiivisissa joukoissa ja joukosta tulee esimerkiksi alueellinen joukko. Sijoitus maakuntajoukoissa merkitsee reservin osaamisen kustannustehokasta käyttöä. Pääsääntöisesti puhumme silloin noin 35-vuotiaista reserviläisistä. Päällystö voi olla vanhempaakin edellyttäen, että fyysinen kunto on kohdallaan.

Valtioneuvoston selonteon henki ja eduskunnan puolustusvaliokunnan lausunto edellyttävät naisten osallistumismahdollisuuksien parantamista vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa. Naisilla, jotka ovat suorittaneet vapaaehtoisen asepalveluksen, on siinä kuin miehilläkin mahdollisuus päästä maakuntajoukkoihin. Valmistelussa oleva vapaaehtoisen maanpuolustuksen säädösphoja tuo voimaan tullessaan naisille mahdollisuuden osallistua myös puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin.

Alueellisia joukkoja

Maakuntajoukkojen perus- ja ensisijainen tehtävä tulee puolustusvoimien sodan ajan vaatimuksista. Maakuntajoukot kuuluvat alueellisiin joukkoihimme ja edustavat tyypillisimmillään siinä kokonaisuudessa paikallisjoukkojamme. Tavanomaiset tehtävät voivat olla kohteensuojaustehtäviä, jotka erinomaisella tavalla sopivat kotiseudun puolustusajatteluun ja turvallisuuden varmistamiseen. Tällainen tehtävä voi

alkaa virka-apunakin ja jatkaa sitten valmiutta kohotettaessa kohteen suojausena.

Valtioneuvoston selonteossa edellytetään puolustusvoimien kehittävän kykyään tarvittaessa tukea muita viranomaisia erilaisten turvallisuusriskien hallinnassa. Selonteossa todetaan myös, että uusiin ughiin varautumiseksi kehitetään ja täsmennetään nykyistä virka-apumenettelyä. Puolustusvoimat on suunnitellut kouluttavansa maakuntajoukoille myös lain mukaisten virkaaputehtävien edellyttämiä valmiuksia. Viranomaisia tukevia tehtäviä voisivat olla pelastuspalvelutehtävät ja virka-

jen koulutukseen osallistuvat joukon oma päällystö, sotilasläänien henkilöstö ja Maanpuolustuskoulutus ry:n paikallinen tai alueellinen henkilöstö. Kokonaisvastuu on kuitenkin aina puolustusvoimilla. Muut ovat osaamiseen perustuen puolustusvoimilta tilatun koulutustapahtuman toteuttajia.

Maakuntajoukkojen perustamisen tilanne

Helsingin, Uudenmaan, Kuopion, Oulun ja Vaasan sotilaslääneissä on muodostettu ensimmäiset yksiköt. Va-

Reserviläisiä Porvoo 2000 kertausharjoituksessa. Kuva Puolustusvoimat.

aputehtävät poliisille ja muille viranomaisille. Yksilöidymmin ilmaistuna kyseeseen voisi tulla palontorjunnan tukemistehtävät, etsintätehtävät, öljyntorjuntatehtävät, liikenteen ohjaustehtävät ja alueen eristämistehtävät.

Puolustusvoimat varustaa maakuntajoukot, varastoi materiaalin ja johtaa valinnat sekä koulutuksen. Koulutus muodostuu reservin kertausharjoituksista, puolustusvoimien vapaaehtoisista harjoituksista ja puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutus ry:ltä erikseen tilattavista koulutustapahtumista. Puolustusvoimien ase- ja ampumatarvikkeiden tai räjähteiden tapahtuman koulutuksen johtaa aina puolustusvoimien kantahenkilökunta. Maakuntajoukko-

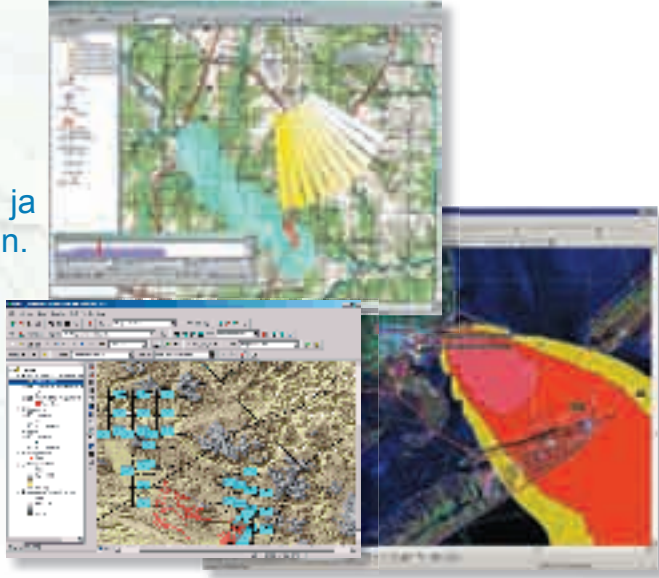
paaehtoisten haussa saatiin valittuihin joukkoihin henkilöstöä 78 %. Vaasan sotilasläänin maakuntajoukon henkilöstöhaku tuotti yli 90 % tuloksen. Valinta tietenkin jatkuu yksiköiden koulutuksen edetessä. Viidessä pilottiyksikössä on reserviläisiä yhteensä noin 600 henkilöä.

Pilottiyksiköiden koulutus alkaa täysipainoisesti tänä vuonna. Suunnitelmassa on kuluvalle vuodelle yhteensä noin 50 koulutustapahtumaa, joihin sisältyy muutama kertausharjoitus, parikymmentä puolustusvoimien vapaaehtoista harjoitusta ja kolmisenkymmentä Maanpuolustuskoulutus ry:ltä tilattua kurssia. Koulutuksen sisältö on moninaista käsittäen muun

ESRI Finland

Paikkatietojärjestelmä on kriittinen päätöksenteon väline. Tarjoamme kokonaisvaltaiset paikkatietoratkaisut johtamisjärjestelmiin, tiedusteluun, viestintään, operaatioiden suunnitteluun ja seurantaan sekä erilaisiin tukitoimintoihin.

- Johtamisjärjestelmät
- Operaatioiden suunnittelu
- Näkemäanalyysi
- Joukkojen liikkuvuuden analysointi maastossa
- Kaupunkiympäristöjen mallinnus
- Maaston visualisointi
- Onnettomuuksien vaikutusten mallintaminen
- Kaukokartoitusmenetelmät tiedustelussa

ESRI Finland Oy

Piispanporthi 10, 02200 ESPOO
puh. 0207 435 435, myynti@esri-finland.com
www.esri-finland.com, www.esri.com/defense

Suojavarusteet
ammattikäyttöön

- ballistiset suojamateriaalit
- EDD/IEDD-puvut, varusteet ja robotijoneuvot
- Hesco Bastion suojaseinäkkeet
- ladattavat käsivälineet ja työvalot
- lasersuojalasit
- läpivalaisulaitteet
- metallinilmänsinimet
- miinanraivaustuotteet
- NBC-puvut
- pommipeltit ja suojaääkit
- Boile ja ESS suojalasit ja -väliit
- taktiset tikkaat
- tarkastuspeilit ja -välineet
- tukimatot
- lähtymiset
- valotilat
- sekä paljon muuta

SOG

FinnProtec Oy

Maailmanlaajuisuus
puh. (09) 534 334
www.finnprotec.fi

muassa kohteensuojausharjoituksia, aselajikursseja, ampumakoulutusta ja suunnitteluharjoituksia sekä eri viranomaisten kanssa tapahtuvan yhteistoiminnan aiheita. Maakuntajoukkojen päällystölle suunnattu kouluttajakoulutus toteutetaan RUK:ssa kevään 2006 kouluttajakursseilla.

Pilottiyksiköt ovat lähtökohdiltaan hieman erilaisia. Kuopion sotilasläänissä maakuntajoukon perustan ovat muodostaneet YK-tehtävissä palvelleet vapaaehtoiset reserviläiset. Joukkoa on täydennetty muilla vapaaehtoisilla reserviläisillä ja perustettu näin Pohjois-Savon maakuntakomppania.. Vaasan sotilasläänissä on seutukunnittain ja kunnittain koottu vapaaehtoisten yksikkö, joka on nimetty Etelä-Pohjanmaan komppaniaksi. Oulun sotilasläänissä on perustettu kaupungin ympäristökuntien reserviläisistä vartiokomppania. Uudenmaan sotilasläänissä on muodostettu nykyiseen sotilasaluejakoon perustuva ja kotiseutuharjoitusten aikana kouliintunut ja valikoitunut Hiidenveden komppania. Helsingissä on muodostumassa ja koulutuksen alkuvaiheessa vapaaehtoisista koottava torjuntakomppania ja toisena muista poikkeava ratkaisu eli koulutusyksikkö, johon kootaan kokeneita ja asiantuntevia, kouluttajatehtäviin sopivia vapaaehtoisia reserviläisiä.

Pilottiyksiköiden lisäksi maakuntajoukkojen suunnittelu, yksiköiden nimeäminen ja henkilöstön valinta on käynnistynyt tai käynnistymässä muissakin sotilaslääneissä ja puolustushaaroissa. Vuonna 2007 tulee koulutukseen uusia yksiköitä pilottiyksiköiden lisäksi. Maakuntajoukkoihin sijoitettua reserviä lienee koossa noin 6000 henkilöä vuoden 2008 kuluessa. Toiminta laajenee uuden johtamis- ja hallintojärjestelmän käynnistymisen myötä niin, että vuonna 2010 maakuntajoukoissa saattaa olla 16 000 - 20 000 reservin sotilasta.

Avoimia kysymyksiä ja haasteita

Edellä mainitut lähtökohdat muodostavat maakuntajoukkojen valinnan, koulutuksen, varustamisen ja käytön suunnittelun lähtökohdat. Nyt, kun puolustusvoimat on edennyt maakuntajoukkojen osalta pilottivaiheeseen,

jossa tämä vuosi muodostaa tulevaisuuden jatkosuunnittelun yhden lähtökohdista, on monessa asiassa vielä paljon tekemistä. Vielä ei puolustusvoimien omassa toiminnassa ole osattu sijoittaa maakuntajoukkoja ja niihin liittyviä mahdollisuuksia oikealle paikalle. Syynä on muun muassa väärä mielikuva joukkojen olemuksesta ja luonteesta. Kuvat muutamissa median julkaisuissa

kaisuutta kohtaan - valitettavasti.

Jos on virheellisiä mielikuvia tai tietoja maakuntajoukkojen todellisesta sisällöstä puolustusvoimien henkilöstöllä, niin sitä on myös reservillämme. Odotuksissa ei ole oikein ymmärretty maakuntajoukkojen ja niiden toiminnan luonnetta. Puolustusvoimien sodan ajan joukoissa ei kenellä tahansa vapaaehtoista maanpuolustusta harrastavalla

**Reserviläisiä kertausharjoituksessa Syndalenissa.
Kuva Puolustusvoimat.**

ovat niin ikään rakentaneet väärää mielikuvaa ”ukkoutuneista intohimoisista maanpuolustajista” siitä syystä, että varsinaisia maakuntajoukkoja ei vielä ole ollut. Aitoja mielikuvia on saattavissa kuluvan vuoden pilottien tapahtumista, kun koulutus heidän osaltaan alkaa keväällä maaliskuussa.

Puolustusvoimain komentajan sanoma, että ”maakuntajoukot ovat puolustusvoimien ydintoimintaa” on ollut vaikea sijoittaa toiminnan ja resurssien suunnitteluun kesken kaiken. Maakuntajoukkojen varustamiseen liittyvät kysymykset ovat myös sekoittamassa suunniteltua joukkojemme varustamisjärjestystä. Lisäksi on muistettava, että eräitä maakuntajoukkojenkin toimintaan liittyviä perusasioita, kuten laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintakeskusverkoston selvitystyö, on vasta valmistelussa. Epäilyksiä on ollut jopa koko toiminnan tarkoituksenmu-

ole mahdollisuutta saada sodan ajan sijoitusta. Eikä kaikilla ole edellytyksiä päästä joukkoon vain siksi, että mieli tekisi.

Puolustusvoimilla ei ole varaa epäonnistua maakuntajoukkojen koamisessa, henkilöstövalinnoissa ja koulutuksessa. Asian ovat käsittäkseni ymmärtäneet juuri ne henkilöt, joilla on vastuu käytännön toimenpiteistä. Erityisesti pilottisotilasläänimme ovat tehneet erinomaista työtä. Niistä kokemuksista saamme erinomaisen pohjan kehittää maakuntajoukkoajatusta ja toteutusta. Luotan siihen, että haasteista huolimatta tai ehkä juuri siksi maakuntajoukoista tulee ainakin sitä, mitä selonteko edellyttää. □

Maamme-laulusta ja vähän muustakin

Viime aikoina on paljon puhuttu Maamme-laulusta ja sen korvaamisesta jollakin muulla, sekä siitä, miksi Virolla on sama kansallislaulun sävelmä kuin meillä. Näistä asioista on kysymys tässä artikkelissa.

Maamme-laulu

Toimiessaan Saarijärvellä ja Ruovedellä kotiopettajana vuosina 1823 - 26 J.L.Runeberg sai lopullisen sysäyksen Vänrikki Stoolin tarinoiden kirjoittamiseen. Kotiopettajan työllä Runeberg hankki kesäisin varoja varsinaiseen opiskeluunsa Turun yliopistossa. Vänrikki Stoolin tarinat ilmestyi kahtena runokirjana vuosina 1848 ja 1860. Ensimmäisessä niteessä oli muun muassa runo Maamme.

Kun Helsingin Aleksanterin Yliopiston opiskelijat, Venäjän tsaarin luvalla tietenkin, jälleen valmistelivat Flooran-päivän juhlaansa, oli siihen muun arvokkaan ohjelman lisäksi saatava juhlaava musiikkia. Tällöin Fredrik Pacius, joka tuolloin toimi yliopiston musiikin lehtorina, sävelsi Runebergin Maamme-runoon sävelmän, sovitti sen perustamalleen mieskuorolle nimeltä Akademiska Sångsällskapet, sekä soitto-kunnalle, joka puolestaan tunnetaan nykyisin nimellä Kaartin Soittokunta.

Juhlakulkue lähti liikkeelle Yliopilastalolta ja pysähtyi Pitkänsillan päässä, jossa ensi kerran harjoiteltiin ja kokeiltiin Maamme-laulua. Päivä oli 13.5.1848. Esitys sai heti innostuneen vastaanoton. Varsinainen esitys tapahtui sitten Kumtähden kentällä. Sitä edelsi Fredrik Cygnaeuksen ikimuis-toinen juhlapuhe Suomen niemelle, ja sitten kajahti ilmoille tuore Maam-

me-laulu, kaikki silloin ruotsinkielellä. Innostus oli niin valtava, että esitys piti toistaa useita kertoja. Ei ihme, että tuosta laulusta tuli kuin itsestään Suomen kansallislaulu. Mutta tästä ei ollut myöhemminkään minkäänlaista säädöstä tai lakia, jolla kansallislaulu olisi virallisesti vahvistettu, joten se sai vain yhteisesti sovitun arvon.

Muitakin säveltäjiä

Maamme-lauluun on tehty sekä ennen että jälkeen Paciuksen muitakin sävelmiä. Ensimmäisen teki Fredrik August Ehrström, joka on myös säveltänyt tunnetut Runebergin runot Lähteellä ja Joutsen.

Myös itse Runeberg teki Maamme-lauluun oman sävelmänsä, jonka nuotinsi ja sovitti sekakuorolle Porvoon lukion laulunopettaja C.F.Blom. Kaksi ruotsalaista säveltäjää, J.A. Josephson ja Otto Lindblad ovat sen myös säveltäneet. Edellisen tunnetuin laulu on serenadi Kimmeltää kirkkahat, jälkimmäisen taas Sotarukous.

Kaksi saksalaissyntyistä, mutta suomalaistunutta, on säveltäjien joukossa, nimittäin Porvoossa urkurina ja laulunopettajana toiminut Heinrich Wächter ja toinen Suomen musiikin isäksikin mainittu Fredrik Pacius. Sotaveteraanilehdessä olleessa artikkelissa Uolevi Lassander mainitsee vielä neljä muutakin säveltäjää, muun muassa niinkin myöhään kuin vuodelta 1942 hämeenlinnalaisen Tauno Marttisen. Mikään näistä sävelmistä ei ole jäänyt elämään. Vain Runebergin omaa sävelmää on ikään kuin kuriositeettina esitetty myös viimeaikoina.

Urpo Jokinen

Viron kansallislaulu

On ihmetelty, miksi Virossa on sama sävelmä kansallislaulussaan kuin meillä. Edellä mainitussa artikkelissaan Uolevi Lassander, joka oli Mieskuoroliiton toiminnanjohtaja ja edelleenkin suuri Viron ystävä ja puuhamies, kirjoittaa myös Viron Maammelaulusta. Virolaisthan ovat tunnetusti laulun kansaa. Ensimmäiset suuret laulujuhlan he järjestivät jo vuonna 1869. Silloin tuli kuluneeksi 50 vuotta maaorjuudesta vapautumisesta, jonka Baltian talonpojille myönsi Venäjän tsaari Aleksanteri I. Tuon muiston vaalimiseksi tsaari Aleksanteri II antoi virolaisille luvan järjestää laulujuhlat.

Kun he halusivat esittää myös suomalaisia lauluja, Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen lähetti kolme laulua, joiden joukossa oli myös Maamme-laulu.

Mutta tähän Paciuksen sävelmään piti saada virolaiset sanat, jotka kirjoitti Johan Voldemar Jannsen, meilläkin tunnetun runoilija Lydia Koidulan isä. Laulu alkaa sanoilla ”Mu isamaa on minu arm”. Tuosta hetkestä alkoi myös Viron kansallislaulun historia. Kun sitten Viro itsenäistyi 24.2.1918, siitä tuli virallisesti maan kansallislaulu.

Jos nyt halutaan arvioida oikeuksia, on pakko todeta, että Pacius-Runeberg - yhdistelmä on ainoa oikea alkuperä. Näin ollen Viron tulisi vaihtaa kansallislauluaan, esim. Ernesaksin lauluun ”Mu isamaa”, joka on harras ja arvokas.

Miksi ei Finlandia-hymni?

On ehdotettu Sibeliuksen Finlandia-hymniä Suomen uudeksi kansallislauluksi. On olemassa useita syitä, miksi se ei sovi. Ensinnäkin Sibeliuksen Finlandia, josta hymni on pieni osa, on orkesteriteos. Siinä ei ole laulua lainkaan. Kun tätä myöhemmin haluttiin, mestari itse vastusti sitä aluksi. Vasta 1930-luvun lopulla hän antoi periksi ja itse sovitti sen mieskuorolle vuonna 1938. Tekstinä oli Väinö Solan tekemät sanat. Se ei kuitenkaan elänyt, vaan kahta vuotta myöhemmin Sibelius teki V.A.Koskenniemen sanoihin perustuvat sovitukset seka- ja mieskuorolle. Tämä jäi elämään.

Toinen syy tai perustelu on tämä. Kaikki laulut voidaan jakaa kahteen tai useampaan ryhmään. Toiset ovat sopivia yhteislauluiksi, kun taas toiset on alun alkaenkin tehty esityslauluiksi, joita yleisö kuuntelee. Nämä ovat joko yhteislauluja tai kuorolauluja. Ei Finlandia-hymni sovi jopa tuhansien ihmisten yhdessä laulettavaksi. □

Fredrik Pacius.

Everstiluutnantti ja kapteeni väittelivät

Mistä syntyi innostus väitöskirjan tekemiseen, kapteeni Jyri Raitasalo?

Aloitin kadettikurssin (ensimmäinen 4-vuotinen) aikana valtio-opin approbatur-opinnot Helsingin yliopistossa. Ruokahalu kasvoi syödessä ja yliluutnantiksi valmistumisen jälkeen anoin vähitellen lisää opinto-oikeuksia. Ennen pitkää olin tilanteessa, jossa valtio-opin professori ehdotti jatko-opiskelijaksi tuloa, olinhan jo suorittanut yhden tieteellisen perustutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa - upseerin tutkinnon. Ajatus kuulosti hyvältä, vaikkakin työn ohessa väitöskirjan kirjoittaminen tuntui kohtuullisen rasittavalta projektilta. Omalta kannaltani onneksi jatko-opintojen edetessä tulin valituksi maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliseen jatkokoulutusohjelmaan tutkijaupseeriksi päätyönä väitöstutkimuksen tekeminen.

Everstiluutnantti Kaarle Lagerstam, mistä sinä ammennit innostuksen?

Kapteeni Jyri Raitasalo (oik.) ja Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori, prikaatikenraali Pertti Salminen väitöstilaisuuden jälkeen.

Kaksi upseeria kamppailivat tieteen areenoilla. He käyttivät miekan sijaan kynää osoittautuen päteviksi korkeimman tieteellisen sanan säilässä. Kapteeni Jyri Raitasalo väitteli sodan kuvan muutoksesta valtiotieteen tohtoriksi Helsingin yliopistosta marraskuussa 2004.

Everstiluutnantti Kaarle Lagerstam väitteli Natosta sotatieteiden tohtoriksi Maanpuolustuskorkeakoulusta tammikuussa 2005. Tohtoreita haastatteli Kylkiraudan päätoimittaja.

Missä välissä ehdit tehdä väitöskirjan?

Tein tutkimuksen ollessani strategian laitoksen pääopettaja. Ehkä suurin innoittaja oli laitoksen kannustava ilmapiiri, josta suuri ansio kuuluu laitoksen johtajina toimineille eversti Heikki Hultille ja Pertti Salmiselle. Tosin tutkimuksen kirjoittaminen työaikana oli lähes mahdotonta, sillä normaalien opetustehtävien lisäksi ensin Afganistanin sota ja sitten Irakin konflikti työllistivät minut kiitettävästi. Näin ollen väitöskirjani onkin tehty lähinnä viikonloppuisin ja lomalla.

Väitöskirjan tekemistä helpotti se,

että olin aikaisemmin harrastellut tutkimuksen tekemistä historian opintojen yhteydessä Helsingin yliopistossa. Lisäksi sain palvelu stipendiaattina Genevessä erinomaisella ITC-kurssilla vuosina 2000-2001. Geneven kurssilla silmäni avautuivat havaitsemaan kansainvälisen politiikan armottomat pelisäännöt, jotka perustuvat usein suurvaltojen kansallisiin intresseihin. Tutkimuksen viimeistelin palvellessani KFOR-joukkojen esikunnassa, joka olikin kiireinen, mutta tutkimuksen kannalta hedelmällinen näköalapaikka.

Mitä te oikein sitten väititte?

Kapt Jyri Raitasalo: Tutkimustyöni ”Constructing War and Military Power after the Cold War” perustana on ajatus siitä, että kylmän sodan jälkeisellä ajalla läntinen sodan kuva on muuttunut. Väitin, että sodan kuvan muutoksen liittyen sotilaallisen voiman ’luonne’ on muuttunut ja että länsimaissa, erityisesti Yhdysvalloissa, vaikuttanut strateginen keskustelu sodankäynnin vallankumouksesta (Revolution in Military Affairs, RMA) on ollut tärkein tämän päivän sotilaallisen voiman hahmottamiseen vaikuttavista tekijöistä.

Evl Kaarle Lagerstam: Tutkimuksessa selvitettiin Naton organisaation, joukkojen ja tehtävien kehittymiseen vaikuttavat tekijät. Niiden perusteella laadin vaihtoehtoja siitä, millaisiksi liiton sotilaalliset rakenteet voivat kehittyä 2020-luvulle tultaessa. Onhan meidän

pitkän aikavälin suunnittelun kannalta keskeistä pyrkiä arvioimaan millaisen toimintakyvyn omaavan sotilasliiton kanssa työskentelemme tulevaisuudessa. Tutkimuksen avulla voitiin myös selvittää Yhdysvaltojen, Ison-Britannian, Ranskan ja Saksan toimintaa ohjaavia todellisia tekijöitä, jotka usein poikkeavat kyseisten valtioiden julistamista tavoitteista.

Tutkimuksen perusteella voidaan väittää, että Yhdysvaltojen asema on tulevaisuudessakin täysin keskeinen. Ongelmana meidän kannaltamme on se, että Naton merkitys Yhdysvalloille ja Saksalle on hiipunut.

Mitä väitösprosessi opetti sinulle?

Kapt Raitasalo: Tutkimustyön tekemisessä aika ajattelulle on kaiken a ja o. Vaikka väitöskirjoja on mahdollista kirjoittaa joillakin tieteenaloilla varsin nopeasti, on ajatusten jalostumisen ehdoton edellytys aika, jolloin voi pohtia, kyseenalaistaa ja uudelleen muotoilla omia ajatuksia. Väitösprosessi opetti myös tieteellisen työn yhteisöllisen luonteen: yksinäinen puurtaminen ei voi tuottaa parasta tulosta. Mahdollisuus ajatusten vaihtoon, keskusteluun ja debattiin edesauttaa omien ajatusten testaamista. Jos nyt aloittaisin väitöskirjatyön, lähtisin heti ensimmäisestä päivästä lähtien esittämään ajatuksiani tieteellisiin konferensseihin Suomessa ja ulkomailla sekä pyrkisin saamaan mahdollisimman monta väitösprojektiin liittyvää artikkelia julkaistua. Nämä ovat parhaita kanavia kommenttien saamiselle omille ajatuksille.

Tutkimustyön tekeminen on antoisaa puuhaa. Itselleni oli kuitenkin hyvä asia, että 'vapaa-aikana' sain ajatukset irti teorioista ja metodeista omakotitaloni rakennustyömaalla. Pidänkin tärkeänä sitä - olipa työtehtävä mikä tahansa - että työ ja vapaa-aika ovat tasapainoisessa suhteessa toisiinsa.

Evl Lagerstam: Väitöskirjan tekemisessä pätevät normaalit sotilaselämän perusopit. On tehtävä tiukka, mutta toteuttamiskelpoinen tutkimussuunnitelma. Tämän jälkeen on pidettävä aikataulusta kiinni. Samalla on tärkeää, että työtehtävien ja kodin välillä säilyy kohtuullinen tasapaino.

Everstiluutnantti Kaarle Lagerstam väitöskirjansa kanssa.

Mitä tästä eteenpäin?

Kapt Raitasalo: Nyt olen oppilasupseeri esiupseerikurssilla Maanpuolustuskorkeakoulussa. Kurssi jatkuu kesäkuun loppuun saakka. Tämän jälkeinen tehtävä on vielä tällä hetkellä auki. Luonnollisesti tulen hakeutumaan sellaisiin upseerin tehtäviin, joihin väitöskirjatutkimukseni suorittaminen antaa hyvät eväät.

Evl Lagerstam: Olen aina pitänyt käytännön johtamisesta enemmän kuin teoreettisista pohdiskeluista. Näin ollen on nyt erittäin hienoa palvella Maasotakoulussa koulutuskeskuksen päällikkönä,

jossa voin paneutua johtajien ja joukkojen toimintakyvyn kehittämiseen. Samalla voin hyödyntää akateemista taustaani. Maasotakoulun päämääränään on jalkauttaa teoria käytännön taidoksi.

Molemmat upseerit palvelivat keskeisimmän väitöskirjatutkimuksen tekemisen ajan Strategian laitoksella, joka tarjosi tutkimiseen loistavan ympäristön. Parhailaan kapteeni Raitasalo opiskelee esiupseerikurssilla, ja everstiluutnantti Lagerstam palvelee Maasotakoulussa Lappeenrannassa. □

Maanpuolustustahto

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (MTS) on tutkinut suomalaisten maanpuolustusasenteita säännöllisesti jo runsaan kolmenkymmenen vuoden ajan. Kansalaisten maanpuolustustahtoa on perinteisesti mitattu vakiokysymyksellä: ”Jos Suomeen hyökätään, suomalaisten pitäisi puolustautua aseellisesti kaikissa tilanteissa, vaikka tulos näyttäisi epävarmalta”.

Kun MTS vuonna 1970 ensimmäisen kerran kysyi tämän kysymyksen, oli luottamus maamme puolustuskykyyn vain 42 %. Vuonna 2005 julkistetun kyselyn mukaan neljä viidesosaa suomalaisista katsoi, että suomalaisten pitäisi puolustautua kaikissa tilanteissa. Miehistä tätä mieltä on 86 prosenttia ja naisista 74 prosenttia. Viimeisten kymmenen vuoden aikana kyseinen prosenttiluku on aina ollut yli 75 %. Tärkeimpänä puolustautumista kaikissa tilanteissa ovat pitäneet sodan kokeneen veteraanisukupolven edustajat ja toisaalta varusmiespalvelusiän ohittaneet ja siten maanpuolustuksen perusasiat tietävät miehet.

Enemmistö kansalaisista haluaa säilyttää Suomessa nykyisenkaltaisen yleiseen asevelvollisuuteen perustuvan armeijan, jossa mahdollisimman suuri osa ikäluokasta saa aseellisen koulutuksen. Yli puolet kansalaisista on sitä mieltä, että Suomella on hyvät mahdollisuudet puolustautua, jos Suomi joutuisi tavanomaisin asein käytävään sotaan.

Edellä esitetty tutkimustulos on ennen kaikkea osoitus kansalaistemme vahvasta ja terveestä maanpuolustusaattelusta. Kunhan vain tietoa asioiden oikeasta laidasta on saatavilla, ovat kansalaisemme valmiit muodostamaan kantansa näihin itsenäisyytemme kannalta ratkaiseviin kysymyksiin. Pitkän aikavälin lähes pysyvään tulokseen on varmasti vaikuttanut valtakunnallisen valistustoiminnan tehostuminen ja näin tiedonsaannin varmistuminen. Muun muassa maanpuolustuskurssitoiminta alkoi jo 1960-luvulla, jolloin maamme

tärkeimmät yhteiskunnalliset päättäjät alkoivat saada todellista tietoa maanpuolustuksemme tilasta, suorituskyvystä ja tulevaisuuden suunnitelmista.

Kadettikunta aloitti turvallisuuspoliittisen valistustoimintansa 1970-luvun alussa, kun oli selvästi nähty maamme ulkopuolelta ”rauhantyon” nimissä syötetyn yksipuolisen informaation turmiollinen vaikutus kansalaistemme käsitysiin maanpuolustuksen tarpeellisuudesta ja mahdollisuudesta suoriutua tehtävistään. Erityisesti tuo vaikutus alkoi näkyä ja kuulua nuorison keskuudessa ja ilmeni muun muassa sotilaspassin ”polttamisena” ja maanpuolustustilaisuuksien systemaattisena häirintänä. Tuolta ajalta iskostui sanastoomme käsite maanpuolustuksen ”nakertaja”, jota emme halunneet purematta niellä.

Kadettikunnan valistustoiminnan kohderyhmäksi valittiin alusta alkaen nuoriso ja 1980-luvulta alkaen uutena kohderyhmänä asevelvollisuuden ulkopuolelle jäivät naiset, jotka olisivat muuten jääneet kokonaan perustietouden ulkopuolelle. Tavoitteena on koko kolmenkymmenen vuoden ajan ollut antaa nuorille oikeaa tietoa maanpuolustuksesta turvallisuuspolitiikkamme toisena tukipylväänä ja näin mahdollistaa heille itsenäinen harkinta ja päätöksenteko tässä kansamme elinmahdollisuuksien kannalta elintärkeässä asiassa.

Kouluviranomaiset ja erityisesti opettajat ottivat kiitollisina vastaan tarjotun yhteistyön asiantuntija-avun saamiseksi. Yhä useammassa koulussa nähtiin virkapukuinen upseeri tai kadetti pitämässä esitystä varusmiespalveluksesta ja maanpuolustuksesta tai koulun itsenäisyyspäivän juhlassa juhlapuhujana. Kadettikunta on tilastoinut kyseiset tilaisuudet vuodesta 1975 alkaen. Tähän vuoteen mennessä Kadettikunnan jäsenten kouluissa pitämiin tilaisuuksiin on osallistunut runsaat 61.000 opettajaa ja yli miljoona koululaista. Opetukseen on liittynyt kiinteästi siihen soveltuvan ajantasaisen

oppimateriaalin valmistaminen. 1970- ja 1980-lukujen opetusmonisteita sekä dia- ja kalvosarjoja seurasivat 1990-luvun videoelokuvat ja 2000-luvulla nykyaikaisimpaan oppimisenäkemykseen perustuvat multimediaoppimisympäristöt Turvassa - Turvallisuuden palapeli, Veteraanien perintö -Itsenäinen Isänmaa ja valmistumassa oleva Suomi kylmässä sodassa.

Edellä esitettyjä MTS:n tutkimustuloksia tarkasteltaessa ei voi olla ajattelematta, että myös tällä kadettiupseerien tekemällä valistustyöllä on ollut pysyvää vaikutusta korkeaan maanpuolustustahtoon maassamme.

Pekka Rapila

pekka.rapila@kadettikunta.fi

Kadettikunta ry:n kevätkokous Turussa 25.3.2006

Kadettikunta ry:n sääntömääräinen kevätkokous järjestetään Turun ja Porin Sotilasläänin esikunnan Heikkilän luentosalissa (Heikkilän kasarmi, Rykmentintie 15, 20520 Turku) lauantaina 25.3.2006 klo 11.00 alkaen.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 §:ssä mainitut asiat sekä jäsenten Kadettikunnan hallitukselle sääntöjen mukaisesti kirjallisesti lähettämät kokousaloitteet. Lisäksi päätetään kahden uuden kunniajäsenen kutsumisesta Kadettikunnalle. Äänioikeutettuja kokouksessa ovat kaikki Kadettikunnan jäsenet. Äänestämisen nimetyille jäsenelle annetulla valtakirjalla on sallittu.

Kokous- ja juhlapäivän ohjelma:

- 10.00 - 11.00 Kahvitarjoilu ja valtakirjojen tarkastus luentosalin aulassa (kahvimahdollisuus myös seuralaisille).
- 11.00 - 12.45 Sääntömääräinen kevätkokous luentosalissa.
- 12.45 - Kokouslounas sotilaskodissa. Seuralaiset ja kutsuvieraat kutsutaan kokousedustajien kanssa lounaalle.
- 14.00 - 15.30 Päiväjuhla sotilasläänin luentosalissa (seuralaiset mukana).
- 15.30 - 16.00 Kuljetus jalkaväenkenraali Ehrnroothin muistokivelle, kukkalaitteen lasku, Kaaderilaulajien laulu ja siirtyminen jalan kaupungin vastaanotolle.
- 16.00 - 17.30 Turun kaupungin vastaanotto Turun kaupunginvaltuuston kokoustiloissa Aurakatu 2.
- 19.00 - Kadettikunta 85 vuotta iltajuhla ravintola Suomalaisessa Pohjassa, Aurakatu 24. (Rajoitetusta tilasta johtuen mukaan mahtuu 150 henkeä).

Päivätalaisuuksissa asuna palveluspuku tai tumma puku.

Iltajuhlassa asuna juhlapuku tai tumma puku, kunniamerkit.

Tervetuloa Itämeren partaalle Turkuun!

Kadettikunta ja Turun kadettiipiiri

Ilmoittautumiset osanotosta eri tilaisuuksiin pyydetään tekemään viimeistään kaksi viikkoa ennen kokouspäivää Marjukka Lehtiselle, puh. 09-490759, fax. 09-446262 tai marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi.

Turun kadettiipiiri järjestää kuljetukset Turun rautatieasemalta klo 09.55 junalta Hotelli Holiday INN:n kautta Heikkilään, klo 12.30 seuralaisten kuljetuksen hotellilta Heikkilään sekä Heikkilästä kaupungin vastaanotolle.

Kevätkokouksen aikana voidaan järjestää halukkaille seuralaisille opastettu kiertoajelu (Heikkilä klo 10.50 - Holiday INN - kiertoajelu - Holiday INN (12.30) - Heikkilä, missä kentälounas klo 12.45).

Ilmoittautumiset eri tilaisuuksiin (kaksi kokonaisuutta):

- Kevätkokoukseen, päiväjuhlaan ja kaupungin vastaanotolle solo/avec (avec+ = seuralainen osallistuu kiertoajeluun).
- Iltajuhlaan solo/avec, sotilasarvo, nimi, kadettikurssin numero.
- **Maksaminen** tilille: Kadettikunta/iltajuhla n:o 101450-91505, **36 euroa/hlö varmistaa osallistumisen.**

Majoittumisvaihtoehtoja (jokainen varaa itse majoituksensa):

Restel-ketjun vip-asiakkaan edullinen yöpyminen 25. - 26.3.2006.

Hotelli on keskustahotelli Holiday INN Turku, osoite Eerikinkatu 28. E-mail: turku.holidayinn@restel.fi. puh: 02-338 211.

Kahden hengen huoneen hinta on kahdelta henkilöltä yht. 60 euroa sisältäen asiakassaan ja sunnuntain aamupalan. Huone on mahdollista saada käyttöön jo klo 10. Lähtöajasta jokainen voi sopia erikseen. Huonetta varattaessa on ilmoitettava, että kyse on **Hannu Rantalan varauksesta.**

Keskustassa on myös useita muita hotelleja, esimerkiksi: Sokos hotellit Börs, City-Börs ja Scandic Julia.

Omatoimista oheisohjelmaa sunnuntaina 26.3.: Esim: Forum Marinum näyttelyt (7 euroa, eläk.4 euroa), www.forum-marinum.fi ja www.turku360.fi. Mannerheimnäyttely Turun linnassa (presidentti Koivisto avasi näyttelyn viime vuonna Pietarissa) (6 euroa, eläk. 3.50); www.turku.fi ja www.nba.fi. Turun Tuomiokirkko. Edellä mainitut avoinna klo 10.00 alkaen. Aboa Vetus&Ars Nova, www.aboavetusarsnova.fi (8 euroa, eläk. 7 euroa) avautuu klo 11.00.

Kahdeksas Kaaderigolf Tuusulassa 3. - 4.8.2006

Kahdeksas Kaaderigolf järjestetään pääosin entisin järjestelyin Tuusulan Golfklubin hyväksi havaituilla kentillä to-pe 3.-4.8.2006. Torstaina 3.8 illalla järjestetään jälleen kaaderi-illanvietto Taistelukoulun (MPKK) upseerikerholla.

Lisätietoja saat majuri, liikuntaneuvos Risto H. Luukkaselta, puh. 0400 458 565 sekä kesäkuussa Kylkiraudan numerosta 2/2006.

Kylmästä sodasta uuteen maailmanjärjestykseen
 Kadettikunnan ja Reserviupseeriliiton
 ”160-vuotisjuhlaseminaari”
 MpKK:LLA 30.3.2006
 Yhteistyössä MpKK:n sekä Historian ja Yhteiskuntaopin
 Opettajien Liiton kanssa

- 0900 - Ilmoittautuminen ja kahvi
 0930 Tervetuloitovotus, Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori,
 prikaatikenraali Pertti Salminen
 0935 Seminaarin avaus, Kadettikunnan puheenjohtaja,
 kenraalimajuri Ilkka Aspara
 0945 Kylmä sota
 - Kv-poliittinen asetelma, suurlähettiläs, VTT Klaus Törnudd
 - Suomi kylmässä sodassa, dosentti, eversti Pekka Visuri
 - Suomen puolustusratkaisu, majuri, FL Petteri Jouko
 1115 Paneelikeskustelu, kenraaliluutnantti Heikki Tilander
 1200 Lounas
 1300 Uusi maailmanjärjestys
 - Kv- toimijoiden tavoitteet, keinot ja yhteistyö,
 ministeri Jaakko Iloniemi
 - Suomi EU:ssa ja Naton rauhankumppanina,
 professori Tuomas Forsberg
 1400 Kahvi
 1430 Suomen puolustuksen haasteet
 - Puolustusvoimat muutoksessa, kenraalimajuri Markku Koli
 - Kestääkö sotilasperinteemme muutoksen? eversti Sampo Ahto
 - Reservin huolenaiheet, RUL:n puheenjohtaja Tapio Peltomäki
 1545 Paneelikeskustelu, professori Antti Ahlström
 Päätössanat

Ilmoittautuminen

Ilmoittautumiset seminaariin pyydetään tekemään 20.3.2005 mennessä.
 Kadettikunnan jäsenet ilmoittautuvat Marjukka Lehtiselle 09-490 759 tai
 marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi.

Korjauksia merkkipäiväluetteloon

Majuri Boris Kotiranta	90 v	4.10	ei juhli
Everstiluutnantti Aarre Seppänen	75 v	13.6	matkoilla
Everstiluutnantti Alexander Aminoff	50 v	30.4	

Kylmä sota nykyaikaisessa oppimisympäristössä

Kadettikunnan 85-vuotisjuhlallisuuksiin liittyen esiteltiin 27. tammikuuta Pääesikunnan keskuspaviljongissa Kadettikunnan suurhanke ”Suomi kylmässä sodassa”. Paikalla oli arvovaltainen kutsuvierasjoukko.

Avauspuheenvuorossaan Kadettikunnan puheenjohtaja kenraalimajuri Ilkka Aspara selvitti hankkeen tavoitteet ja rakenteen. Kadettikunta toimii hankkeessa yhteistoiminnassa Opetushallituksen, Historian ja Yhteiskuntaopin Opettajien Liiton, Maanpuolustuskorkeakoulun historian laitoksen sekä Yleisradion kanssa. Kyseessä on nykyaikaiseen oppimisnäkemykseen ja tietotekniikkaan perustuva multimedia-ohjelmakokonaisuus, johon kuuluvat CD-ROM-oppimisympäristö, Internet-sivusto ja kirja.

Hankkeen johtoryhmä, jossa ovat edustettuina osallistuvat tahot, mää-

rittää hankkeen linjaukset. Sen puheenjohtajana on Kadettikunnan puheenjohtaja. Asiantuntijaryhmää, joka tarkistaa ohjelman sisällön, johtaa professori Ohto Manninen ja siinä ovat mukana johtavat suomalaiset poliittisen historian professorit sekä opettajien edustus. Projektin johtajan, Kadettikunnan pääsihteerin, eversti Pekka Rapilan johtama projektiryhmä vastaa hankkeen käytännön toteutuksesta. Siinä ovat mukana opetushallinnon ja opettajien edustajat sekä käsikirjoittaja dosentti, eversti Pekka Visuri ja multimediakäsikirjoittaja everstiluuantti Arto Kotro. Ohjelman tekijä on toimitusjohtaja Aarno Unkila.

Kadettikunta toteuttaa hankkeen täysin aatteellisin perustein. Valmistuneita tuotteita ei tulla käyttämään kaupallisesti. Aineisto jaetaan oppimateriaalina ilmaiseksi kaikille kouluille. Kadettikunta on saanut Suomen kult-

tuurirahastolta, Jenny ja Antti Wihurin rahastolta, Sotavahinkosäätiöltä ja Maanpuolustuksen kannatussäätiöltä ohjelmakokonaisuuden tuotantokustannuksiin avustuksia, joilla pystytään kattamaan hankkeen menot.

Esittelytilaisuudessa Kadettikunnan pääsihteerin, eversti Pekka Rapila selvitti meneillään olevan hankkeen nykyaikaista lähestymistapaa oppimiseen sekä esitteli ohjelman.

Käsikirjoittaja dosentti, eversti Pekka Visuri toi esille hankkeen tutkimuksellisen näkökulman. Noin 1000 sivun käsikirjoituksella on tarkoitus hahmottaa kokonaiskuvaa kylmän sodan ajasta ja Suomen aseman kehityksestä sen eri vaiheissa. Käsikirjoitus perustuu uusimpaan tutkimustietoon ja sisältää myös ennen julkaisematonta arkisto- ym. tietoa, mutta uusien ”paljastusten” tai sensaatioiden esittely ei ole kuitenkaan tavoitteena.

Rehtori Harri Rinta-Aho, joka oli Historian ja Yhteiskuntaopin Opettajien Liiton puheenjohtaja vuosina 2000 - 2005, esitteli multimedian käyttömahdollisuuksia historian opetuksessa. Hän kiitti Kadettikuntaa aktiivisesta ja ennakkoluulottomasta usean vuoden yhteistyöstä sekä totesi Kadettikunnan tuottaman aineiston sopivan erinomaisesti opetukseen ja olevan opettajille merkittävä nykyaikainen työväline.

Hankkeen Oltermanni, kenraali Jaakko Valtanen esitti ajatuksia kylmän sodan kaudesta. Hän tarkasteli mielenkiintoisella tavalla esimerkiksi yya-sopimusta, joka rauhoitti idänsuhteet ja 1960-luvun puolueettomuusopetusta, jossa ajatuksena oli: ”ei ketään vastaan, vaan kaikki Suomen puolesta”. Hän totesi vakuuttavalla tavalla, että ”Suomi taipui, mutta ei taitunut”.

Kadettikunnan hanke Suomi kylmässä sodassa valmistuu kevään aikana ja oppimismateriaali on koulujen käytössä lukuvuoden alkaessa ensi syksynä.

Hankkeen esittelytilaisuuteen osallistui arvovaltainen kutsuvierasjoukko. Eturivissä puolustusvoimain komentaja, amiraali Juhani Kaskeala sekä kylmän sodan aikaiset komentajat, kenraalit Lauri Sutela ja Jaakko Valtanen. Kuva Kadettikunta.

Kirjallisuusarviot

Ilkka Puukka: Valtapelit hallinnos- sa. Tapaustutkimus sotilaskulttuurin puolustuksesta puo- lustushallinnon uudis- tamisessa.

Kustannus Oy Suomen
mies 2005, 288 sivua

Sotilasjohtaminen muuttuu eli politisoituu uudella tavalla

Puhe muutoksesta kuuluu poliitiikkaan. Lännessä uskotaan yhä vahvemmin, että demokratiat eivät sodi klassisesti keskenään tuhoten miljoonia ihmisiä ja yhteiskuntia. Globalisaation aiheuttama paine, erityisesti uhkien moninaisuus, nostaa turvallisuuspoliittiseen keskusteluun jatkuvasti uusia teemoja ja pakottaa suomalaisen puolustusjärjestelmän muutokseen. Teknologisesti halutaan puhua verkostoitumisesta - jopa muuttaa alueellisen puolustuksen käsite ”verkostopuolustukseksi” - mutta poliittisesti kyse on sotilaallisen liittoutumisen välttämättömyydestä, vaikka asiaa ei lausuta suoraan ääneen. Koska kysymys siitä, mitä sodalla tarkoitetaan ja mikä on EU:n luonne ovat avoimia ja epämääräisiä, voidaan turvallisuuspoliittista toimintaa laajentaa useiden tulkintojen vuoksi perinteisestä sotilaallisesta toiminnasta uusiin uhkisiin.

Ilkka Puukka kuvaa väitöskirjassaan Valtapelit hallinnossa, kuinka taisteluparadigma on se lähtökohta, joka opitaan jo reserviupseerikoulutuksessa ja viimeistään Kadettikoulussa. Taisteluparadigman keskeiset elementit perustuvat byrokraatiaan ja sotilaskäskyn maailmaan.

Taisteluparadigman sisällä ei salita poliittista, yhteiskunnallista tai hallinnollista ”siviili-ajattelua”. Taisteluparadigman sisällä olevat henkilöt ovat kovakuntoisia, selväjärkisiä ja

suorituskyvyltään tehokkaita tavoitehakuja ja kilpailuhenkisiä ihmisiä. Taisteluparadigmaa ei kuitenkaan saa lukea negatiiviseksi ilmiöksi, vaan se kuuluu perinteisen sodankuvan ytimeen. Kyseisen paradigman lisäksi tarvitaan poliittista ja hallinnollista paradigmaa uusien uhkien ja turvallisuuden toimintaympäristöjen muutoksessa.

Taisteluparadigmalla pyritään aina voittoon. Kriisillä on kuitenkin aina elinkaari, kuten tsunamilla tai WTC-iskuilla. Ennen kriisiä ja kriisin lopussa joudutaan yhteiskuntaa aina ”kuntouttamaan”, mihin taisteluparadigma soveltuu huonosti. Alueellinen puolustusjärjestelmä perustuu taisteluparadigmaan. Alueen puolustamisesta siirrytään yhä enemmän etujen ja arvojen puolustamiseen. Johtaminen on yhä enemmän pelikenttä, jossa maine ja imago luodaan sanattomilla merkityksillä. Kunnia, maine ja arvovalta rakentuvat yhä enemmän median kontekstissa pehmeän vallan varaan. Mielikuvien merkitys on ohittanut voimakeinot niiden riskialttiuden vuoksi. Vallan fysiologiasta on siirrytty vallan psykologiaan. Kurista ja rangaistuksista on siirrytty kontrolliin ja sopeuttamiseen. Puhutaan behavioristisesta

vallasta, jossa teknologia, uudet mediat ja informaatio näyttävät keskeistä roolia. Suorasta fyysisestä vaikuttamisesta on siirrytty epäsuoraan vaikuttamiseen.

Puukan kirjassa on kolme keskeistä tutkimuskohdetta. Yksi mielenkiintoisimmista on varusmiespalvelusta koskenut muutos 1990-luvulla, jossa taisteluparadigma törmäsi muihin paradigmoihiin. Varusmiespalvelus haluttiin nähdä vain sotilaskäskyasiana. Taisteluparadigman tiedon intressi perustuu sotilaskäskyyn. Suomessa ”kuningas” on edelleen presidentin tehtävissä ylipäällikkö. Ajatus periytyy 1700-luvun lopun ruotsalaisen kuningaskunnan ajoilta jatkuen tsaarin roolista itsenäisyytemme aikaan.

Puukan kirjan kansi kuvaa kolmen strategiaparadigman käsiä, jotka ovat suomalaisessa puolustushallinnossa vääristyneet (kaksi sotilasta ja yksi siviili). Puukan mukaan nykyiset uhat ja toimintaympäristöjen muutokset pitäisi huomioida niin, että puolustusministeri on poliittisen paradigman, puolustusvoimain komentaja taisteluparadigman ja puolustusministeriön kansliapäällikön tai pääesikunnan päällikkö hallintoparadigman asiantuntija. Hallintoparadigman asiantuntijasta eli sotilasmanagerista esimerkkinä kelpaa kenraali Rudolf Walden, joka hallitsi sotilaallisen substanssin, mutta myös poliittisen keskustelun ja yrityshallinnon.

Ilkka Puukan väitöskirja on mielenkiintoinen ja esimerkillinen juuri metodisesti. Puukka on itse ollut empiirisen aineistonsa agentti ja haastaa siten perinteisen lähtökohdan empiirisen aineiston osalta. Puukan henkilökohtainen osallistuminen työntekijänä tutkimustapauksiin on hyväksyttävää laadullisessa tutkimuksessa. Laadullisen tutkimuksen kriteerinä on tutkijan kyky kuvata subjektiiviset kokemukset esiin tutkimusaineistosta. Puukka on onnistunut tässä vaikeassa tehtävässä hyvin.

Aki-Mauri Huhtinen

Sunzi,
Sodankäynnin taito.
 Suomentanut ja toimittanut Matti Nojonen
 Gaudeamus 2005
 ISBN 951-662-956-3
 190 sivua

Ei sata taistelua tai voittoa, vaan voitto ilman taistelua

Sun Tzu tai Matti Nojosen suomentama ja toimittama noin 2500 vuotta vanhoihin kirjoituksiin perustuva Sunzi on tänään yhä suosituimpi strategista ajattelua harrastavien keskuudessa. Idän taloustiikereiden nousu maailmantalouden kilpaan on saanut talouden ja politiikan johtajat myös lännessä tarttumaan tarunhoitoisen kiinalaisajattelijan sotataidon salaisuuksiin. Vietnamin sodan jälkeen Yhdysvaltojen sotakouluissa palattiin Sun Tzun ja Clausewitzin oppien ääreen.

Matti Nojonen on mielenkiintoinen toimija sotataidon filosofian kentällä. Kauppakorkeakoulussa väitöskirjaa viimeistelevä Nojonen on opiskellut käännöksessä vaadittua alkuperäis-kieltä mm. Tukholman ja Sanghain yliopistoissa. Lisäksi Nojosella on Pekingistä ja Sanghaista kokemusta sekä opiskelun että työnteon osalta yli kymmenen vuoden ajalta. Nojosen 50-sivuinen johdanto onkin erinomainen juuri Nojosen kiinalaisen nykyelämän ja tavallisten kiinalaisten ihmisten käytännön kokemuksen vuoksi.

Sodankäynti ja -johtaminen ovat ihmisyhteisön vanhimpia organisoidun toiminnan muotoja. Sunzin Sodankäynnin taito on tämän kulttuuriperimän vanhin ja edelleen valovoimaisin edustaja. Napoleon opiskeli aikoinaan tuota teosta ja myös Suomessa viime sotien aikana päämajoitustestarina toiminut Aksel Airo suositteli teosta Mannerheimille. Nojosen mukaan tähän mennessä ei ole kyetty selvittämään onko kyseessä historiallinen henkilö vai perimätietona siirtyvä myytti. Sotilaallisella ajattelulla oli tärkeä merkitys klassisessa kiinalaisessa aatemaailmassa. Klassisen kiinalaisen

filosofin oli kirjoitettava sodasta, jotta häneen suhtauduttaisiin vakavasti. Filosofin ajatuksia ei kunnioitettu, jos hän ei osannut keskustella sodankäynnistä. Arvostetun oppineen tuli harjoittaa myös aseenkäytön taitoja, kuten mm. Kungfutse teki.

Mestarit ja oppipojat

Kun sodankäynnissä tapahtuu vallankumous, vanha soturi turhautuu. Vanha ratsamies turhautuu tykkien ja konekivääreiden tehdessä hänen uljaan ratsastamisensa turhaksi. Mutta muutostavastarintaan sisältyy myös seuraavan vallankumouksen siemen: tulevaisuudessa jälleen kerran taito ja sodan dialektiikka syrjäyttävät nyt valtaan päässeet keinot. Samuraiden Japanissa tarjolla olevat sotatekniikan parannukset tehtiin laittomiksi vallitsevan sosiaalisen rakenteen ylläpitämiseksi.

Ystävä on vihollinen

Erityisesti varhainen daolaisuus vaikutti soturistrategien maailmankatsomukseen. Daon käsite löytyy myös Sunzin sotataidon taustalta. Perusajatus on, että kuolemanjälkeisellä elämällä tai luomishetkellä ei ole merkitystä, vaan kaikki keskittyy nyt hetkeen.

Dao kuvaa laajaa, jatkuvasti muuttuvaa ja itseään uudelleen määrittävää vuorovaikutusten kokonaisuutta, jossa tarkkailija ja tarkkailtava, ystävä ja vihollinen ovat yhtä. Dao tarkoittaa oppia, jonka avulla on mahdollista ymmärtää sodan muutosta, tapaa toimia sodassa ja taitoa, jota sodankäynti vaatii. Kyse ei ole moraalista tai moraalisisista valinnoista.

Kuten yin-yang -kehässä, mikään ilmiö ei muutu pysyvästi toiseksi, vaan vastakohtat ovat jatkuvassa muutoksessa toisikseen. Mikään hyökkäys ei koskaan ole puhdas, vaan sisältää aina puolustuksellisia elementtejä. Mikään voitto ei koskaan ole täydellinen, vaan sisältää tappion siemenen. Kaikki on aina todellisessa tai mahdollisessa muutoksen tilassa. Yksi tärkeimmistä käsitteistä on epäsymmetria, joka tarkoittaa

esimerkiksi Daavid-Goljat -asetelmaa: voimaltaan heikomman on aina mahdollisuus harhauttaa ja tehdä valheellisia manöövereitä. Sunzin keskeinen ajatus onkin, että sotataidon huippu on saavuttaa voitto vastustajasta ilman taistelua. Sunzin mukaan epäsuorat ja suorat toimet saavat alkunsa toisistaan. Tämä on loputon kehä eikä sitä voida koskaan kuluttaa loppuun.

Tänään sodan tutkijat puhuvat epäsymmetrisestä sodankäynnistä. Tämä lineaarisen sodankäynnin vastakohta perustuu tilanteeseen, jossa läntiset tekno-asevoimat ovat juuttuneet keskelle köyhyyttä, terrorismia ja kaaosta. Kun Yhdysvaltojen asevoima ”laskeutui” Afganistaniin ja Irakiin, samalla kone, metalli ja sähkö iskeytyivät mutaan, puuhun ja pölyyn. Myös kaksi toisilleen epäsymmetristä maailmankatsomusta ja tapaa elää iskeytyivät yhteen. Sotataidon historia tuntee Daavidin ja Goljatin tarinasta alkaen lukemattomia esimerkkejä siitä, kuinka epäsymmetrinen tilanne saattaa kääntää taistelun pyörremyrskyn määrällisesti heikomman voiman voitoksi. Yhdysvallat ei hävinnyt yhtään taistelua Vietnamin, mutta hävisi sodan. Sodan voittaminen on aina jotakin enemmän kuin voitettujen taisteluiden summa.

Tieto taistelee ajasta

Harhauttamisen lisäksi aika on sodankäynnin keskeinen käsite. Aika on kriittinen määre, koska sodankäynti on kuluttavaa ja vaarallista, sotaan ryhdyttäessä tulee pyrkiä mahdollisimman nopeaa ratkaisuun. Pitkät taistelut kroonistuvat, tulevat kalliiksi eikä kansan mielipide ole enää taistelun takana. Kuten Napoleon ja Hitler aikaisemmin, nyt Bush kokee sen, mitä sodalle tapahtuu sen kroonistuessa: yleinen mielipide kääntyy sotaa vastaan. Aseet ”tyltyvät”, sotilaat väsyvät ja sotataidon moraalit katoaa. Kansan tuki romahtaa ja sodan torvet eivät enää raikaa. Kansan kassa on tyhjä, ja näin kansa saa syyn syöstä hallitsijan vallas-

ta. Mikään valtio ei koskaan ole hyötynyt pitkitetystä sodasta. Aika on siis määre, jota sodanjohtajan on kyettävä hallitsemaan. Se, joka hallitsee aikaa, hallitsee myös sodan psykologista ja johtamisen ulottuvuutta.

Yhä tänään länsimaisten kaupankävijöiden kristillisen moraalien perustalta on vaikea ymmärtää kiinalaisten tapaa johtaa harhaan ja jymäyttää:

”Kun olet voimissasi, hämää kyvyttömyydellä; kun olet valmistautunut, teeskentele valmistautumatonta; kun olet lähellä, anna vaikutelma, että olet kaukana; kun olet kaukana, anna vaikutelma, että olet lähellä”.

Sunzin ajattelu mahdollistaa myös

pasifistisen asenteen sodankäyntiin. Sunzi oli hyvin tietoinen siitä, että äärimmilleen ahdistettu armeija ja kansa taistelevat raivokkaasti viimeiseen ihmiseen. Siksi sodankäynnissä keskeistä on jättää psykologista tilaa vastustajalle. Abu Ghraib -kidutusskandaali on osoitus siitä, että Yhdysvallat ei ole ymmärtänyt sodan kulttuurista ulottuvuutta kaikesta teknologiasta ja tietoylivimasta huolimatta. Vastustajan kunnioittaminen, sen tapojen ja elämän huomioon ottaminen, on ainoa lähtökohta, jonka varaan asevoima voi rakentaa sotilaallista voittoa, joka kyetään poliittisesti säilyttämään hengissä.

Aki-Mauri Huhtinen

Martti Turtola:
Jääkärikenraali Einar Vihma
Ihantalan taistelun ratkaisija
Kustannusosakeyhtiö
Otava
ISBN 951-1-19155-1
Keuruu 2005, 264 sivua

Sankarikenraalin elämäkerta

Sodanaikaisten kenraalien elämäkertoja ilmestyy edelleen jatkuvasti, mikä kertoo kiinnostuksesta sekä henkilöhistoriaan että sotiemme historiaan. Tunnetuimmista kenraaleista elämäkerta puuttuu enää vain muutaman kohdalla, Harald Öhquist ehkä merkittävimpana. Hänen päiväkirjansa talvisodasta on toki klassikko.

Aloite Einar Vihman elämäkerrasta syntyi Vihma-Wichmannien sukuseurassa, joka kutsui kirjoittajaksi nykyisen Maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian professorin, valtiotieteen tohtori Martti Turtolan. Hän on kokenut elämäkertojen kirjoittaja ja upseereista Erik Heinrichsin, Aksel Airon sekä Jussi Turtolan elämäkerrat ovat hänen kynästään. Kirjoittamisen käynnisty-

essä Turtola oli vielä Suomen Viron-instituutin johtajana Tallinnassa.

Einar Vihma muistetaan kenraalina, joka kaatui etulinjassa Ihantalan kirkonmäellä kesän 1944 torjuntataistelussa. Vaikka hän oli Mannerheim-ristin ritari, hänen muu palvelusuransa ei ole ollut kovin tunnettu. Martti Turtolan kirjoittama elämäkerta valottaakin mielenkiintoisella tavalla tämän

poikkeuksellisen ja merkittävän kenraalin persoonaa ja elämänvaiheita. Vihma ei ollut missään suhteessa keskivertoupeeri.

Kenraalien elämäkertoja lu-kiassa kiinnostaa tietää mihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja minkälaiseen koulu-utukseen menestyminen uralla on perustunut. Turtola esittelee suorasukaisesti Vihman vahvuudet ja puutteet, joten lukijalle muodostuu kokonaiskuva persoonasta. Jääkäriupseeri Vihma oli kenttäupseeri ja oman tiensä kulkija. Sotaa edeltävinä vuosina hän palveli koulutustehtävissä eikä osallistunut ylimmissä esikunnissa valtakunnan puolustuksen kannalta merkittäviin johtotehtäviin. Hän kävi Sotakorkeakoulun ensimmäisen kurssin ollen kurssinsa viimeinen, kun priimus oli Paavo Talvela. Vihma myös erosi kirkosta, mikä ei ollut meriittiä 1930-luvun upseerille. Ennuste menestymiseen ei Vihman kohdalla siis ollut kovin hyvä.

Turtola hyödyntää onnistuneella tavalla henkilöarvosteluja sekä rauhan että sodan ajalta. Ne tuovat elämäkertaan mielenkiintoisen lisän, koska tuolloin henkilöarvostelut kirjoitettiin pitkinä suorasanaista luonnehdintoina ja sen vuoksi ne aukeavat lukijalle

jälkeenpäinkin hyvin. Kenraalimajuri Edvard Hanell moitti vuonna 1936 arvostelussaan Vihman arvostelukykyä, mutta uskoi tämän olevan ”sodan aikana ensiluokan joukko-osaston komentaja”. Tässä Hanell osui oikeaan. Sodan aikaisia henkilöarvosteluja kirjassa on runsaasti ja niillä kuvataan myös komentajien keskinäisiä suhteita.

Turtolan yhteenveto 1920- ja 1930-lukujen Vihmasta on ”voimakas- tahtoinen käytännön upseeri, joka ilmeisesti nautti alaistensa arvostusta, mutta joka toisinaan saattoi olla käytäytymiseltään jyrkkä ja kiihkeä, jopa hillitön”.

Sotia edeltävän ajan merkittävien tehtävien Vihmalla oli Kadettikoulun johtajuus 1930-luvun puolivälissä. Sinä aikana koulutettiin huomattava osa talvisodan nuoremista upseereista. Muistona tuosta ajasta Santahaminassa on Vihma-kabinetti ja kookas muotokuva Maanpuolustuskorkeakoulun seinällä. Itse johtajakaudesta kirjassa tosin on hyvin niukalti, mikä on valitettavaa, koska sotaan valmistautuminen myös

upseerikoulutuksen kannalta olisi kiinnostavaa luettavaa.

Kirjan painopiste on selvästi sota- ajassa. Turtola on laajentanut käsittelyä huomattavasti Vihmaa ja hänen joukkojaan laveammalle pohtien esimerkiksi kesän 1944 suurhyökkäykseen liittyntä problematiikkaa ja toisaalta torjuntavoiton merkitystä. Vaikka kyse on moneen kertaan käsitellyistä asioista, Turtolan näkökulma on tuore.

Vihmasta piirtyy kuva voimakasot- teisena komentajana, joka oli siellä missä tapahtui. Kokonaisuuden hallinta jäi usein esikuntapäällikön vastuulle, kun divisioonan komentaja johti henkilökohtaisesti jotain pienehköäkin osasto- etulinjassa. Tällaisessa tilanteessa Vihma myös kohtasi matkansa pään Ihantalan taistelun ratkaisevan vaiheen ollessa jo ohi. Samalla divisioona menetti kerralla komentajansa ja esikuntapäällikkönsä, mikä on erittäin poikkeuksellista ja myös järjestelyjen osalta anteeksiantamatonta.

Elämäkerrassa lainataan koskettavalla tavalla Lasse Heikkilän runoko-

koelmaa ”Balladi Ihantalasta”, jossa on runo ”Kenraali Vihma”. Korpraali Heikkilä osallistui henkilökohtaisesti Ihantalan taisteluihin ja kirjoitti runo- kokoelman, jota ei kuitenkaan hänen elinaikanaan julkaistu. Vasta Talin- Ihantalan taistelun 60-vuotismuisto- juhlassa runokokoelma tuli tunnetuksi. ”Mene ja kerro, että suomalainen kenraali makaa saman mullan alla kuin sotamiehet, saman kunnian kantaen kuin sotamiehet”.

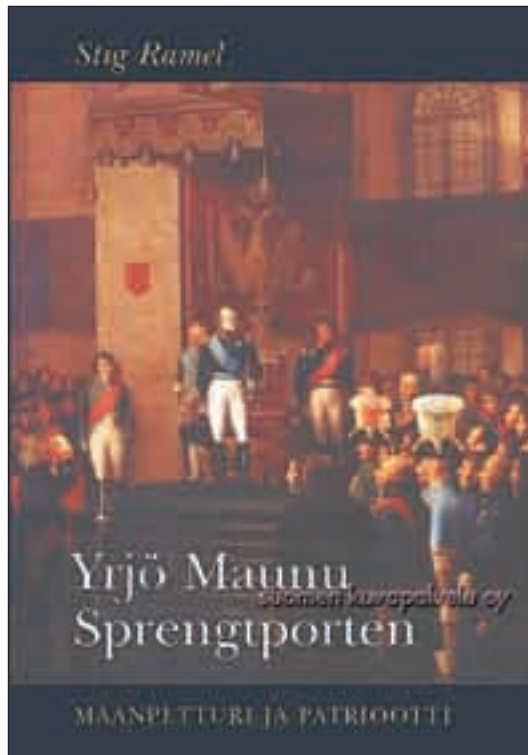
Einar Vihman elämäkerta on tärkeä lisä sodan ajan kenraaleista kertovaan kirjallisuuteemme. Henkilökuvaus ja tapahtumakuvaus ovat kirjassa sopu- soinnussa ja sotahistoriaa on käsitelty syvälle ulottuvalla otteella, mutta mielenkiintoisimmaksi nousevat monet osuvat henkilöarvioinnit. Silti täyttävä vastusta ei löydy sille, miksi Turtola kirjan nimessä kutsuu Vihmaa Ihantalan taistelun ratkaisijaksi.

Heikki Tilander

Stig Ramel:
**Yrjö Maunu Sprengt-
porten**
**Maanpelturi ja patri-
ootti**
Kustannusosakeyhtiö
Otava
ISBN 951-1-19074-1
Keuruu 2005, 296 sivua

Suomalaisen upseerikoulutuksen luoja

Siitä lähtien, kun ylioppilas- kirjoituksissa olin valinnut äidinkielen aineekseni aiheen ”kiistanalainen historian henkilö” ja kirjoittanut Yrjö Maunu Sprengtportenista, tuo merkittävä mies on kiinnostanut minua. Olen lukenut hänestä kirjoitettuja kirjoja, viimeisimpinä Tuomas Keskisen ”Haavekuva- ni” vuodelta 1983 ja Kullervo Killisen

”Sprengtportenin linja” vuodelta 1988. Molemmissa Sprengtporten kuvataan

Suomen myöhemmän ulkopo- liittisen linjan edelläkävijänä.

Ruotsalainen Stig Ramel on Nobel-säätiön entinen toimitus- johtaja, jolla on elävä kiinnostus Suomea kohtaan. Hänen edel- linen teoksensa ”Kustaa Mauri Armfelt 1757-1814” ilmestyi suomeksi vuonna 1998. Sen jälkeen Suomen entinen Tuk- holman suurlähettiläs Heikki Talvitie kannusti hänet kirjoit- tamaan kirjan Sprengtportenista. Tehtävä ei ajatuksenaan ollut helppo, koska Sprengtportenia on pidetty Ruotsin historian suu- rena petturina ja koska Ruotsi - Suomen vuosisataisten sitei- den katkeamista vuonna 1809 on Ruotsissa pidetty yksiselit- teisesti huonona asiana. Mutta Ramel tarttui ennakkoluulot- tomasti työhön ja Yrjö Maunu Sprengtportenista ”tuli hänen alituinen seuralaisensa kolmen vuoden ajaksi”. Ramel tunnus- taa, ettei ”Sprengtportenin kanssa ollut

helppo elää, ei edes sellaisen, jolla on ollut häneen kahdensadan vuoden etäisyys”.

Stig Ramelin kirja liikkuu valtiolisella ja psykologisella tasolla. Hän tarkastelee Sprengtportenin roolia keskeisenä vaikuttajana sekä Ruotsin että Venäjän vaikutuspiirissä, jossa pelinappulaksi muodostuu Suomi. Samalla Ramel keskittyy Sprengtportenin luonteen kuvaukseen ja siitä johtuviin risiiriituihin. Sprengtportenin koko elämä oli kamppailua hallitsijan suosiosta, jonka hän vuoroin saavutti ja taas raskaasti menetti. Vaikuttamismahdollisuudet muuttuivat samassa tahdissa. Ramel kirjoittaa mukaansa tempaavalla, suorastaan nautittavalla tavalla siitä valtapelistä ja juonittelusta, joka hovien liepeillä vallitsi. Ystävyysuhteita syntyi ja tuhoutui. Ilmeikkäät luonnekuvaukset kuuluvat tämän kirjan sisältöön.

Sprengtporten on ollut eräs Kadettikunnan perinteisiin suuresti vaikuttanut henkilö. Hänen aloitteestaan upseerikoulutus käynnistyi Suomessa, vaikka tätä vaihetta ei kirjassa laajalti käsitelläkään. Hänen aikanaan Haapaniemesä aloitti toimintansa Samuel Möller, jota yhä pidetään suomalaisen kadettikasvatuksen isänä. Sprengtportenin hautakiveen unohdetulla kirkkomaalla

Pietarissa on hakattu huonolla ruotsinkielellä kolme sanaa - ARAN LONAR MODAN (Vaivan palkka on kunnia). Siitä sittemmin tuli latinankielisenä lauseena CONSTANTEM DECORAT HONOR tunnuslause niin Suomen Kadettikoulun kasvateille kuin itsenäisen Suomen kadeteillekin. Kirjassa on valokuva vahingoittuneesta hautamuistomerkistä Vasilin saarella Pietarissa.

Kunnia oli Sprengtportenin elämän keskeinen päämäärä, jonka hän muisti aina tuoda esiin. Tätä joutuu tietysti miettimään, koska hän petti kotimaansa siirtymällä vihollisen palvelukseen. Elämänsä lopulla hän määritteli itsensä ”venäläiseksi kenraaliksi, Suomessa syntyneeksi ja kasvaneeksi”, ja hän piti Venäjää ”adoptoituna kotimaanaan”. Ramelin johtopäätös on, että Sprengtportenin isänmaa oli Suomi mutta kotimaa Venäjä. Tämä määrittely Ramelin mielestä helpottaa ymmärtämään Sprengtportenin ”maanpetosta”.

Ramelin kirjan keskeinen pohdinta ilmenee jo kirjan nimessä. Oliko Sprengtporten maanpetturi vai patriotti? Vastauksessaan Ramel irrottautuu perinteisestä ruotsalaisesta maanpetturi-tulkinnasta. Hänen mielestään Sprengtportenin toiminta oli ollut historiallisesti vaikuttamassa siihen, että Suomi vuonna 1917 kykeni läh-

temään maailmalle täysin itsenäisenä tasavaltana. ”Ei ole vaikeata kuvitella skenaariota, jossa yhtenäisenä pysynyt Ruotsin valtakunta olisi 1800-luvun lopussa kohdannut suomenkielisen itsenäisyysliikkeen, jossa luokkataistelu olisi tuonut ylimääräistä räjähdysvoimaa keitokseen”. Pitkän pohdintansa Ramel tiivistää seuraavasti: ”On siksi luonnollista, että minä, kirjoittaessani tänään Yrjö Maunu Sprengtportenin tarinaa ja etenkin ottaessani kantaa häneen ”maanpetturina”, olen taipuvaisempi antamaan hänelle vapauttavan tuomion kuin ne, jotka menneisyydessä tuomitsivat hänet”.

Stig Ramelin kirja Yrjö Maunu Sprengtportenista on poikkeuksellisen mielenkiintoista luettavaa. Se on kirjoitettu sujuvalla, rikkaalla kielellä, johon tietysti suuri ansio on suomentaja Iiro Kuuranteella. Kirja kertoo upseereista, jotka olivat laajasti sivistyneitä, ajattelivat koko Euroopan näkökulmaa ja olivat kosmopoliitteja, mutta samalla pikkuseluisia ja nöyrysteleviä. Sprengtportenin ajan suurta historiallista murrosta ei voi olla vertaamatta siihen suureen murrokseen, jota parhaillaan elämme. Siihenkin kirja tuo näkökulmia.

Heikki Tilander

**Puolustusvoimien
asianhallintajärjestelmän
toimittaja**

DOCUMENTA
tieto tuottamaan
HELSINKI • TAMPERE • KAJAANI
www.documenta.fi

Katse eteen päin!

Historiaa kunnioittaen Aker Yards onnittelee
85-vuotiaasta Kadettikunta ry:tä.

Preferred for innovation

aker
yards.

part of the Aker group

Jatkosodan Pikkujättiläinen

Jari Leskinen ja Antti Juutilainen (toim.)

ISBN 951-0-28690-7

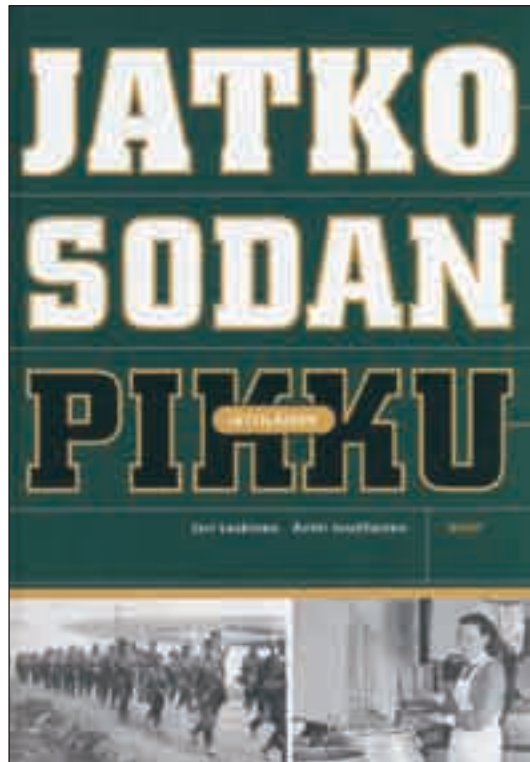
WSOY 2005

1259 sivua

Tieto-Finlandia palkittu suurteos

WSOY julkisti 14.11.2005 kustantamansa Jatkosodan pikkujättiläisen. Yli 1250-sivuinen hakuteos on kaikkiaan noin seitsemän vuotta kestäneen projektin pääteteos ja luonteva sekä välttämätön jatko vuonna 1999 ilmestyneelle Talvisodan pikkujättiläiselle. Teoksen ovat toimittaneet dosentti Jari Leskinen ja ye-everstiluutnantti Antti Juutilainen. Kirjoittajina ovat olleet maan parhaat poliittisen- ja sotahistorian asiantuntijat ja myös nuoren polven tutkijat mm. Joensuun yliopiston historian laitokselta. Käytettävissä ovat olleet aivan viimeksi avautuneiden arkistojen tiedot. Kaikkiaan kirjoittajia on 63, joista 27 kadettiupseeria. Viisi näistä kadettiupseereista on 43.kadettikurssilta (Juutilainen, Käkelä, Lukkari, Skog ja Särkiö). Kun otetaan huomioon, että kurssilta on elossa enää 29 upseeria, voidaan oman kurssini panosta tämän tasaisen historiategoksen aikaansaattamisessa pitää ainutlaatuisena.

Jatkosodasta on virallisen 11-osaisen ”Suomen sota 1941-1945” ja Sotatieteen Laitoksen 6-osaisen Jatkosodan historian lisäksi julkaistu tuhansia sivuja eritasoisia tutkimuksia, muistelmateoksia, elämäkertoja, lehtikirjoituksia ja romaaneja sekä Suomessa että ulkomailla. Voidaan kysyä, onko tällainen teos vielä tarpeen. Vastaus on: Kyllä on tarpeen ja tarvitsijoita riittää. Sitä todistaa, että ensimmäinen 10 000 kappaleen painos myytiin loppuun kuu-kaudessa. Veteraanit lienevät kirjansa lukeneet, mutta nykynuorisolle, joka on tottunut ”netissä surffaillessaan” saamaan kaiken tiedon tiiviissä muodossa valmiiksi pureksittuna, tällaisen teoksen luulisi olevan tervetullut. Monelle kaksikymppiselle nuorelle ei enää ole

kysymys heidän isovanhempiensa kokemuksista vaan isovanhempien isien ja äitien kokemuksista. Talvi- ja Jatkosodan pikkujättiläisissä on kompaktina pakettina kaikki se, minkä luulisi nykynuoriakin kiinnostavan.

Jatkosodan pikkujättiläinen käsittää kaikkiaan 98 eripituista artikkelia, joista valtaosa on varustettu hyödyllisellä kirjallisuusluettelolla, mikä helpottaa syvällisempää aiheeseen perehtymistä. Kun runsaat kolme kuukautta kestäneestä talvisodasta saatiin aikaan yli 950-sivuinen pikkujättiläinen, niin yli 15 kertaa kauemmin kestäneestä jatkosodasta olisi tietenkin voinut kirjoittaa huomattavasti laajemmankin teoksen. Perinteisesti pikkujättiläisen tulee kuitenkin mahtua yksien kansien väliin ja tuollainen yli 1250-sivuinen laitos alkaa olla jo vaikea käsitellä.

Artikkelien aihevalinta on ollut vaativa tehtävä. Päätoimittajat ovat onnistuneet aihevalinnassaan hyvin. Aina löytyy tietysti ihmisiä, joiden mielestä tämä tai tuo aihe olisi välttämättä pitänyt ottaa mukaan, tai että tämän tai tuon puolustushaaran tai aselajin toimintaa olisi pitänyt käsitellä laajemmin. Kaikkien toiveita on kuitenkin mahdoton ottaa huomioon.

Sodan taustat, sen kolme päävaihetta: hyökkäysvaihe, asemasota, ratkaisu-aihe ja Lapin sota merkittävimpine

taisteluineen on riittävän laajalti käsitelty. Myös silloiselle viholliselle on annettu puheenvuoro. Petroskoin yliopiston professori Juri Kilin on kirjoittanut Ilomantsin taistelusta venäläisten näkökulmasta.

Valtaosa artikkeleista, lähes 80, käsittelee muita kuin taistelukuvauksia. Tämä on lukijoiden kannalta oikea ratkaisu. Joukko-osastojen nimiä ja paikannimiä täynnä olevat taistelutkertomukset, joita monissa teoksissa täydentävät epäselvät karttapiirroukset, ovat työlästä luettavaa muille kuin sotahistoriasta todella kiinnostuneille tai sotahistorian ammattitutkijoille.

Rintamaelämä pitkän ja uuvuttavan asemasotavaiheen aikana sekä elämä kotirintamalla on monipuolisesti esitetty. Mainikkaat sodanjohtajat saavat teoksessa oman esittelynsä.

Kuvien hankinta tekstiin jollakin tavoin liittyen on monesti hyvin hankala ja aikaa vievä ongelma. Kuvatoimittaja Veikko Kallio on onnistunut hyvin käyttäen myös venäläistä aineistoa. Luonnollisesti on muutamissa kohdissa puutteita. Teoksen oikoluku on tehty huolella, vaikka näin laajassa teoksessa on myös kiusallisia virheitä, joskin ne ovat yleensä vähäisiä.

Talvisodan pikkujättiläistä myytiin yli 15.000 kappaletta. Tätä kirjoitettaessa Jatkosodan pikkujättiläisen toinen painos on myynnissä. Talvisodan pikkujättiläisen käänsi viroksi Endel Mallene. Siitä otettiin kaksi painosta. Kun Suomessa palveli eri tehtävissä jatkosodan aikana yli 3300 virolaista, luulisi Jatkosodan pikkujättiläisen kiinnostavan virolaisia vieläkin enemmän kuin Talvisodan pikkujättiläisen.

Historiankirjoituksessa on aina se huono puoli, että arkistot avautuvat vähitellen ja tieto vanhenee. Nytkin odotetaan mm Stalinin, Molotovin ja KGB:n arkistojen avautumista tutkijoille. Paljon mielenkiintoisia detaljeja ja sensaatioitakin saattaa löytyä. Uskon, että Jatkosodan pikkujättiläinen tulee kuitenkin säilyttämään tuoreutensa hamaan tulevaisuuteen.

Jos välttämättä haluaa teoksesta löytää puutteita, niin mielestäni Pa-

riisiin rauhansopimuksen tekstin olisi voinut autenttisena sisällyttää teoksen liitteisiin. Se olisi vaatinut pari sivua lisää, mutta koska siitä selviää koko sodan saldo, sen olisi mielestäni kuu-

lunut olla mukana, ettei sitä tarvitsisi muista asiakirjoista etsiä.

Jatkosodan pikkujättiläinen voitti vuoden 2005 Tieto-Finlandia palkinnon, joten mieluisa tehtäväni on osoit-

taa lämpimät onnitteluni Jari Leskiselälle, Antti Juutilaiselle, kaikille kirjoittajille ja WSOY:lle.

Purmo Saarikoski

**Ari Raunio - Juri Kilin
Itenäisyyden puolustajat
Sodan taisteluja 2
Jatkosota
ISBN 951-593-927-5
Weilin + Göös, Porvoo
2005**

Luulisi kaiken olevan jo kerrottu koskien jatkosotaa 1941-44 ja Lapin sotaa 1944-45, mutta edessäni oleva painoasultaan upea kirja todistaa ajatukseni vääräksi samalla kertaa, kun se kahlaa vielä kerran sodan pääasialliset vaiheet lävitse. Todellakin pääasialliset vaiheet, sillä sotavuosien mittaan tapahtui niin paljon, että aiheitten rajausta on pakon sanelema. Tästä huolimatta on aikaansaatu korkealaatuinen yleisteos.

Sodan alkuvaiheet selvitetään teoksessa selkeästi mukaan luettuina neuvottelut saksalaisten kanssa sekä saksalaisten rooli mahdollisessa sodassa.

Sotatapahtumia selvitellessä asian käsittely on omalta puoleltamme tavanomaista, mutta nyt tulevat kirjan sivuille myös silloiset viholliset, neuvostoarmeija.

Kirjoittajista toinen kuvaa suunnitelmat ja operaatiot suomalaisten puolelta ja taas toinen - professori Juri Kilin - saman neuvostoarmeijan puolelta. Tähänastisissa historiateoksissa on ollut se varjopuoli, että vihollisen todellisista ratkaisuksista ei juuri ole ollut tietoa. Näin asioita käsitellen sodan kuva muuttuu tietenkin monipuolisemmaksi.

Kirjan sivuilla on esitelty lähes kaikki suomalaiset ylemmät komentajat. Erityisen ansiokasta on se, että myös vastustajan kenraalikuunta on esitelty samalla tavoin. Näin tutustumme samalla kertaa Leonid Govorovin ja Kirill Meretshkovin

ohella melkoiseen joukkoon puna-armeijan kenraalikuuntaan, joukossa tuttuakin nimiä, mutta pääosan ollessa minulle tuntemattomia. Yllättävän moni näistä oli aloittanut upseerinuransa jo tsaarin armeijassa, joten aikanaan lukemani väite 55 000 tsaarin armeijan upseerin siirtymisestä puna-armeijaan pitäneen paikkansa. Eräaseen seikkaan heidän elämäkerroissaan kiinnitin huomiota: varsin moni on kuollut nuorena. Sodan rasitukset ovat olleet tärkeitä osatekijä.

On huomattava, että monen jatkosodassa merkittävässä asemassa olleen neuvostoliittolaisen komentajan elämäkerta on esitetty jo talvisodan taisteluja käsittelevässä 1. osassa. Tällainen upseeri oli muun muassa 43. Divisioonan komentaja kenraalimajuri Vladimir Kirpitsnikov, joka jäi suomalaisten vangiksi Porlamin motissa vuonna 1941 ja tietävästi teloitettiin Neuvostoliitossa sodan jälkeen.

Asemasodan aika 1942 - 44 kuitataan kirjassa verrattain lyhyesti, vaikka ajoittain käytiinkin kiivaita paikallisia

taisteluja.

Sitä enemmän tilaa on uhrattu vuoden 1944 taisteluille Laatokan molemmin puolin. Kaikki kesän tärkeimmät taistelut on käsitelty erinomaisesti. Myös saksalaisten 122. Divisioonan, 303. Rynnäkötykkiprikaatin ja Lento-osasto Kuhlmeij:n ansiokas rooli on otettu huomioon.

Raunio ja Kilinin kirja on painoasultaan erinomainen. Paperi on korkeata luokkaa, valokuvat erinomaisia ja osin tutkijallekin uusia. Kartoista ja taulukoista voi vain sanoa, että parempia en ole nähnyt. Uusi tekniikka on tuntuvasti parantanut karttojen laatua. Niin taulukoissa kuin kartoissakin on väriä käytetty erinomaisesti, riittävästi mutta ei liikaa.

Eivät Raunio ja Kilin yksin ole saaneet aikaan tätä erinomaista kirjaa. Asiantuntijakirjoittajina esiintyvät eversti Ari Rautala, everstiluutnantit Antti Juutilainen, Pasi Kesseli, Arto Kotro, Martti Peltonen, Hannu Valtonen, dipl.ins., insinööri majuri Esa Muikku ja museonjohtaja Markku Palokangas. Toimitus on Mikko Lantzin, kuvatoimitus Juri Kilinin ja Liisa Knudsenin.

Yleisvaikutelma kirjasta on erinomainen niin käsiteltävän asian kuin tekstiä tukevien valokuvien ja taulukoittenkin osalta.

Jos jotain kaipasin, niin selvitystä puna-armeijan tappioista jatkosodassa. Kaatuneitten osalta on näkynyt lukuja 264 000 -305 000, mutta mikä on viimeisiin tutkimuksiin perustuva arvio?

Joka tapauksessa teos on merkittävä edistysaskel totuuden tiellä. Siitä kiitos niin kirjoittajille kuin muulle henkilökunnalle unohtamatta kustantajaa Weilin+Göösia.

Tapio Skog

MILCON

Sotilaselektroniikan alihankintapalvelut
 Military-liittimet
 Pro Beam Jr. -valokuitutuotteet
 Valmiit valokaapelit ja kelat
 Liitintyökalut
 Antennit/virtalähteet/varaosat
 Koulutuspalvelut

Milcon Oy puh. (03) 364 2810
 Tykkitie 1 gsm 050 505 3670
 36240 Kangasala faksi (03) 364 2812
<http://www.milcon.fi> info@milcon.fi

Turvana kaikissa oloissa

www.defmin.fi

Puolustusministeriö
 Försvarsministeriet
 Ministry of Defence

Turvallisuuden
 puolesta
 För vår säkerhet
 For our security

Onnea
 85-vuotiaalle
 Kadettikunta
 ry:lle

 HIRB

Suomen Puolustusvoimatkin
luottaa OFA-liukuesteketjuihin

OFA Oy Ab, Hirvikoskentie 128,
32200 Loimaa
Puh. 0201 442 360
www.ofachain.net

For Your Safety.

Environics is a high technology entity providing a full range of chemical detection products for the protection of people, the environment, and property.

ChemPro100

EnviScreen

M90-D1-C

Time does matter. We are ready for that.

Environics Oy
P.O. Box 349
FI-50101 Mikkeli
Finland
Tel: +358 201 430 430
Fax: +358 201 430 440
E-mail: sales@environics.fi
www.environics.fi

MASTSYSTEM

Teleskooppimastojen asiantuntija
Mastsystem Int'l Oy

puh. (013) 717 790 +46 (8) 860 446
faksi (013) 717 789 +46 (8) 860 447
factory@mastsystem.com sales@mastsystem.com

www.mastsystem.com

Canon

SCOTT

HEALTH & SAFETY

Edunvalvonnan ammattilainen
Päällystöliitto ry

Onnittelee 85 vuotta täyttävää
Kadettikunta ry:tä

Muutos on
mahdollisuus.

www.hansel.fi

HANSEL

MR NOKIAN METALLIRAKENNE OY

Laitesuojat
Korjaamo, varasto- ja huoltokontit
Johtamispaikkakontit ja –perävaunut
EMP-, NBC- ja sirpalesuojaukset
Laitteasennukset avaimet käteen periaatteella
Prototyypin ja pilottisarjojen suunnittelu

NOKIAN METALLIRAKENNE OY
Rounionkatu 104, 37150 NOKIA
Puh. 03-312 44500 Fax. 03-312 44510
nmr@nokianmetallirakenne.fi

KOTI plus

Turku Energia

Senaatti

K I I N T E I S T Ö T

www.senaatti.fi

**SUOMEN
TERÄSTEKNIikka OY**

**NBC Dekontaminaatio,
henkilö- ja kalustopuhdistusjärjestelmät**

Puhdistamontie 26, 05840 Hyvinkää
Puh. 019-4603 600 fax 019-434 920

www.mavatech.com

**Monipuolinen
viestintätalo.**

UUSIMAA OY

Teollisuustie 19, PL 15, 06151 Porvoo • puh. (019) 66 161

Tehdään se yhdessä.

HUOLTOVARMUUSKESKUS

UPSEERILIITTO

Upseereiden edunvalvoja

**Sotilasammattiliitto
SoAL RY**

Onnittelee 85-vuotiasta Kadettikunta ry:tä

www.soal.fi

Maanpuolustuskorkeakoulu

PL 7, 00861 Helsinki

Suomen Karbonaatti

53500 Lappeenranta

Puh. 020 7109800

Rolls-Royce

BERETTA

APOLLO

Turvallisuus tarvitsee tekijänsä.

CONLOG

www.conlog.fi

Järjestelmälustat – erikoiskontit – erikoisajoneuvot

**YRITYKSENNE
HALUAA EDETÄ
SEURAAVALLE
TASOLLE**

**JA TARVIKSEE
TEKNOLOGIAA
TUEKSI**

**MEIDÄN
TEHTÄVÄMME
ON VARMISTAA
TEKNOLOGIAN
LUOTETTAVUUS**

Yrityksmaailmassa jokainen askel eteenpäin edellyttää varmaa ja luotettavaa teknologiaa. Näin se käy: Ericsson panostaa telealan yrityksistä eniten tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Teknologiaamme käytetään yli 450 verkossa useammassa kuin 140 maassa, sekä kiinteissä että langattomissa verkoissa. Tarjoamme operaattoreille verkonhallintapalveluita ja tuemme verkon kehitystyötä askel askeleelta. Te saatte rauhassa keskittyä huipulle pääsyyn.

www.ericsson.com/forward

Suomen monipuolisin graafisen viestinnän palvelutalo.

EDITA

- Graafinen suunnittelu
- PrePress –palvelut
- Sähköinen aineistohallinta
- Kaikki painopalvelut
- Digitaaliset ratkaisut
- Personoidut suoramarkkinointiratkaisut
- Rekisteripalvelut
- Logistiset palvelut

Lisäksi käytettävissäsi ovat Editan kustantamon ja viestintätoimiston palvelut.

**Soita ja kysy lisää: puh. 020 450 2575
www.edita.fi**

Fitelnet

www.fitelnet.fi

KAADERILAULAJIEN KEVÄTKONSERTTI

lauantaina 22.4.2006 klo 15.00

Ritarihuoneella

johtaa Matti Orlamo

solistina Eeva Laine, mezzosopraano

juontaa Georgij Alafuzoff

Erkki Tantt

Ikikaaderi Pallen syntymästä 100 vuotta

Lippuja á 15 € (sisältää kahvitarjoilun) saa Kadettikunnan toimistosta marjukka.lehtinen@kadettikunta.fi, puh. 09-490 759 ja kuorolaisilta.

Ohjelma

Suomal. kansanmarssi	Parolan marssi	Juhana Ennola	Suomen salossa
Hans Carste	Tellervo	Paul Abraham	Katkelmia operetista Viktoria ja hänen husaarinsa
Evert Taube	Keväthuumaus		Csak egy szeszèp – Mustalainen
Matti Orlamo	Vapaan Suomen vartiossa	Elemér Szentirmay	Kurucz-laulu – ket kurucz nota
Nic. von Weymarn	Maanpuolustajat	Unk. kansansävelmä	
Suomal. kansanlaulu	Ol' kaunis kesäilta	Kreeta Haapasalo	Kanteleeni
W.A.Mozart	Aamulaulu	Jean Sibelius	Sydämeni laulu
W.A.Mozart	Tule rakas toukokuu	Fredrik Pacius	Suomen laulu
Louis Spohr	Nouse laulu		

väliaika

Sota terrorismia vastaan

skulauseita vastaan on toivotonta taistella, varsinkin jos koko valtamedia jokseenkin yksituumaisesti toistaa niitä joka tuutista ja päivästä päivään. Niinpä ei ole auttanut mitään, että jotkut itsenäisen ajattelukyvyyn säilyttäneet ovat huomauttaneet, että ”sota terrorismia vastaan” on käsitteenä absurdi. Terrorismihan on vain eräs toimintatapa - taistelumenetelmä, jos niin halutaan määrittää - ja siten sitä vastaan on yhtä mieleöntä käydä sotaa kuin on käydä sotaa salamasotaa tai asemasotaa vastaan.

Koska en halua itselleni saivartelijan titteä, hyväksyn kuitenkin pitkin hampain käsi-tehvirviön ”sota terrorismia vastaan” olettaen hyväuskoisesti, että käsitteen takana olevat ovat tarkoittaneet sotaa terroristeja vastaan. Sellaisenhan pitäisi olla mahdollista, jos kohta sanaa sota on ainakin minun mielestäni käytetty tässä yhteydessä luvattoman laveasti.

Seuraava kysymys koskee itse terroristeja. Kuka tai ketkä ovat terroristeja?

Viime maailmansodan käsitteistöön kuului sana terroripommitus, ja alan kirjallisuudessa sanaa käytetään edelleen yleisesti. Tällöin tarkoitetaan lähinnä länsiliittoutuneiden toteuttamia Keski-Euroopan kaupunkien silmittömiä tuhoamisia, Hiroshiman ja Nagasakin joukkoteurastuksia ja myös Helsingin pommituksia helmikuussa 1944. Terroristeja olisivat siis olleet pommitusten toteuttajat ja tietenkin myös niiden takana olleet päättäjät. Toveri Stalinin kohdalla terroristi-sana tuntuukin istuvan hyvin, mutta miten on esimerkiksi Churchillin laita, vaikka mies terrorin tällä alalla oli epäilemättä toimeliaampi kuin aseveljensä Kremlissä?

Näen pari perussyötä, miksi Churchilla ei kutsuta terroristiksi. Terroristi on ensinnäkin erittäin kielteinen käsite, ja sen vuoksi terroristeja ovat vain ”viholliset”. Churchill on ”lännen arvoyhteisön” idoleja, ja sen vuoksi hän ei voi olla terroristi, teki hän sitten mitä tahansa. Stalin sitä vastoin kuuluu ”vihollisiin”, joten hänen nimittämisensä terroristiksi ei säpsähdytä.

Silti ei ole tavallista, että edes Josif Vissarionovitshin nimen yhteyteen liitettäisiin terroristi-käsite lukuun ottamatta hänen nuoruusvuosiensa roolia. ”Ihmislujen insinöörihän” edusti valtiota, Neuvostoliittoa, ja vaikka valtioterrorismista joskus puhutaan, sen harjoittajia ei yleensä tarkoiteta, kun joku leimataan terroristiksi. Ei, vaikka yleisesti tiedettäisiin, että joidenkin maiden ministereiden ja presidenttien päivärutiiniin kuuluu ”täsmäeliminoitien” käskeminen vieraissa maissa olevien epätoivottujen henkilöiden päiviltä saattamiseksi.

Terroristi ei siis tavanomaisessa kielenkäytössä ole valtio-organisaation edustaja ja koskaan hän ei ole vallalla olevan mielipidesuunnan suosima henkilö. En itsekään poikkeaa tästä normaalista inhimillisestä ajattelutavasta. Minulle Bobrikovin ampunut Eugen Schauman on kansallissankari, ja tunnen suurta ärtymystä, jos sankarini luonnehditaan terroristiksi. Kuitenkin kansainvälisessä kirjallisuudessa, jossa kerrotaan terroristitoiminnasta tuon ajan Venäjällä, Schauman helposti niputetaan yhteen jonkun Stepan Halturinin kanssa, joka kyllä minunkin silmissäni oli terroristi ja joukkomurhaaja, mutta jota bolshe-

vikkien Venäjällä kunnioitettiin muun muassa nimeämällä eräs Pietarin merkkikaduista hänen mukaansa.

Terroristeiksi ei ole tapana kutsua myöskään viime sotien partisaaneja ja vastarintaliikkeen jäseniä, vaikka näiden ihmisten toiminta oli usein sitä lajia, että nykyajan terroristien aikaansaannokset ovat harrastelijoiden puuhaa sen rinnalla. Mutta tunnemmehan me kaikki fraasin, jonka mukaan toisen terroristit ovat toisen vapaustaistelijoita ja päinvastoin. Varmaan jossain joku joskus tekee videopelejä, joissa niin sanotut räppipäät ovat sankareita ja jenkkisoturit maaleja.

Tämän hetken suuri ongelma on kuitenkin, miten aikamme pommeja heittelevät ”vapaustaistelijat” saataisiin aisoihin. Vastaava ongelma on tunnettu ennenkin. Päämenetelmiä vaaran torjumiseksi on ollut kaksi. Ensimmäinen menetelmä on ollut sellainen, että pistetään matalaksi jokainen, joka vähänkin katsoo vinoon. Toisessa menetelmässä on pyritty poistamaan edellytykset, jotka synnyttävät ihmisissä halua tarttua pommiin.

Ensimmäisen menetelmän tunnettuja kannattajia oli Hitler miehineen, mutta hänen yrityksensä onnistumisesta on vaikea sanoa mitään, koska ulkoinen vastustaja pysäytti sen. Mallia on kuitenkin silloin tällöin toteutettu onnistuneesti. Antiikin roomalaiset ”rauhottivat” varsin tehokkaasti imperiuminsa kapinalliset, samoin Stalin jo väärämielisyydestä epäillytkin. Myös Yhdysvalloissa vastaavasta ongelmasta selviydettiin armottomin keinoin. Luodin ja viinan avulla kymmenmiljoonainen intiaani-väestö supistettiin muutamaan sataantuhanteen, ja siihen loppui ”terrorismi”.

Inhimillisesti ainoa hyväksyttävä menetelmä on kuitenkin pommin tarttumisen halun poistaminen hävittämällä epäkohdat, jotka sellaista aiheuttavat. Menetelmä on ollut lisäksi menestyksellinen, kuten yleinen yhteiskunnallinen kehitys länsimaissa on osoittanut, mutta hidasta se on ja vaivalloinen. Heikoin menetelmä sitä vastoin on ollut välimenetelmä eli horjuminen sinne ja tänne, joka esimerkiksi tsaari-Venäjän tapauksessa toi aikanaan mukanaan totaalisen tuhon.

Yhdysvallat, jolla omasta perinteestään johtuen on taipumusta ongelmien ”loppuratkaisuihin”, ei monestakaan syystä johtuen voi nykyään avoimesti kulkea pelkän väkivallan linjalla. Tuloksena on ollut porkkanan mutta varsinkin ruoskan sekamenetelmä, mitä puolestaan ainakin toistaiseksi on seurannut ”terrorismin” huima lisääntyminen siihen tapaan kuin kävi vanhalla Venäjälläkin.

Myös Euroopassa on tehty ja tehdään töitä olan takaa, jotta meidänkin maanosassamme tutustuttaisiin terrorismiin. Uudella menetelmällä edistämme vieraiden maahanmuuttoa ja ”monikulttuurisuutta”, ja näin innolla luomme terrorismille maapohjaa siellä, missä sitä muuten ei olisi ollut. Nyt sitten ihmetellään, mitä seuraavaksi olisi tehtävä. Ja kun parempaa ei ole keksitty, liitytään yhä tiiviimmin amerikkalaisten absurdiin sotaan terrorismia vastaan.

Sampo Ahto

IN MEMORIAM

Kallio

Tauno Kalervo
Majuri
s. 20.5.1918
k. 9.12.2005
Kad.n:o 2029
25.kurssi

Takanen

Erkki Juhani
Majuri
s. 11.3.1923
k. 14.12.2005
Kad.n:o 3014
28.kurssi

Poppius

Antero
Kapteeni
s. 13.10.1922
k. 19.12.2005
Kad.n:o 2574
26.kurssi

Arimo

Atri Onni Olavi
Majuri
s. 18.5.1913
k. 20.12.2005
Kad.n:o 1180
17.kurssi

Jokinen

Matti Oskar
Everstiluutnantti
s. 18.3.1919
k. 21.12.2005
Kad.n:o 2230
26.kurssi

Hohti

Raimo Mikko
Eversti
s. 16.6.1941
k. 29.12.2005
Kad.n:o 4291
48.kurssi

Kervola

Aimo Johannes
Majuri
s. 18.7.1916
k. 5.1.2006
Kad.n:o 1454
20.kurssi

Liimatainen

Tero Juhani
Yliluutnantti
s. 4.8.1976
k. 5.1.2006
Kad.n:o 8971
84.kurssi

Kukkonen

Raimo Kyösti Antero
Everstiluutnantti
s. 28.9.1919
k. 15.1.2006
Kad.n:o 2056
25.kurssi

Mäntylä

Hannu Reino Kalevi
Majuri
s. 10.6.1940
k. 7.2.2006
Kad.n:o 4347
48.kurssi

Auvinen

Tanu Eino
Majuri
s. 10.7.1907
k. 12.11.2005
Kad.n:o 117
2.rtkurssi

Leinonen

Antti Heikki
Everstiluutnantti
s. 17.9.1921
k. 7.2.2006
Kad.n:o 2807
27.kurssi

Etäpalveluratkaisut kiinteistön turvallisuuden hallintaan.

**Maan kattavat peruspalvelut,
ratkaisut erityistarpeisiin**

- Kamerakierrokset ja -valvonta
- Hälytyskuvavalvonta
- Kulun- ja liikenteenvalvonta
- Yleisön palvelu- ja opastustehtävät
- Huolto- ja varaosapäivystykset
- Portti- ja oviohjaukset

Securitas Oy Palvelukeskus

Puh. 0204 911

info@securitas.fi • www.securitas.fi

.D763

> Tilannetietoisuuden ja päätöksenteon ylivoimaa

Tekla Defence – luotettava kumppani

TEKLA

www.tekla.com

Tekla Oyj on mallipohjaisten, operatiivisten sovellusten suunnannäyttäjä.

Ydinosaamistamme on ainutlaatuinen mallinnusteknologia ja siihen perustuvien valmiiden, integroitujen toimialakohtaisten ohjelmistotuotteiden ja palvelujen tuottaminen ja markkinointi.